

Протистояння. Том 2
Стівен Кінг

На території Сполучених Штатів Америки після епідемії супергрипу, яка вбила майже все людство, серед безлічі мертвих міст постають два живих, де вцілілі люди пробують будувати нове суспільство. У другому томі «Протистояння» Добро і Зло сходяться у вирішальному двобої, і Зло в його земному втіленні здається майже всесильним: воно здатне бачити на милі навкруг і має на своєму боці чимало людей, які можуть запустити в дію найстрашніші бойові машини й розпочати війну. Чи вдасться тим, хто на боці Добра, зробити правильний вибір? Куди він їх приведе?

Стівен Кінг

Протистояння. Том 2

Обережно! Ненормативна лексика!

Книга II

(продовження)

Розділ 47

Коли настав час, усе трапилося швидко.

Було 30 липня, десь за чверть дев'ята, і проїхали вони лише годину. Рухалися повільно, бо минулої ночі пройшла сильна злива і асфальт став слизьким від води. Учора вранці Стю розбудив спершу Френні, а тоді й Гарольда з Гленом та розказав їм про самогубство Піріон, і відтоді їхня четвірка майже не розмовляла. Він винуватив себе, безпорадно думала Френ. Винуватив себе за щось, де його провини було стільки ж, як і в нічному дощі.

Френні хотілося сказати йому про це. Частково для того, щоб відчитати за егоцентризм, частково тому, що вона кохала його. Друге було фактом, якого вона вже не могла приховувати від себе. Вона гадала, що зможе переконати його відмовитися від думки, ніби смерть Пірі сталася з його провини... однак щоб переконати його, їй потрібно показати йому свої справжні почуття. Френ подумала, що доведеться грати відкрито. Так, щоб він це помітив. Але й Гарольд також це побачить. Тож цей варіант виключений... принаймні поки що. Френ гадала, що треба зробити це якнайшвидше, Гарольд чи не Гарольд. Не може вона ним вічно опікуватися. Тож йому доведеться

про все дізнатись і... прийняти чи не прийняти. Френ боялася, що Гарольд обере останнє. Таке рішення могло призвести до чогось жахливого. Урешті-решт, у них при собі чимало стволів.

Вона раз по раз прокручувала ці думки в голові, аж раптом за поворотом вони натрапили на великий дім-прицеп, який перевернувся та повністю перекрив дорогу. Його рожевий гофрований бік і досі виблискував від нічного дощу. Це було досить дивно, та на додачу вони побачили ще три універсали й великий евакуатор, що припаркувалися на узбіччі. І навколо них стояли люди, щонайменше дюжина.

Френ так здивувалася, що рвучко загальмувала. Її «хонда» ковзнула мокрою дорогою і мало не скинула Френ, перш ніж та встигла нею оволодіти. А тоді вони зупинилися більш-менш прямою шеренгою і вражено закліпали очима від вигляду стількох живих людей в одному місці.

– Окей, злазьте з мотоциклів, – мовив один із чоловіків.

Він був високим, із пісочного кольору бородою, у чорних сонцезахисних окулярах. На мить Френ знову опинилася на мейнській заставі, коли патрульний зупинив її за перевищення швидкості.

«Зараз він ще попросить показати водійські посвідчення», – подумала Френ. Та це був не Самотній Патрульний, який ловив правопорушників і виписував квитанції любителям погазувати. За жовтобородим стояло коротким стрілецьким ланцюгом ще троє чоловіків. Усі решта були жінками. Щонайменше вісім жінок. Вони мали переляканий, блідий вигляд і маленькими групами купчилися біля універсалів.

Жовтобородий мав при собі пістолет. Кожен чоловік за його спиною був озброєний. Двоє з них почіпляли на себе різноманітне військове спорядження.

– Чорт, злазьте, я сказав, – повторив бородань.

Один із чоловіків позаду нього загнав патрон у коробку дула, і в туманному вранішньому повітрі почулося неприємне клацання, гучне й наказове.

Глен із Гарольдом здавалися спантеличеними й наполоханими.

«Вони ж як мішені в тирі», – думала Френні з дедалі більшою панікою. Вона й сама поки що не цілком усвідомила ситуацію, та співвідношення їхніх кількостей Френ не подобалося. «Чотири чоловіки, вісім жінок, – сказав їй мозок, а тоді повторив гучніше й збентежено: – Чотири чоловіки! Вісім жінок!»

– Гарольде, – тихо сказав Стю.

Щось з'явилося в його очах. Якесь усвідомлення.

– Гарольде, не...

Тоді й почалося.

Гвинтівка Стю висіла в нього на спині. Він опустив одне плече, лямка ковзнула вниз, а наступної миті гвинтівка була вже в його руках.

– Не треба! – гнівно крикнув бородань. – Герві! Вьордж! Ронні! Хапайте їх! Рятуйте жінок!

Гарольд спробував вихопити пістолети, забувши, що кобуру потрібно розстебнути.

Глен Бейтман досі сидів за Гарольдом і стежив за всім враженими очима.

– Гарольде! – знову крикнув Стю.

Френні почала знімати з плеча свою гвинтівку. Вона почувалася так, ніби довколишнє повітря раптом сповнилося невидимою патокою – в'язкою речовиною, з якої вона ніколи не виборсається. З'явилося усвідомлення, що вони можуть отут померти.

– ЗАРАЗ! – крикнула одна з дівчат, попеляста блондинка.

Погляд Френні метнувся до дівчини, хоча вона й не припиняла змагатися з рушницею. Не дуже юна – їй було років двадцять п'ять щонайменше. Її волосся трималося на голові у формі нерівного шолома, наче вона взяла садові ножиці й сама його собі обчиржила.

Не всі жінки зрушили з місця – здавалося, від страху деякі з них впали в ступор. Та блондинка й ще трое кинулися вперед.

Усе це трапилося всього за сім секунд.

Бородань саме стояв, наставивши пістолет на Стю, та коли молода блондинка крикнула «Зараз!», дуло сіпнулося в її бік, наче рогулька, що відчула воду. Пістолет стрільнув – гучно, немов ломом пробили шмат картону. Стю звалився з байка, і Френні вигукнула його ім'я.

Наступної миті Стю вже стріляв, уперши лікті в асфальт – шкіра на руках була здерта після падіння, а «хонда» притисла одну ногу. Бородань позадкував, танцюючи, наче у водевілі, коли йдуть зі сцени після виступу на біс. Линяла картата сорочка роздувалася й підскакувала на його тілі. Він скинув руку з автоматичним пістолетом угору, до неба, і той ломокартонний звук пролунав іще чотири рази. Бородань звалився на спину.

Двое з трьох чоловіків, що стояли позаду нього, рвучко озирнулися на крики блондинки. Один з них натиснув на обидва спускові гачки рушниці, старомодного 12-каліберного «ремінгтона». Приклад ні в що не впирався – чоловік тримав зброю за правим стегном, – тож коли рушниця вистрелила, рикнувши, наче грім у маленькій кімнаті, вона вилетіла з його рук, зчесавши шкіру з пальців, і заторохотіла дорогою. Обличчя однієї з жінок, які не зреагували на поклик блондинки, зникло за червоним маревом, і кілька секунд Френні дійсно чула, як кров заюшила на асфальт – так, ніби хлянув раптовий дощ. З кривавої маски дивилося єдине вціліле око. Погляд був очманілим і безтямним. А тоді жінка впала долілиць на дорогу. Універсал «форд кантрі сквайр» за нею вкривали чорні цятки картечі. Одне з вікон вкрилося катарактою молочно-білих тріщин.

Блондинка зчепилася з другим чоловіком, який розвернувся до неї. Гвинтівку затисло між ними, і вона вистрелила. Одна з дівчат поповзла до дробовика.

Третій чоловік, який не розвернувся до жінок, почав стріляти по Френ. Френні сиділа на мотоциклі, тримала рушницю в руках і тупо кліпала на нього. Він мав оливкову шкіру й скидався на італійця. Вона відчула, як повз її ліву скроню продзижчала куля.

Нарешті Гарольд висмикнув із кобури один пістолет. Він звів зброю та вистрелив у чоловіка з оливковою шкірою. До нього було кроків п'ятнадцять. Гарольд промахнувся. У рожевому домі-причепі, трохи лівіше

від голови чоловіка з оливковою шкірою, з'явилася дірка від кулі. Чоловік з оливковою шкірою подивився на Гарольда та сказав:

- А тіпер я тібе вб'ю, ти, сушій син.

- Не робіть цього! - заверещав Гарольд.

Він кинув пістолет і виставив перед собою порожні руки.

Чоловік з оливковою шкірою тричі вистрелив у Гарольда. Усі три кулі пролетіли мимо. Третій постріл був найближчим до того, щоб завдати шкоди, - куля відскочила від вихлопної труби «ямахи» Гарольда. Мотоцикл перекинувся, і Гарольд із Гленом полетіли на дорогу.

Минуло двадцять секунд. Гарольд зі Стю лежали плазом. Схрестивши ноги, на дорозі сидів Глен. Він і досі мав такий вигляд, наче не до кінця розумів, де він і що відбувається. Френні відчайдушно намагалася вистрелити в чоловіка з оливковою шкірою, перш ніж він застрелить Стю чи Гарольда, та гвинтівка ніяк не хотіла стріляти, навіть спусковий гачок не натискався, бо вона забула зняти запобіжник. Блондинка продовжувала боротися з другим чоловіком, а жінка, яка кинулася за дробовиком, зчепилася зі ще однією незнайомкою, змагаючись за зброю.

Лаючись мовою, яка, безсумнівно, була італійською, чоловік з оливковою шкірою знову прицілився в Гарольда, а тоді Стю вистрелив - лоб чоловіка з оливковою шкірою ввалився, і він гепнувся на долівку, як мішок із картоплею.

До боротьби за дробовик долучилася ще одна жінка. Чоловік, який його впустив, спробував відштовхнути її. Вона простягла руку, вхопила його за промежину джинсів і стиснула пальці. Френ помітила, як до самого ліктя в неї понапиналися жили. Чоловік загорлав. Дробовик його більше не цікавив. Він схопив себе за яйця, зігнувся й пошкунтильгав геть.

Гарольд поповз по дорозі до свого пістолета. Підхопив його та вистрелив у чоловіка, який тримався за промежину. Він вистрелив тричі й усі три рази промазав.

«Просто як у "Бонні та Клайді", - подумалось Френ. - Господи, всюди кров!»

Блондинка зі стрижкою-шоломом програла битву за гвинтівку другого чоловіка. Він висмикнув її та копнув дівчину - певне, цілив у живіт, однак замість цього його важкий чобіт ударив її в стегно. Вона хутенько позадкувала, розмахуючи руками, щоб утримати рівновагу, і, волого плюхнувшись, приземлилася на зад.

«Зараз він її застрелить», - подумала Френні, та він крутнувся на місці, наче п'яний солдат, і одразу ж почав стріляти в групу з трьох жінок, які зіщулились від страху біля «кантрі сквайра».

- З'їли, сучари?! - загорлав той, годуючи їх кулями. - З'їли, сучари?!!

Одна з жінок упала й по-риб'ячи забилася на асфальті між універсалом і перекинутим трейлером. Дві інші кинулися бігти. Стю випустив кулю в стрілка й промахнувся. Другий же чоловік вистрелив в одну з утікачок і влучив. Вона скинула руки до неба й упала. Інша жінка вильнула ліворуч і сховалася за рожевим причепом.

Третій чоловік (той, хто впустив дробовик і не зміг його відібрати) й досі кульгав туди-сюди, тримаючись за промежину. Одна з жінок націлила

рушницю на нього, замружилася й натиснула на обидва гачки, скривившись в очікуванні пострілу. Та дробовик мовчав – патрони було вже вистріляно. Вона перевернула його, схопилася за дуло й махнула прикладом. По голові вона не влучила і вдарила чоловіка в точку, де шия кріпилася до його правого плеча. Він упав на коліна і спробував відповзти далі. Жінка в блакитному светрі з написом «КЕНТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» та подертих синіх джинсах рушила за ним і на ходу вдарила його дробовиком. Чоловік повз далі, кров бігла з нього струмками, і жінка в університетському светрі продовжувала молотити його дробовиком.

– З’їли, сучари?!! – не вгавав другий чоловік і вистрелив в очманілу жінку середнього віку, яка белькотіла сама до себе.

Відстань між дулом і жінкою дорівнювала щонайбільше трьом футам – вона могла б простягти руку й заткнути його мізинцем. Він промазав. Стрілок знову натиснув на спусковий гачок, та цього разу гвинтівка лише клацнула вхолосту.

Тепер Гарольд схопився за пістолет обома руками – так, як тримають його поліцейські. Він бачив це по телевізору. Гарольд натиснув на гачок, і куля влучила в лікоть другого чоловіка. Поранений впустив гвинтівку й застрибав, викрикуючи щось незрозуміле. Френні ті зойки нагадали те, як кролик Роджер канючив «б-б-будь-ласоч-чка!»[1 – Кролик Роджер – персонаж книжок Гері К. Вулфа, першу з яких у 1988 р. чудово екранізував Роберт Земекіс («Хто підставив кролика Роджера?»)]. Має антропоморфний вигляд і затинається навіть коли кричить.]

– Влучив! – захоплено вигукнув Гарольд. – Влучив! Господи, я влучив!

Нарешті Френні згадала про запобіжник. Вона відклацнула його в ту саму мить, як Стю знову вистрелив. Другий чоловік упав, тримаючись уже не за лікоть, а за живіт. Його крики тривали.

– Боже мій, Боже мій, – тихо сказав Глен, закрився руками й заплакав.

Гарольд знову вистрелив. Тіло другого чоловіка підстрибнуло. Крики обірвалися.

Жінка в університетському светрі знову махнула дробовиком, і цього разу приклад опустився прямісінько на голову пластуна. Звук був такий, наче Джим Райс відбив швидкісний, потужний фастбол.[2 – Джеймс Едвард «Джим» Райс (1953 р. н.) – американський бейсболіст-хітер (відбивальник), який грав за команду «Бостон Ред Сокс». Фастбол – основний різновид подач у бейсболі.] Горіховий приклад і голова чоловіка розтрощилися.

На кілька секунд зависла тиша. Чувся лише пташиний поклик: «Віть-віть... віть-віть... віть-віть...»

А тоді дівчина в светрі стала над тілом третього чоловіка й зайшлася довгим, триумфальним криком первісної людини. Френ Голдсміт запам’ятала його на все життя.

* * *

Блондинку звали Дейна Юргенс. Вона була з Ксенії, штат Огайо. Дівчину в светрі Кентського університету звали Сьюзен Стерн. Жінку, яка вхопила містера Дробовика за промежину, – Ширлі Геммет. Вони не знали, як звуть їхню товаришку, якій було років тридцять п’ять – коли Ел, Герві, Ронні та Вьордж підібрали її два дні тому, вона була в шоковому стані й тинялася вулицями містечка Арчболд.

Їхня дев'ятка зійшла з траси й заночувала у фермерському будинку західніше від Коламбії, уже за межею штату Індіана. Усі вони були в стані шоку, і потім Френні подумалося, що їхній похід через поле, від рожевого дому-причепа на заставі до фермерського будинку, міг видатися сторонньому глядачеві вилазкою на природу, яку організувала для постояльців місцева божевільня. Трава сягала їм до колін і досі була мокрою від нічного дощу. Їхні штани промокли до нитки. У повітрі незграбно ширяли білі метелики – крила комах обважніли від вологи, і вони то наближались до людей, то відлітали геть, п'яно виписуючи кола й вісімки. Сонце намагалося пробитися, та поки що в нього нічого не виходило, і воно було лише світлою плямою, що ледь просвічувала крізь біле захмарене небо. Та попри це день уже почав розжарюватися: спека змагалася з вологістю, і повітря сповнювали зграї чорного вороння та їхні хрипкі, потворні крики.

«Зараз ворон більше, ніж людей, – подумала зачмелена Френ. – Втратимо пильність, і вони склюють нас із лица землі. Помста чорнокрилого війська. Ворони їдять м'ясо? Ох, боюся, що так».

За ширмою пустопорожніх думок, наче сонце за хмарною запоною, ледь виднілися сцени з перестрілки, що на повторі прокручувалися в її голові – як і сонце цього страшного, вологого ранку 30 липня 1990 року, вони бриніли могутністю. Обличчя жінки стає червоною плямою. Стю падає. Мить пронизливого жаху – їй здається, що його застрелили. Один з нападників горлає «З'їли, сучари?!», а тоді його поцілює Гарольд, і він щось торохкотить, наче кролик Роджер. Ломокартонний звук пострілів. Звірячий, переможний крик Сьюзен Стерн – вона стоїть над тілом, розставивши ноги, а з розчерепленої голови її ворога сочиться досі теплий мозок.

Поряд із нею йшов Глен. Його обличчя мало тонкі, сардонічні риси, однак наразі Глен виглядав пригніченим, загубленим, а сиве волосся розвіювалося навколо голови так, ніби копіювало поведінку метеликів. Він тримав Френні за руку й раз по раз машинально плескав її.

– Не дозволяй перестрілці на тебе вплинути, – сказав він. – Такі жажіття... без них не обійдеться. Найкращий захист – збиратися разом. Тобто суспільство. Суспільство – наріжний камінь арки, яку ми зємо цивілізацією, і єдиний дієвий антидот злочинності. Потрібно ставитися до таких... до таких... до подібних випадків... як до належного. То була лише окрема подія. Думай про них, як про тролів. Так! Тролі, йоги та іфрити.[3 – Іфрит – різновид джина в арабській та мусульманській міфології. Певне, під «йогами» Бейтман має на увазі щось лавкрафтіанське – у міфології, яку створив Лавкрафт, є зле божество, яке звуть Йог-Сототом.] Типові чудовиська. Це я можу прийняти. Я приймаю це як очевидну правду – можна сказати, керуюся соціологічною етикою. Ха! Ха!

Той сміх був схожий на стогін. Френні переमेжувала його багатозначні фрази словами «так, Глене», та він цього ніби й не чув. Від Глена слабко відгонило блювотинням. Метелики підлітали до них, билися об їхні тіла, а тоді відвалювали у своїх комашиних справах. Вони вже майже дійшли до будинку. Перестрілка тривала менш ніж хвилину. Так, менш ніж хвилину, однак Френ підозрювала, що на прохання публіки покази в її голові триватимуть. Глен поплескав її по руці. Френні хотілося сказати йому, щоб перестав, та вона боялася, що він може заплакати. Плескання вона витримає. А от чи зможе вона дивитися на сльози Глена Бейтмана? Навряд.

Стю йшов у супроводі Гарольда й блондинки Дейни Юргенс. Сьюзен Стерн і Петті Крогер тупали обабіч безіменної жінки, яку підібрали в Арчболді. Вона й досі була в ступорі. Ширлі Геммет – жінка, у яку мало не впритул стріляв чоловік, що перед смертю кричав, наче кролик Роджер, – йшла трохи лівіше. Вона бурмотіла собі під ніс та періодично намагалася вхопити

метеликів, які пролітали повз неї. Компанія рухалася повільно, однак Ширлі Геммет відставала. Неохайне сиве волосся звисало їй на лице, а очі визирали на навколишній світ, наче перелякані миші зі сховку.

Гарольд тривожно зиркнув на Стю.

– Дали їм просратися, правда, Стю? Замочили покидьків. Вальнули тих засранців.

– Мабуть, так, Гарольде.

– Мужик, та ми ж мусили це зробити, – Гарольд говорив так, ніби Стю намагався довести йому протилежне. – Або ми, або вони!

– Вони б вам макітри прострелили, – тихо сказала Дейна Юргенс. – Коли вони на нас напали, я була ще з двома хлопцями. Вони застрелили Річарда з Деймоном із засідки. Коли все скінчилося, всадили їм по кулі в черепи. Для перестрашування. Ви зробили, що мусили, це точно. Чудо, що ви взагалі вижили.

Гарольд крутнувся до Стю.

– Чудо, що ми взагалі вижили! – вигукнув він.

– Гарольде, все гаразд, – сказав Стю. – Не бери її слова так близько до серця.

– Звісно! Без питань!

Гарольд нервово покорпався в наплічнику, дістав шоколадку «Пейдей» і мало не впустив її, намагаючись зняти обгортку. Він вилаяв батончик і почав його наминати, тримаючи шоколадку обома руками, наче льодяник на паличці.

Вони підійшли до фермерського будинку. Гарольд їв батончик і раз у раз нишком обмацував себе, аби остаточно пересвідчитися, що його не поранено. Йому було дуже кепсько. Хлопець боявся глянути на свою промежину. У нього майже не лишилося сумнівів, що він обісцявся, коли вечірка біля рожевого трейлера сягнула самого розпалу.

* * *

За раннім обідом говорили в основному Дейна та Сьюзен. Сімнадцятирічна й надзвичайно приваблива Петті Крогер інколи щось додавала. Безіменна жінка забилася в дальший куток запилюженої кухні. Ширлі Геммет сиділа за столом, жувала відсирілі медові грем-крекери[4 – Грем-крекери виготовляються з борошна Грема, яке у 1829 році винайшов священник Сільвестр Грем: після першого, грубого помелу відділяються зародки, вторинний ендосперм і висівки, після чого ендосперм дрібно мелеться – він і являє собою основу муки. Решта мелеться грубо й додається до основи. Хліб з муки Грема виходить пухким і має довгий термін зберігання.] «Набіско» й бурмотіла сама до себе. Решта похмуро длубалися в тарілках, та майже ніхто нічого не їв.

Дейна поїхала з Ксенії в компанії Річарда Дерлісса й Деймона Брекнелла. Скільки ще ксенійців пережило грип? Вона бачила лише трьох: старезного дідугана, жінку й маленьку дівчинку. Дейна з друзями запропонували їм приєднатися, однак старий відмахнувся від них, буркнувши щось про «справу в пустелі».

До восьмого липня Дейну, Річарда й Деймона вже почали мучити жажіття про якогось бабая. Престрашні жажіття. Дейна розповіла, що Річ вбив собі в голову, ніби той бабай справжній і живе в Каліфорнії. Ніби цей чоловік (якщо він дійсно людина, а не хтозна-що) і був тією справою в пустелі, про яку говорив старий. Дейна з Деймоном почали боятися за його глузд. Річ називав чоловіка зі снів «відшибленим» і казав, що він збирає армію таких самих пришепелків. Він сказав, що скоро ця армія покотиться із заходу на схід і поневолить усіх, хто вижив, – спершу в Америці, а тоді й у решті світу. Дейна з Деймоном почали нишком обговорювати, чи не втекти від Річа якоїсь ночі, бо вважали, що жажіття їм почали снитися через манію Річа Дерлісса.

Вони проминали Вільямстаун, коли побачили за поворотом великий сміттевоз – він лежав на боці посеред траси. Неподалік стояли універсал і евакуатор.

– Ми вирішили, що то ще одна аварія, – промовила Дейна, нервово розкришуючи в руках крекер, – і, звісно, так і було задумано.

Вони позлазили з мотоциклів, щоб обвести їх круг сміттевоза, і саме тоді четверо, як сказав би Річ, відшиблених відкрили вогонь з кювету. Вони вбили Річа з Деймоном і взяли Дейну в полон. Вона стала четвертим екземпляром групи жінок, яку вони називали то «зоопарком», то «гаремом». Однією з тих бранок була Ширлі Геммет, і тоді вона ще скидалася на нормальну людину, хоча її постійно гвалтували, содомували й примушували робити мінет усієї четвірки.

– Вони водили нас у кущі по черзі й у призначений час. І яюсь, коли вона не дотерпіла, Ронні підтер її колючим дротом. Кров з ануса йшла три дні.

– Господи милий, – сказав Стю. – Хто з них Ронні?

– З дробовиком, – озвалася Сьюзен Стерн. – Той, кому я голову розколола. Хотілося б, щоб він лежав тут, на підлозі – я б повторила.

Чоловіка з бородою піщаного кольору вони знали, як Дока. Вони з Вьорджем входили до армійського підрозділу, який відправили до Екрона, коли вибухнула епідемія. Займалися вони «зв'язками зі ЗМІ», що насправді було військовим евфемізмом для «придушення ЗМІ». Коли вони розібралися з цією роботою, то взялися за «контроль масових зібрань», що насправді було військовим евфемізмом для розстрілу мародерів, які намагалися втекти, й повішення тих, хто послухався й не зрушив із місця. Як їм розказував Док, до 27 червня в ланцюгу командування було більше прогалин, ніж ланок. Чимало їхніх людей були надто хворі, щоб патрулювати, та тоді це вже однаково не мало значення, бо екронці були заслабкі, щоб читати або писати новини, не кажучи вже про те, щоб грабувати банки та ювелірні крамниці.

До 30 червня підрозділу не стало: солдати хворіли, помирали й тікали. Точніше, втікачами були тільки Док із Вьорджем, і саме тоді вони почали нове життя в ролі власників зоопарку. Герві приєднався до них першого червня, а Ронні – третього, і на цьому членство їхнього своєрідного клубу закрилося.

– Та через деякий час ви б здолали їх чисельністю, – сказав Глен.

Несподівано цю репліку прокоментувала Ширлі Геммет.

– Пігулки, – мовила вона, витріщаючись із-під чубчика дещо посивілого волосся очима переляканої мишки. – Пігулки зранку, пігулки ввечері – щоб прокинулися, щоб заснули. Стимулятори й заспокійливі.

Її голос тонув, і останні слова було ледве чути. Вона замовкла, а тоді знову забурмотіла до себе.

Далі оповідь повела Сьюзен Стерн. Її та ще одну, вже мертву жінку на ім'я Рейчел Кермоуді підібрали біля Коламбуса. Сталося це 17 липня, і тоді компанія Дока подорожувала караваном із двох універсалів та евакуатора. Евакуатором чоловіки розчищали затори або ж блокували трасу – залежно від обставин. Ліки Док носив на поясі, в роздутому гаманці. Сильне заспокійливе на ніч, транквілізатори на дорогу, барбітура на стоянку.

– Будять уранці, гвалтують два-три рази, і тоді чекаєш, коли Док роздасть таблетки, – сказала Сьюзен, ніби просто наводила факти. – Ну, денні таблетки. На третій день у мене з'явилися сильні подразнення в... ну, в піхві, і звичайний секс став дуже болючим. Щодня сподівалася, що до мене прийде Ронні, бо Ронні цікавили тільки мінети. Та після таблеток робишся дуже спокійним. Не сонним, просто спокійним. Ковтнеш кілька синеньких, і все байдуже. Хочеться лише сидіти склавши руки й спостерігати за тим, як міняється краєвид, або ж сидіти склавши руки й дивитися, як розчищають дорогу евакуатором. Якось Герві розлютився, бо одна дівчинка – років дванадцять, не більше – не хотіла... ну, не буду розказувати. Аж надто паскудно. Не схотіла, і Герві прострелив їй голову. І мені було цілком байдуже. Я була просто... спокійна. За деякий час я вже майже не думала про втечу. Важливішим стали ті сині таблетки.

Дейна та Петті Крогер кивали.

– Та вони наче розуміли, що вісім жінок – це ліміт, – сказала Петті.

Вони підібрали її 22 липня: застрелили літнього чоловіка, з яким вона подорожувала, і вбили стару жінку, яка з тиждень пробула членом «зоопарку». А коли біля Арчболда їхня ватага натрапила на безіменну дівчину, що сиділа в кутку, вони застрелили косооку дівчину шістнадцяти років та покинули її в канаві.

– Док любив про це жартувати, – мовила Петті. – Казав: «Я не ходжу під драбинами, не завертаю, коли чорний кіт перебіг дороги, тож не збираюся подорожувати з тринадцятьма головами».

Двадцять дев'ятого вони вперше помітили Стю та його друзів. Звіринець стояв табором на ділянці для пікніків, коли трасою промчала їхня четвірка.

– Ти впала в око Герві, – сказала Сьюзен і кивнула на Френні.

Та здригнулася.

Дейна нахилилася ближче до них і заговорила тихіше.

– І вони одразу дали зрозуміти, кого ти мала замінити, – вона ледь помітно кивнула на Ширлі Геммет, яка й досі бубнила та іла грем-крекери.

– Відолашна жінка, – сказала Френні.

– Це Дейна вирішила, що ви, народ, можете виявитись нашим найкращим шансом, – мовила Петті. – Або ж, можливо, останнім шансом. У вашому товаристві було троє чоловіків, Дейна з Гелен Рогет це бачили. Троє озброєних чоловіків. І Док набрав трішечки надмірної самовпевненості з цим «перекинь-трейлер-дорога». Док просто поведився так, ніби він якийсь держслужбовець, і чоловіки з тих груп, що нам траплялися, ловили гав.

Якщо там були чоловіки. А тоді їм прострелювали макітри. Спрацьовувало, наче якісь чари.

– Того ранку Дейна попросила нас спробувати не ковтати пігулки, – вела далі Сьюзен. – Вони вже не так ретельно за цим стежили, і ми знали, що вранці вони будуть зайняті, бо витягатимуть на дорогу трейлер, перекидатимуть його. Ми не всім сказали про наш план. Знали про нього лише Дейна, Петті та Гелен Рогет... одна з тих дівчат, яку застрелив Ронні. Ну і я. «Як помітять, що ми намагаємося сховати таблетки, то вб'ють», – сказала Гелен. А Дейна сказала, що однаково вб'ють, рано чи пізно. Рано – це якщо нам поталанить. Ясна річ, ми всі знали, що це так. Тож вирішили спробувати.

– Поки не випала нагода виплюнути ту пігулку, я так довго тримала її в роті, що вона вже почала розчинятися, – сказала Петті та глянула на Дейну. – Певне, Гелен довелося її проковтнути. Гадаю, тому вона діяла так повільно.

Дейна кивнула. Вона дивилася на Стю з виразною теплотою, і Френні стало не по собі.

– І в них усе спрацьовало б, якби ти, здорованю, не помудрішав.

– Помудрішав, та, як видно, геть запізно, – сказав Стю. – Наступного разу буду готовий.

Він підвівся, підійшов до вікна й визирнув надвір.

– Знаєте, мене це лякає, – мовив він. – Якими мудрими ми стаємо.

Френ навісніла від того, з яким співчуттям дивилася на нього Дейна. Після всього, що Френ пережила, та Юргенс не мала права на такий погляд. «І, попри все, вона значно гарніша, – міркувала Френні. – Та й навряд чи вагітна».

– Мудрішай – головна заповідь нового світу, здорованю, – зауважила Дейна. – Мудрішай або здохни.

Стю озирнувся, щоб поглянути на неї, вперше побачив її по-справжньому, і Френ відчула нестерпно болючий укол концентрованих ревнощів. «Задовго монькалася, – подумала вона. – О Боже мій, промонькалася й запізнилася».

Поглядом Френ натрапила на Гарольда і помітила, що він крадькома всміхається, прикривши рот рукою, щоб ніхто не побачив. Або їй здалося, або в тій усмішці читалося полегшення. Зненацька їй схотілося підвестися, невимушено підійти до Гарольда та нігтями вийняти йому очі. Як гачками.

– Ніколи, Гарольде! – кричала б вона при цьому. – Ніколи!

Ніколи?

Зі щоденника Френ Голдсміт

19 липня 1990 р.

О Господи. Сталося найстрашніше. Коли це трапляється в книжках, усе скінчено або ж принаймні щось змінюється, однак у реальному житті воно

тягнеться без кінця, як у мильній опері без жодних кульмінацій. Можливо, потрібно ризикнути – наважитися й усе прояснити, та я дуже боюся, що буде між ними і. Не можна закінчувати речення на «і», та мені страшно розписувати, до чого це може призвести. Любий щоденничку, дай-но я тобі все розкажу, хоча й не дуже весело все це записувати. Навіть думати про це паршиво.

Уже починало сутеніти, коли Глен зі Стю поїхали до міста (а сьогодні це в нас Джирард, штат Огайо) пошукати їжу – вони сподівалися знайти концентрати та щось виморожене. Такі продукти легко транспортувати, і деякі концентрати справді смачні, однак, як на мене, все виморожене ідло смакує однаково – як сухі індичі гімняшки. Ви коли-небудь чули, аби щось порівнювали з сухим індичим лайном? Не зважай, щоденничку. Деякі речі краще ніколи не озвучувати, ха-ха.

Вони спитали нас із Гарольдом, чи не хочемо ми поїхати з ними, і я сказала, що за день удосталь наїздилася й залишуся, якщо вони без мене впораються, і Гарольд відмовився, бо хотів принести трохи води й скип'ятити її. Певне, вже почав продумувати свою каверзу. Шкода, що в мене вийшло зобразити його таким підступним інтриганом, але такий він і є – це факт.

[Примітка. Усіх нас мало не нудило від кип'яченої води, бо смакує вона геть ніяк – наче ВЕСЬ кисень виварюється. Та Марк із Гленом кажуть, що заводи й т. п. зупинилися зовсім недавно, і струмки + річки ще не очистилися (особливо якщо йдеться про промисловий Південний Схід + те, що вони називають Іржавим поясом[5 – Іржавий пояс («Rust Belt») – регіон, що охоплює Північний Схід, Великі Озера та Середній Захід. Раніше відомий як промислове серце США, однак із середини XX ст. почав занепадати. Сьогодні ситуація покращилась, однак багато населених пунктів так і не оклигали.]), тож для перестрашування маємо кип'ятити. Ми не втрачаємо надію знайти склад із пляшками мінеральної води. Гарольд каже, що це вже мало б статися, однак майже вся мінералка немов розчинилася в повітрі. Стю гадає, що багато людей могло вирішити, що хворіють через воду з крану, і перш ніж померти, випили чимало пляшок.]

Так от, Марк із Піріон кудись відійшли, нібито пошукати диких ягід, щоб урізноманітнити нашу дієту. Гадаю, насправді вони займалися дечим іншим – вони це не афішують, і молодці. Тож я заходилася збирати хмиз, розпалила вогнище для чайника, який мав набрати Гарольд... і доволі скоро він повернувся з водою (було очевидно, що він затримався біля струмка, щоб сполоснутися й помити волосся). Гарольд повісив чайник на як там його, що ставлять над кострищем. А тоді підходить + умощується поряд.

Ми сиділи на колоді, говорили про те-се, аж раптом він мене пригортає та намагається поцілувати. Пишу «намагається», хоча насправді в нього це вийшло, принаймні спершу, бо застав мене зненацька. А тоді я відсмикнулася (згадую, і цей епізод здається мені наче й смішним, хоча я й досі не оговталася) та беркицьнулася назад. Блузка на спині задерлася, і я з ярд шкіри зчесала. У мене вирвався зойк. Кажуть, історія повторюється – я одразу ж згадала Джесса, хвилеріз і надкушений язик... було ну аж надто схоже.

Наступної миті Гарольд уже стоїть поряд, припавши на коліно – питає, чи все гаразд. Почервонів до самих кінчиків волосся. Інколи Гарольд прикидається таким собі бундючним розумником (мені він завжди здавався таким, як оті молоді зацьковані письменники, що завжди шукають кав'ярню «Туга» на правому березі, де можна весь день проговорити про Жан-Поля Сартра, попиваючи дешевий шмурдяк), та під цим фасадом ховається підліток із фантазіями, яким до зрілості як до неба рачки. Принаймні так мені здається. Що за фантазії? Думаю, він передивився фільмів, що показували

суботніми ранками, й набрався в Тайрона Паверса з «Капітана з Кастилії», Гамфрі Богарта з «Чорної смуги» та Стіва Макквіна з «Буллітту». У нього це завжди виявляється в стресових ситуаціях – можливо, тому, що він придушував у собі подібні пориви з самого дитинства, не знаю. Хай там як, а коли він удає Бога, у нього виходить лише схожість із тим мужиком, що грав Богарта в тій стрічці, яку зняв Вуді Аллен, «Зіграй ще раз, Семе».[6 – Назви фільмів в оригіналі: «Captain from Castile» (1947 р.), «Dark Passage» (1947 р.), «Bullitt» (1968 р.) «Play It Again, Sam» (1972 р.).]

Тож коли він став на коліно й сказав: «Крихітко, ти в порядку?» – я почала хихотіти. От вам і повтор на замовлення! Та справа була не тільки в тому, що ситуація смішна. Якби тільки це, я могла б і стриматися. Та ж ні – більше скидалося на істерику. Кошмари, страх за дитину, мої почуття до Стю й незнання, що з ними робити, щоденні поїздки, утомка, відсиджена дупця, втрата батьків і те, що світ змінився назавжди... От від цього я загигикала, а тоді зайшлась істеричним реготом і ніяк не могла спинитися.

– Що тут такого смішного? – спитав, підводячись, Гарольд.

Гадаю, він хотів зобразити страшний праведний гнів, однак тоді я думала вже не про Гарольда, бо в голові вигулькнув дурнуватий образ Дональда Дака. Дональд Дак перевальцем чвалає руїнами Західної цивілізації та розлючено квакає: «Що тут такого смішного, га? Що смішного? Що тут смішного, блядь?» Я закрилася руками + хихотіла + плакала + хихотіла – певне, Гарольд подумав, що я геть з котушок злетіла.

Трохи згодом я нарешті спинилася. Витерла сльози з лиця й хотіла попросити Гарольда глянути, чи сильно подерла спину. Та нічого не сказала, бо злякалася, що він може розцінити це як ЗЕЛЕНЕ СВІТЛО. Життя, траса, зелене світло й гонитва за Френ Голдсміт – о, ні, це вже не так смішно.

– Френ, – каже тоді Гарольд, – мені дуже важко це говорити...

– То, може, краще не треба, – говорю я.

– Мушу, – відказує він, і до мене доходить, що він не зупиниться, навіть якщо на нього наверецати. – Френні, я кохаю тебе.

Певне, я з самого початку знала, що все так паскудно. Було б легше, якби він просто хотів зі мною переспати. Кохання небезпечніше за потрапушки, тож я попала. Як відмовити Гарольду? Гадаю, є тільки один спосіб – байдуже, кому ти це кажеш.

– Гарольде, я тебе не кохаю, – ось що я сказала.

Його немов обухом ударили.

– Це все він, так? – сказав Гарольд, і його обличчя скривила потворна гримаса. – Це через Стю Редмана, так?

– Не знаю, – сказала я.

У мене такий темперамент, що я не завжди тримаю його в узді – гадаю, дістався від матері. Та тоді я напружила всі свої сили, щоб опанувати себе. Однак я чула, як щось усередині сіпається на прив'язі.

– Зате я знаю, – голос у нього зробився пронизливим, сповненим жалю до самого себе. – Ще й як знаю. Знав ще того дня, як ми його зустріли. Я не хотів, щоб він ішов з нами, бо знав. Та він сказав...

- Що сказав?

- Що ти йому не потрібна! Що ти моя!

- Це як узяти собі нову пару взуття - так, Гарольде?

Він не відповів. Певне, зрозумів, що бовкнув зайвого. Напруживши пам'ять, я згадала той день, коли ми зустрілися неподалік Феб'єна. Коли Гарольд побачив Стю, він поводився, як пес, коли на подвір'я заходить чужий, приблудний собака. Коли зазіхають на його володіння. Тоді в нього мало волосся не наїжачилося. Я так розумію, що Стю сказав те, аби вивести нас із класу собак і повернути до класу людей. Та й хіба не в цьому суть? Ну, всіх цих пекельних труднощів. Якщо ні, то нащо взагалі старатися? Нащо поводитися пристойно?

- Гарольде, я не чиясь власність, - мовила я.

Він щось пробурмотів.

- Що-що?

- Кажу, що, можливо, тобі доведеться передумати.

На думку спала дошкульна ремарка, та я не випустила її з рота. Погляд Гарольда поринув удалечинь, а обличчя зробилося спокійним і відкритим. Ось що він сказав.

- Я зустрічав таких, як він. Краще б тобі в це повірити, Френні. Він - квотербек футбольної команди, що сидить у класі, кидається вологими кульками з жованого паперу й показує всім середній палець, бо знає, що вчителю доведеться поставити йому хоча б «С», щоб він грав і надалі. Він - той, хто стабільно зустрічається з найгарнішою чирлідеркою, а вона при цьому гадає, що він Ісус Христос на крутій тачці. Той, хто пердить, коли вчитель англійської просить тебе зачитати свій твір, бо він кращий од решти. Так, зустрічав я таких уйобків. Щасти, Френ.

І тоді він просто пішов геть. Він хотів полишити сцену з апломбом, ТУП-ТУП-ТУП, та можу вас запевнити, що в нього не вийшло. Він відкрив мені свою потаємну мрію, а я зробила з неї решето: Гарольд вважав, що правила гри змінилися, та насправді все лишилося таким самим. Мені було його страшенно шкода, свята правда, бо коли він ішов геть, він не дав із себе той цинізм, а СПРАВДІ його відчував - цинізм не вимучений, а різкий + болючий, як удар ножа. Його копнули. Ох, Гарольд ніколи не зрозуміє, що спершу йому потрібно дещо змінити спосіб мислення, второпати, що світ лишиться таким самим, якщо він сам не зміниться. Він колекціонує ті підсрачки так, як пірати - скарби...

Гаразд. Усі повернулися. Вечерю з'їли, цигарки викурили, веронал роздали (моя доза лежить у кишені, а не розчиняється в шлунку), почали вкладатися. Після неприємної перепалки з Гарольдом у мене лишилося відчуття, що нічого не вирішилось, та тепер він спостерігає за нами зі Стю й чекає, що буде далі. Мені бридко це писати, трусить від безпорадної злості. Як він сміє за нами шпигувати? Як він сміє ускладнювати й без того паскудне становище?

Запам'ятати. Вибач, щоденничку. Певне, це через настрій. Нічого не пригадується.

* * *

Коли Френні знайшла Стю, він сидів на камені й кутив сигару. Каблуком чоловік розчовгав на землі невеличке коло і струшував туди попіл. Він сидів обличчям на захід – сонце саме почало сідати. Хмари трохи розвіялись, і крізь них проглядало червоне сонце. Попри те що вони зустріли й прийняли чотирьох жінок до своєї компанії лише вчора, ті події вже здавалися далекими. Вони досить легко дістали один універсал із кювету й від застави поїхали вже чималим караваном.

Запах сигари нагадав Френ про батька та його люльку. На неї накотив смуток, та час пом'якшив його, вклавши ностальгію. «Татку, я вже майже оговталася від твоєї смерті, – подумала Френ. – Гадаю, ти не образишся».

Стю озирнувся.

– Френні, – широко зрадів він. – Як ти?

– Так собі, – знизала плечима вона.

– Не хочеш приземлитися на мій камінець і помилуватися заходом сонця?

Вона сіла поряд із ним, і її пульс трохи пришвидшився. Врешті-решт, чого б вона сюди йшла? Френ знала, в якому напрямку він пішов з табору – так само, як те, що Гарольд із Гленом і двома дівчатами поїхали до Брайтона пошукати Сі-Бі-радіо (заради розмаїття, пропозицію висунув Глен, а не Гарольд). Петті Крогер лишилася няньчитися з двома кволими після сутички войовницями. Було видно, що Ширлі Геммет почала очунювати, та близько першої ночі вона всіх побудила – кричала вві сні й розмахувала руками, ніби відбиваючись від якогось нападника. Інша жінка, імені якої ніхто не знав, рухалася в іншому напрямку. Вона сиділа. Їла, якщо її годували. Справляла потребу. На питання не відповідала. По-справжньому оживала тільки вві сні. Навіть під вероналом нещасна часто стогнала, а інколи й кричала. Френні здогадувалася, що їй сниться.

– Довгенько ще їхати, правда? – спитала вона.

Стю помовчав секунду, а тоді сказав:

– Дорога дальша, ніж нам гадалося. Та стара жінка, вона вже не в Небрасці.

– Я знаю... – заговорила вона, а тоді припнула язика.

Він глянув на неї з легкою усмішкою.

– Мем, ви нехтували вашими ліками.

– От мене й викрито, – усміхнулася вона.

– Ми не одні такі, – сказав Стю. – Сьогодні після обіду я балакав із Дейною...

(від того, як по-свійськи він вимовив це ім'я, Френ відчула укол ревності... і страху)

– ...і вона сказала, що вони з Сьюзен не хочуть приймати пігулки.

Френ кивнула.

– А ти чому перестав? Вони... в тому місці... змушували тебе до цього?

Він струсив попіл у свою імпровізовану попільничку.

– Легке заспокійливе на ніч, ото й усе. Їм не треба було годувати мене таблетками. Сидів під замком – нікуди б я від них не подівся. Ні, я перестав пити веронал три дні тому, бо відчував... що зв'язок ослабився. – Він трохи подумав і додав: – Дуже добре, що Глен із Гарольдом додумалися поїхати по Сі-Бі-радіо. Нащо нам двосторонка? Щоб тримати контакт. У Тоні Леонмінстера, мого друзяки з Арнетта, була така штука в «скауті». Чудовий пристрій. Можна було побалакати з корешами або ж у разі чого гукнути на допомогу. Ці сни – це однаково що Сі-Бі в голові, от тільки передатчик зламався, і ми можемо тільки приймати сигнали.

– Може, ми надсилаємо, – тихо промовила Френ.

Він глипнув на неї великими очима.

Деякий час вони сиділи мовчки. Сонце визирнуло з-за хмар – немовби для того, щоб хутенько попрощатися, перш ніж спуститися за обрій. Френ розуміла, чому первісні люди поклонялися йому. У міру того як колосальна тиша майже безлюдної країни набрякала й тиснула на неї, переконуючи Френ у своєму існуванні самою вагою, сонце (і, як на те, місяць також) почало здаватися більшим і важливішим. Навіть живим. Дивись на яскраві небесні кораблі й немов повертаєшся до дитинства.

– Хай там як, а пігулки приймати я перестав, – сказав Стю. – Цієї ночі мені знову наснився той темний чоловік. Він облаштовується десь у пустелі. Певне, у Лас-Вегасі. І, Френні... гадаю, він розпинає людей на хрестах. Тих, хто бунтує.

– Що він робить?

– Так було вві сні. Траса 15, вздовж якої стоять хрести з коморних балок і телефонних стовпів. І на них висіли люди.

– То лише сон, – промовила Френ стривоженим голосом.

– Можливо, – він пустив дим і поглянув на захід, на залиті червоним хмари. – Та інші дві ночі, якраз перед тим, як ми натрапили на тих маніяків із жінками, мені наснилася вона – старенька, яка називає себе матінкою Ебігейл. Вона сиділа в кабіні старого пікапа, що стояв на узбіччі траси 76. Я стояв, спершись рукою на вікно, і балакав з нею так само невимушено, як от зараз із тобою. І вона каже: «Піджени-но їх, Стюарте. Якщо на це здатна така стара дама, як я, крутий здоровань із Техасу точно впорається».

Стю засміявся, кинув сигару на землю й розчавив її каблуком. Ніби на автоматі, не дивлячись, він обійняв Френ за плечі.

– Вони ідуть до Колорадо, – сказала вона.

– Еге ж, і я так гадаю.

– А... а вона снилася Дейні чи Сьюзен?

– Обом. Минулої ночі Сьюзен снилися хрести. Такі ж, як мені.

– Зараз зі старою вже багато людей.

– Двадцяті, а то й більше. Знаєш, ми їх щодня проминаємо. Вони просто ховаються й чекають, поки ми проїдемо. Вони нас бояться, а от вона... гадаю, вони прийдуть до неї. Свого часу.

- Або до нього, - сказала Френ.

- Так, або до нього, - кивнув Стю. - Френ, чому ти перестала приймати веронал?

Френ тремтливо зітхнула й подумала, чи не зізнатися йому. Їй хотілося йому все розказати, однак вона боялася його реакції.

- Інколи важко пояснити, чому жінка зробила так, а не інак, - промовила вона врешті.

- Так, - погодився Стю. - Однак можна здогадатися, що в неї на думці.

- Що...

Та вона не довершила фразу - він закрив їй рота поцілунком.

* * *

Вони лежали на траві в сутінках. Коли вони кохалися, вогняний червоний поступився прохолоднішому багрянцю, і наразі Френ бачила, як крізь залишки хмар пробиваються зорі. Завтра буде гарна для їзди погода. Якщо фортуна буде на їхньому боці, вони зможуть проїхати майже всю Індіану.

Стю ліниво ляснув комара, що дзижчав над його оголеними грудьми - сорочка висіла на сусідньому куші. Френ сорочку не зняла, однак гудзики були розстібнуті. Її груди напинали тканину, і вона подумала: «Я роздобріла. Поки що зовсім трохи, однак уже помітно... принаймні мені».

- Я хотів тебе вже давно, - сказав Стю, дивлячись в її бік. - Гадаю, ти про це знала.

- Я хотіла уникнути негараздів із Гарольдом, - мовила вона. - І є ще дещо...

- Характер у Гарольда непростий, та десь у його нутрі сидить гарна людина - йому треба лише зміцнити. Він тобі подобається, правда?

- Це не дуже підхоже слово. Нема такого слова, що описало б моє ставлення.

- А до мене ти як ставишся? - спитав він.

Френ глянула на Стю й зрозуміла, що не може йому освідчитися, не могла це просто взяти й сказати, хоча й хотілося.

- Ні, - сказав він, немов вона йому заперечила, - просто мені подобається, коли все ясно. Гадаю, ти просто не хочеш, аби Гарольд одразу про все довідався. Правду кажу?

- Так, - вдячно погодилася вона.

- Значить, хай буде як є. Може, як не будемо висовуватись, воно саме владнається. Я помітив, як він дивиться на Петті. Вона десь його віку.

- Не знаю...

- Ти йому вдячна й відчуваєшся, ніби щось винна, так?

- Та певне. В Оганквіті лишилися тільки ми, і...
- То просто збіг, Френні, ось і все. Ти ж не даси покласти себе на лопатки через шось, що було чистим збігом.
- Та певне.
- Гадаю, що кохаю тебе, - сказав він. - Мені не так легко це говорити.
- Гадаю, що теж тебе кохаю. Та є ще одна річ...
- Так і знав.

- Ти спитав, чого я припинила приймати пігулки, - вона скубла сорочку, не наважуючись глянути йому у вічі; губи немов пересохли. - Я подумала, що вони можуть зашкодити дитині, - прошепотіла Френ.

- Зашкодити... - він змовк, а тоді схопив її та розвернув до себе. - Ти вагітна?

Вона кивнула.

- І ти нікому не сказала?

- Ні.

- Гарольд. Гарольд знає?

- Лише ти.

- Господи-Всемогутній-блін, - сказав Стю.

Він так пильно вдивлявся в її обличчя, що вона злякалася. Френ уявила дві речі: що він зараз же її кине (як зробив би Джесс, якби дізнався, що вона вагітна чужою дитиною) або пригорне, скаже не хвилюватися, що про все подбає. Вона не очікувала від нього такого наполоханого, напруженого погляду і зловила себе на тому, що згадує вечір, коли підійшла до батька, а він порпався нагороді, й усе йому розказала. Він дивився на неї майже так само. Вона пожалкувала, що не розповіла Стю, перш ніж вони зайнялися коханням. Може, тоді б вони не покохалися і він хоча б не думав, що його надурили, що вона... як там кажуть старші люди? Зіпсутий товар. Чи він не про це думає? Вона ніяк не могла зрозуміти.

- Стю? - промовила вона зляканим голосом.

- Нікому не сказала, - повторив він.

- Не знала як.

На очах у неї забриніли сльози.

- А коли буде дев'ять місяців?

- У січні, - сказала Френ, і ринули сльози.

Він пригорнув її й дав зрозуміти, що все гаразд, не зронивши й слова. Стю не сказав, щоб вона не хвилювалася, що він про все подбає, - натомість вони знову покохалися, і Френ подумала, що ніколи не була такою щасливою.

Ні він, ні вона не помітили Гарольда - той стояв у кущах і спостерігав за ними. Непомітний і тихий, як сам темний чоловік. Ні він, ні вона не

побачили, як примружилися його очі, перетворившись на два смертоносні трикутнички, коли під кінець Френ пронизав оргазм і вона зойкнула від насолоди.

Коли вони скінчили, вже повністю стемніло.

Гарольд беззвучно зник у кущах.

Зі щоденника Френ Голдсміт

1 серпня 1990 р.

Минулого вечора обійшлася без записів – була надто збуджена й щаслива. Тепер ми зі Стю разом.

Він погодився не розголошувати таємницю мого Самотнього Рейнджера, скільки вийде, – в ідеалі до того, як осядемо. Я не проти, якщо в Колорадо. Сьогодні я в такому настрої, що згодилася б і на гори на Місяці. Пишу, як очманіла школярка? Ну, якщо дама не може писати в щоденнику, як очманіла школярка, де їй взагалі таке виписувати?

Та перш ніж облишу тему Самотнього Рейнджера, мушу сказати ще одну річ. Це щодо мого «материнського інстинкту». Чи існує така штука? Гадаю, що так. Певне, щось гормональне. Уже кілька тижнів я почуваюся геть інакше – стара Френ десь поділася. Та важно відрізнити зміни, що спричинила вагітність, від тих, що сталися через жакливий катаклізм, який прокотився всім світом. Однак у мене з'явилося щось на кшталт ревностів («ревності» – це не дуже годяще слово, та наразі кращого на думку не спадає) – відчуття, що я трохи наблизилася до центру всесвіту й мушу тримати оборону. Ось чому веронал здається мені ризикованішим од кошмарів, хоча раціональна думка підказує, що ці таблетки дитині нічого не заподіють. Принаймні в дозуванні, якого дотримуються всі решта. І, гадаю, частково ті ревності викликані закоханістю в Стю Редмана. Почуваюся так, ніби кохаю і ім за двох.

Хай там як, а мушу поспішати. Потрібно поспати, що б там мені не снилося. Індіанною рухаємося не так швидко, як сподівалися – біля повороту на Елкхарт нас уповільнив страшний затор. Чимало військових машин. І мертвих солдатів. Глен, Сьюзен Стерн і Стю набрали стільки зброї, скільки змогли: зо дві дюжини гвинтівок, трохи гранат і (так, народ, це свята правда) ракетницю. От я зараз пишу, а Гарольд зі Стю намагаються з нею розібратися – є 17-18 снарядів. Боже, прошу, хай тіко не підірвуться.

Щодо Гарольда, то мушу сказати тобі, любий щоденничку, що він ГЕТЬ НІЧОГО НЕ ПІДОЗРЮЄ (звучить наче репліка зі старого фільму з Бетт Девіс, [7 – Мається на увазі фільм «Хижа в заростях бавовнику» («The Cabin in the Cotton», 1932 р.). Бетт Девіс прославилася ролями зловісних дам.] чи не так?). Певне, коли наздоженемо ватагу матінки Ебігейл, доведеться йому все розказати – що б там із цього не вийшло, а ховатися й надалі нечесно.

І я ще ніколи не бачила його таким жвавим + веселим, як сьогодні. Він так либився, що я злякалася, як би в нього голова не розполовинилася. Це він запропонував Стю допомогти з небезпечною пусковою установкою і...

Ось вони йдуть. Пізніше допишу.

* * *

Френ спала глибоким сном, і їй нічого не снилося. Як і решта, за винятком Гарольда Лодера. Незабаром після півночі він підвівся, повільно підійшов до Френні й поглянув на неї згори вниз. Тепер він уже не всміхався, хоча й шкірився весь день. Інколи йому здавалося, що від тієї усмішки його голова лусне рівно посередині й вихлюпне всі мізки. Можливо, тоді йому б полегшало.

Він стояв, дивився на неї та дослухався до співу літніх цвіркунів. «Настали собачі дні», – подумалося йому. Згідно зі словником Вебстера, собачі дні тривали з 25 червня до 28 серпня. Їх так прозвали тому, що в цей період траплялося найбільше скажених псів. Він дивився на Френ, а вона солодко спала, підклавши під голову светр. Наплічник лежав поряд.

«Навіть у найпаскуднішого пса є свій щасливий день, Френні».

Він присів. Коліна стрельнули, і він завмер, та ніхто не ворухнувся. Гарольд розстебнув її наплічника, розв'язав шнурівку й запустив туди руку. Він посвітив усередину маленьким, подібним до олівця ліхтариком. Френні промимрила уві сні, поворушилась, і Гарольд затамував подих. Те, що він шукав, знайшлося під чистими блузками й кишеньковим дорожнім атласом. Записник на спіралі. Він дістав його, відкрив на першій сторінці й посвітив ліхтариком на щільний, однак акуратний почерк Френ.

«6 липня 1990 р. – Спершу довелося його трохи повмовляти, однак Глен Бейтмен згодився їхати разом із нами...»

Гарольд закрив записник і прокрався з ним до свого спального мішка. Він почувався, як колись, – маленьким хлопчиком, у якого майже немає друзів (десь до трьох років він насолоджувався коротким дитинством, а потім перетворився на гладкий потворний жарт), однак є чимало ворогів; хлопчиком, якого власні батьки сприймали так собі, між іншим – їхні очі були прикуті до Емі, бо вона саме почала довгу ходу своїм життям, що скидалася на прогулянку подіумом на врученні титулу «Міс Америка» або принаймні «Міс Атланта»; хлопчиком, який по втіху звертався до книжок; хлопчиком, якого ніколи не обирали до бейсбольної команди, якого завжди ловив Шкільний патруль за те, що він бешкетував, удаючи Довготелесого Джона Сільвера, [8 – Одноногий, або Кульгавий, Джон Сілвер – персонаж «Острову скарбів» Р. Л. Стівенсона.] Тарзана чи Філіпа Кента [9 – Філіп Кент – вигаданий персонаж серії історичних романів Джона Джейкса (1932 р. н.) про сім'ю Кентів. У першому романі серії, «Байстрюк» («The Bastard»), Філіп Шарбоно, позашлюбний син герцога кейтлендського, змінює прізвище й вирушає до Америки на пошуки кращої долі – дія відбувається на початку американської революції (1775–1783 рр.).]... хлопчиком, який перетворювався на цих персонажів пізно вночі, коли лежав під ковдрою, націливши ліхтарик на друковану сторінку, вирячивши очі від захвату й майже не відчувуючи власного бздіння, – саме цей хлопчик заповз головою вперед у свій спальний мішок зі щоденником Френні та кишеньковим ліхтариком.

Коли він посвітив на палітурку записника, на одну секунду до нього повернувся розум. «Гарольде! Спинись!» – зойкнув його мозок, і він затрусився з голови до п'ят. І мало не послухався. Тієї миті він міг спинитися, покласти щоденник де взяв, відмовитися від неї та дозволити їм іти своєю дорогою, перш ніж трапиться щось жахливе й невідворотне. Тієї миті він міг відвести від губ гіркий напій, вилити його з чаші й наповнити її іншими можливостями, що чекали на нього в новому світі.

«Відступись, Гарольде», – чувся благальний голос його розуму, та, певне, було вже запізно.

У шістнадцять років він проміняв Берроуза, [10 – Едгар Райс Берроуз (1875–1950) – один із засновників сучасної фантастики. Відомий як «батько» Тарзана й Джона Картера.] Стівенсона й Роберта Говарда [11 – Роберт Ірвін Говард (1906–1936) – техаський письменник, відомий усьому світу як автор циклу про Конана-варвара. Один із засновників героїчного фентезі.] на інші фантазії – фантазії, які він обожнював і ненавидів. У них не було ракет з піратами. Натомість йому уявлялися дівчата в шовкових напівпрозорих піжамах, які стояли навколішки на атласних подушках, що вистеляли підлогу перед троном, де розвалився голий Гарольд Великий, ладний щомиті покарати їх маленькими шкіряними батогами й тростинами зі срібними маківками. То були злі фантазії, у яких свого часу з'явилася кожна приваблива дівчина з оганквітської середньої школи. Ті фантазії завжди закінчувалися його промежиною та вибухом сім'яної рідини, і це приносило більше страждань, ніж насолоди. На цьому він засинав, і сперма засихала на його животі, перетворюючись на білу луску. Кожний пес має власний щасливий день.

Тож він зібрав навколо себе ті злі фантазії, старі образи, обкутавшись ними, як пожовклим простирадлом. Для нього вони були старими друзями, чиї зуби ніколи не затупляться, чия смертоносна привабливість ніколи не втратить свого шарму.

Він відкрив щоденник на першій сторінці, націлив ліхтарик на слова й узявся читати.

* * *

За годину до світанку Гарольд повернув щоденник у наплічник і застібнув його. Цього разу він не був таким обережним. Якщо прокинеться, думає він, уб'є та втече. Куди? На захід. Однак не спиниться в Небрасці чи Колорадо, о ні.

Френ не прокинулася.

Він повернувся до спального мішка. Гірко помастурбував. Коли прийшов сон, він був зовсім неглибоким. Гарольду снилося, що він помирає на крутому чорно-білому схилі, всипаному обваленим камінням. Високо над ним на нічних вітрах плавали канюки – чекали, щоб ним поласувати. Не було ні місяця, ні зірок...

А тоді в пітьмі розчохнулося лячне червоне Око – лукаве, моторошне, нелюдське. Око лякало його, та він не міг відвести погляду.

Око вабило його.

На захід, де навіть тоді збиралися тіні, кружляючи в танку смерті.

* * *

Уже почало сутеніти, коли вони розбили стоянку західніше від Джоліета, штат Іллінойс. У них був ящик пива, точилися жваві розмови, лунав сміх. Скидалось на те, що дощі лишилися позаду, в Індіані. Усі звернули увагу на Гарольда – він ще ніколи не був таким життєрадісним.

– Знаєш, Гарольде, – сказала Френні, коли всі почали вкладатися. – Навіть не пригадує, коли в тебе був такий гарний настрій. Що таке?

– Навіть у найпаскуднішого пса є свій щасливий день, Френ, – весело підморгнув він.

Вона нічого не зрозуміла, проте всміхнулась у відповідь. Певне, Гарольд просто в своєму стилі – він часто говорив загадками. Головне, що все почало налагоджуватися.

* * *

Тієї ночі Гарольд завів власний щоденник.

Розділ 48

Він чвалав довгим підйомом, хитаючись і ляскаючи підощвами. Спека тушкувала його шлунок, сонце пекло мозок. Над трасою висів мерехтливий серпанок жару. Колись його звали Дональдом Мервіном Елбертом, та тепер він Чувак-Сміттебак і буде ним до скону. Уже в цілковито новій подобі він подивився на оспіване легендами Місто – Сібола, Сім-в-одному.[12 – Сім золотих міст, або Сібола, – міф, що зародився в XVI ст. Ходили чутки, що серед індіанських поселень Північної Америки можна натрапити на сім міст, де накопичені неосяжні багатства, і чимало авантюристів кинулися на їх пошуки, однак знайшли лише звичайні селища. Подібне міфічне місто – Ельдорадо.]

Скільки він уже подорожував? Скільки часу минуло відтоді, як він востаннє бачив Пацана? Може, Бог знає, та не Чувак-Сміттебак. Минули дні. Ночі. О, ночі він пам'ятав!

Він стояв, розгойдуючись у лахмітті, й дивився вниз, на Сіболу, на Місто Обітоване, на Місто Мрій. Він перетворився на руїну. Зап'ясток, який він зламав, коли зіскочив з драбини, прикрученої до цистерни «Чірі ойл», зрісся неправильно і наразі був гротесковою гулею, замотаною в брудний, розтріпаний еластичний бинт. Сухожилля на пальцях тієї руки напнулися, задерши фаланги й перетворивши кисть на покручену клешню, як у Квазімодо. Ліва рука від ліктя до плеча стала місивом шрамів, що лишилися від опіків. Вона вже не смерділа й не гноїлась, однак нова плоть була рожевою та безволосою, як шкіра в дешевої ляльки. Вишкірене, божевільне та обпечене обличчя лущилося, щетинилося неохайною бородою і було поцятковане струпами – коли він їхав велосипедом, переднє колесо попрощалося з рамою, і Сміттебак зарив носом. На ньому висіла блакитна сорочка від «Дж. К. Пенні», вкрита колами поту, і брудні вельветові штани. Рюкзак, який ще зовсім недавно був зовсім новим, уже набрався у свого власника: одна лямка відірвалася, і Сміттебак зав'язав її як зумів, тож тепер сумка висіла на його спині, покосившись, наче віконниця на будинку з привидами. Він посірів від пилу, а в його складки набився пустельний пісок. На ногах Сміттебака були перемотані шпагатом кеди, і з них здіймалися його подерті, обвіяні піском гомілки – про шкарпетки він не подбав.

Сміттебак витрішив очі на далеке місто, що розкинулося в низовині. Він звернув обличчя до дикого, свинцевого неба, до сонця, що палало вгорі та вкривало його пекельним жаром. Закричав. То був переможний крик первісної людини, дуже подібний до того, який видала Сьюзен Стерн, коли розколола череп кролика Роджера прикладом його ж власного дробовика.

Він почав переможно витанцьовувати, шаркаючи розпеченим, блискучим асфальтом траси 15, пустельний сироко[13 – Сироко – потужний, теплий, сповнений піщаним пилом вітер, що дме з Сахари до країн Середземномор'я.] овивав магістраль своїми піщаними поривами, а блакитні гірські піки Перенегетського та Плямистого хребтів байдуже вгризалися іклами в сліпуче небо – так само, як робили вже не одне тисячоліття. По інший бік дороги стояли «лінкольн континенталь» і «ті-бьорд»: автівки були майже поховані під піском, і пасажирів, що виднілися за склом, перетворилися на мумії. Попереду, з боку Сміттебака, лежав перекинутий пікап, та з піску виступали лише колеса й днище.

Він танцював. Він вимахував ногами в подертих, бугристих кедах, виписуючи на дорозі щось на кшталт п'яного горнпайпу.[14 – Горнпайп (англ. hornpipe – волинка) – народний танець, що складається зі стрибків, махів ногами та подібного до чечітки вистукування підшвами по підлозі, а руки при цьому або висять по швах, або складені на грудях, як у гопаку. Зародився на території Великої Британії та Ірландії на початку XVII ст.] Лопотів подертий хвіст його сорочки. Фляжка дзенькала об рюкзак. Рожеві й гладенькі шрами від опіків виблискували на сонці, мов сире м'ясо. На скронях набрякли завитки вен. Вже з тиждень він смажився на сковорідці Господній, – пройшов південно-західною частиною Юти, зачепив кінчик Аризони та потрапив до Невади – тож тепер був сказаним, як Божевільний Капелюшник.

Танець він супроводжував монотонним співом, повторюючи одні й ті самі слова під мелодію, яка була популярною, коли він сидів у Терр-От – пісня звалася «До нічного клубу», і записав її чорношкірий гурт «Тавер оф павер».[15 – «Down to the Nightclub» – пісня гурту «Tower of Power» в стилі фанк з альбому «Bump City», 1972 р. Слово «bump» у сленгу означає багато речей, у тому числі «врубати музику на повну», «ширнутися» й «зробити комусь дитину».] Однак слова він змінив.

– Сібола-ла, Сібола-ла, тиц, ти-диц, ти-диц! – наспівував Сміттебак. – Сібола-ла, Сібола-ла, тиц, ти-диц, ти-диц!

Він підскакував на кожному «диц!», допоки від спеки все не поплигло, безживно-яскраве небо не посіріло і напівпритомний Сміттебак упав на дорогу. Перевантажене серце навіжено стугоніло в сухих грудях. Зібравши залишки сил, він переповз через пікап, белькочучи й шкірячись сам до себе, та заліз у його тіні. Він тремтів на спеці й відсапувався.

– Сібола! – прокаркав він. – Тиц-тидиц-тидиц!

Клешнею він намацав на спині фляжку, зняв її, потрусив. Вона була майже порожньою. Та байдуже. Він вип'є все до останньої краплі й лежатиме тут, доки сонце не сяде, а тоді рушить трасою до Сіболи, оспіваного легендами Міста, Сім-в-одному. Сьогодні він нап'ється з облицьованих золотом фонтанів, у яких завжди дзюркоче вода. Та лише тоді, як сяде вбивче сонце. Бог – найбільший у Всесвіті світляк. Колись давно хлопчик на ім'я Дональд Мервін Елберт спалив пенсійний чек бабці Семпл. А ще спопелив методистську церкву в Повтенвіллі, і якщо в цій оболонці й лишилося бодай щось від Дональда Мервіна Елберта, воно згоріло разом із цистернами в Гері, штат Індіана. Їх було з дюжину, і вони повибухали, як стрічка петард. От і відзначив День незалежності. Усе як годиться. І після тої небаченої пожежі вцілів лише Чувак-Сміттебак: лівниця перетворилася на рагу з хрусткою скоринкою, а в його нутрі горіло полум'я, яке ніколи не згасне... принаймні доти, доки його тіло не зотліє на чорний попіл.

І сьогодні він нап'ється вод Сіболи, так, і смакуватимуть вони, як вино.

Він перекинув фляжку, і кадик застрибав, коли залишки теплої, як сеча, води, покотилися до його шлунку. Коли фляга спорожніла, він пожбурих її до пустелі. На лобі росю виступив піт. Він лежав і солодко тремтів од водних сном.

– Сібола! – шепотів він. – Сібола! Я йду! Я йду! Зроблю все, що попросиш! Хочеш – життя віддам! За тебе! За тебе! Тиц, ти-диц, ти-диц!

Тепер, коли спрага трохи втамувалася, на Сміттебака накотила дрімота. Він уже майже заснув, коли з підвалу його розуму виринула полярна думка, подібна до леза крижаного кинджала.

«Що коли ти бачив не Сіболу, а міраж?»

– Ні, – промимрив він. – Ні, ні-ні.

Та просте заперечення ту думку не втамувало. Лезо штрикало й крутилося, не підпускаючи сон. Що, коли він випив усю свою воду на честь міражу? По-своєму він усвідомлював те, що з мозком у нього не все гаразд, і божевільні доволі часто отак себе дурили. Якщо то міраж, він помре тут, у пустелі, і канюки влаштують собі бенкет.

Кінець кінцем він не витримав цієї жаскої непевності, ледь-ледь підвівся й почвалав назад до дороги, змагаючись із млістю й нудотою, що хвилями накочували на нього й щомиті могли звалити з ніг. На вершині підйому він кинув нетерплячий погляд униз, на широке плато, поцятковане юкою, перекотиполем і диявольською мантилею. Видих застряг у Сміттебака в горлянці, а тоді розмотався в зітхання, немов обривок тканини на кілку.

Вона була там!

Сібола – оспівана в легендах твердиня. Шукали тисячі, а знайшов одинак – він, Чувак-Сміттебак!

Воно лежало там, у глибинах пустелі, оточене блакитними горами, та й саме блакитне від серпанку вдалечині. Його вежі й вулиці виблискували на сонці. Там росли пальмові дерева... він бачив ті пальми... і рух у його нутрі... і води!

– О, Сібола... – пробурмотів він і подибав назад, у затінок пікапа.

Воно було далі, ніж здавалося, – він це знав. Сьогодні ввечері, коли Божий факел полишить небо, він рушить до нього так, як ще ніколи не ходив. Він дійде до міста й перше, що зробить, – пірне у фонтан. А тоді знайде його. Чоловіка, який покликав його сюди. Чоловіка, який вів його рівнинами, горами та врешті вивів до цієї пустелі – вивів за якийсь місяць, навіть попри страшно обпечену руку.

Він. Той, хто Є, – темний чоловік, верховода всіх відшиблених. Він чекав на Чувака-Сміттебака в Сіболі, і йому належали нічні вояки, йому належали білолиці вершники смерті, які ринуть із заходу й прямо в обличчя новонародженого сонця. Засмерджені потом і порохом, вони мчатимуть, волаючи маячню та шкірячись від вуха до вуха. Лунатимуть крики, та Сміттебак на них не зважатиме; людей гвалтуватимуть і в'язатимуть, однак йому буде зовсім байдуже; а ще будуть вбивства, та це геть дрібниці...

...і розпочнеться Велика Пожежа.

Якраз цим він переймався, ще й як. У снах темний чоловік являвся йому на узвишші, простягав руки й показував Сміттебакові країну, охоплену полум'ям. Міста вибухали, наче бомби. Оброблені поля були окреслені

вогняними лініями. Навіть річки Чикаго й Піттсбурга палали від плавучої нафти. І у снах темний чоловік сказав йому одну просту річ – те, що змусило Сміттебака мчати до нього бігом: «Я посадовлю тебе на чільне місце у своїй артилерії. Ти – саме той, хто мені потрібен».

Він перекотився на бік. Пекло обвітрені шоки й повіки. Відтоді, як у велосипеда відвалилося колесо, Сміттебак поступово втрачав надію. Здавалося, що, врешті-решт, бог шерифів-батьковбивць і Карлі Ейтса виявився сильнішим од темного чоловіка. Однак він не втрачав віру й сунув далі. І нарешті, коли він уже вирішив, що згорить у пустелі, перш ніж дістанеться до Сіболи, де на нього чекав темний чоловік, він побачив її далеко попереду – вона лежала в низовині й дрімала на сонці.

– Сібола! – прошепотів він і заснув.

* * *

Перший сон наснився Сміттебакові в Гері, понад місяць тому, – після того як він обпік руку. Тієї ночі він заснув із думкою, що помре. Ніхто не міг так згоріти й вижити. «Вогонь – це життя, вогонь – це смерть. Закон вогню: живи з ним, помри від нього», – без упину стугоніло в його голові.

Ноги відмовили йому в парку малого містечка, і він упав, простягнувши руку, наче щось мертве й окреме. Рукав сорочки зотлів. Біль був колосальним, неймовірним. Він навіть не здогадувався, що людині може так боліти. Сміттебак радісно бігав від одного ряду цистерн до наступного, встановлював грубі, саморобні детонатори, сконструйовані зі сталевих трубок, начинених горючою парафіноюю сумішшю та кислотою, які розділяла тоненька металева пластина. Він застромлював їх у випускні труби, що були зверху кожної цистерни. Коли кислота розчиняла пластину, парафін загорявся, і цистерни злітали в повітря. Перш ніж вони вибухнуть, він хотів добігти до західної частини Гері – до плутаного перехрестя доріг, що вели на Чикаго й Мілвокі. Звідти він збирався помилуватися, як усеньке брудне місто охопить вогняна буря.

Однак він неправильно розрахував начинку останнього детонатора. Або просто погано його зробив. Пристрій вибухнув, коли він намагався зірвати заглушку з випускної труби. Сяйнув сліпучий спалах, і горючий парафін чвиркнув із трубки, обліпивши його ліву руку рідким вогнем. То була не безболісна вогняна рукавиця бензину, яку можна просто потрусити й загасити, наче великий сірник. То був чистий невимовний біль, немов його руку встромили в лаву.

Сміттебак заверещав і дико заметався верхом цистерни, відскакуючи від перил, наче кулька пінболу. Якби там не було перил, він би шугонув донизу, виробляючи сальто, мов смолоскип, який жбурнули в колодязь. Життя йому врятувала проста випадковість: його ноги заплутались, і він упав на ліву руку, загасивши полум'я власним тілом.

Він сів. Від болю думки безпорадно металася в голові. Пізніше він вирішить, що лише сліпа удача (або ж поміч темного чоловіка) не дала йому згоріти живцем. На нього потрапила лише дешиця парафіну. Тож Сміттебак був вдячним за це, хоч та вдячність прийде вже потім. А в ту мить він міг лише зойкати й розгойдуватися туди-сюди, виставивши підсмажену руку перед собою – шкіра на ній диміла, тріскалася й зішкулувалася.

Небо вже потемніло, коли в його думках вигулькнула примарна згадка про те, що вже встановлено дюжину детонаторів. Вони могли спрацювати щомиті. Було б чудово померти й позбутися лютих страждань, однак від перспективи згоріти живцем його кинуло в холод.

Якимсь чином Чувак-Сміттебак зліз донизу й подибав геть, петляючи між мертвих автівок і тримаючи підсмажену руку далі від тіла.

Коли він дійшов до маленького парку в центрі містечка, сонце вже торкалося горизонту. Він сів на латку трави між двома кортами для шафлборду, [16 – Гра з киями і шайбами на розміченому столі або корті.] намагаючись пригадати, як зарадити опікам. Мати Дональда Мервіна Елберта сказала б, що їх потрібно помазати маслом. Однак так слід робити тоді, коли ошпарився кип'ятком або ж коли смажився бекон і на руку лягнуло гарячим жиром зі сковорідки. Він не уявляв, як можна мазати маслом потріскане, чорне місиво, на яке перетворилася його шкіра від плеча до ліктя, не уявляв, як можна його торкнутися.

Самогубство. Так, це єдиний вихід. Він позбавить себе страждань, як старого пса...

Зі сходу почувся вибух – такий страшний, ніби саму тканину реальності розірвало навпіл. У вечірне небо кольору індиго зринула вогненна колона. Сміттебакові довелося замружити очі – вони сльозилися від того видовища, однак погляду він не відвів.

Попри весь біль, вогонь утішив його... більше того – він зрадив так, ніби здійснив щось дійсно значуще. Вогонь був найкращими ліками, дієвішими за морфін, який він знайшов наступного дня (коли сидів у тюрмі, за гарну поведінку йому дозволили працювати в шпиталі, бібліотеці й гаражі, тож він знав, що таке морфін, елавіл і даврон-комплекс). Він не асоціював свою муку зі стовпом вогню. Сміттебак знав лише те, що вогонь добрий, вогонь прекрасний. Він – те, що потрібне зараз і завжди буде потрібне. О чудесний вогонь!

За кілька секунд вибухнула друга цистерна, і навіть тут, за три милі від неї, Сміттебак відчув теплий поштовх розширеного повітря. Гримнула наступна цистерна, за нею – ще одна. Після короткої паузи одна за одною рвонули ще шість цистерн, і на небо стало боляче дивитись, однак він не зводив з нього очей, сповнених жовтого полум'я, – шкірився, забувши про поранену руку та самогубство.

Коли вибухнула остання цистерна, минуло мало не дві години, і на землю опустилася ніч, однак вогонь розвіяв пільму, і помаранчеве небо світилося гарячковим полум'ям. Вогонь танцював уздовж східного горизонту, простягнувшись від краю до краю. Це нагадало йому про комікси з дитинства – адаптацію «Війни світів» Герберта Веллса. Пройшли роки, і хлопчика, якому належав той комікс, не стало. Лишився Чувак-Сміттебак, і він розкрив дивовижну й жаску таємницю смертоносного променя марсіян.

Потрібно було рухатися далі – температура в парку зросла на десять градусів. Краще рушити на захід і триматися попереду вогню, що розповсюджувався хутким руйнівним колом. Та Сміттебак був не в змозі бігти. Тож він заснув на траві, і відблиски вогню затанцювали на обличчі стомленої, змученої дитини.

Уві сні до нього прийшов темний чоловік. Він був у балахоні з каптуром, що приховував його обличчя... та все ж Чуваку-Сміттебаку здалося, що він його вже десь бачив. Йому здалося, що коли до нього гукали ледарі Повтенвілля, які сновигали біля пивниці та цукерні, серед них був і оцей незнайомиць – мовчазний та замислений. Коли він працював у «Скраббі-даббі» (намити фари, обстукати двірники, подраїти пороги, гей, містере, вам, може, гарячого воску?), не знімаючи мачулук-рукавиць, доки рука не ставала блідою, як дохла риба, а нігті – білими, як свіжа слонова кістка, – він наче бачив вишкірене обличчя цього чоловіка: воно світилось

вогнем і божевільною радістю, позираючи на нього з-під плівки мильної води, що котилася лобовим склом автівки. Коли шериф відправив його до дурки в Терр-От, темний чоловік був помічником психіатра в кімнаті для шокотерапії – стояв і либився в нього над головою, схилившись над пультом керування («Запечу тобі мозок, хлопче, – допоможу позбутися Дональда Мервіна Елберта й стати Чуваком-Сміттебаком, може, гарячого воску?»), готовий шваркнути в його голову тисячу вольт. Так, знав він цього темного чоловіка: у нього було лице, яке не можна роздивитись, і руки, що тримали мертву колоду й здавали самі піки, і очі, що палали страшніше за вогонь, і посмішка, що шкірилася на тебе з-за могили цього світу.

– Я зроблю все, що хочеш, – вдячно промовив він уві сні. – За тебе – життя!

Темний чоловік підняв руки, і силует балахона вподібнився до чорного повітряного змія. Вони стояли на височині, і внизу лежала палаюча Америка.

Я посадовлю тебе на чільне місце у своїй артилерії. Ти – саме той, хто мені потрібен.

Тоді він побачив армію з десятків тисяч чоловіків і жінок – обірванців, що мчали пустелею на схід, до гір; військо, схоже на лютого, роз'ятреного звіра: вантажівки, джипи, фургони, будинки на колесах, пікапи й танки з людьми, і в кожного на шиї висіло по чорному каменю, з глибин якого іноді просвічувала червона пляма, яка могла бути Оком або Ключем. І в ар'єргарді, на величезному танкері з кремезними шинами, він побачив себе й одразу ж зрозумів, що цистерна наповнена желеподібним напалмом... а позаду нього рухалася колона вантажівок з гранатами, мінами Теллера[17 – Міна Теллера – протитанкова міна, яку виробляли на території Німеччини в часи Другої світової війни.] й пластиковою вибухівкою; вогнеметами, сигнальними ракетами та ракетами з тепловим самонаведенням; пістолетами, кулеметами й ракетницями. Ось-ось мав початися танець смерті – струни скрипок з гітарами вже диміли, і повітря виповнилося смородом сірки й кордиту.

Темний чоловік знову здійняв руки, а коли опустив їх, усе стало холодним і мовчазним: вогнів не було, навіть попіл захолов, і на мить Сміттебак знову став Дональдом Мервіном Елбертом, маленьким переляканим хлопчиком. Лише в ту мить у його голові блимнула підозра, що він лише черговий пішак у гігантських шахах темного чоловіка, що його ошукано.

Та тоді він помітив, що обличчя темного чоловіка трохи відкрилось: у глибоких очницях – там, де мали бути очі, – палали дві червоні жарини, освітлюючи вузький, як кинджал, ніс.

– Я зроблю все, що попросиш, – вдячно промовив Сміттебак уві сні. – За тебе – життя! За тебе – душу!

– Ти будеш моїм палієм, – серйозно сказав темний чоловік. – Ти мусиш прийти до мого міста – там тобі все розповім.

– Де воно? Де воно?

Сміттебака трусило від нетерплячості й новонародженої надії.

– На заході, – голос темного чоловіка вже затихав. – На заході. За горами.

На цьому він прокинувся. Усе ще стояла ніч, і небо досі світилося. Полум'я підкралося ближче. У горлі пересохло від жару. Вибухали будинки.

Зорі зникли – їх затулила густа димова завіса. Почало мжичити попелом. Корти для шафлборду припорошило чорним снігом.

Тепер, коли в нього з'явилась мета, Сміттебак усвідомив, що може йти далі, і пошкутить на захід. Час від часу він помічав інших людей, що пережили супер грип, – вони полишали Гері, озираючись на пожарище. «Дурні, – співчутливо подумав Сміттебак. – Ви згорите. Прийде й ваш час». Вони не звертали на нього уваги – для них він був лише одним з уцілілих. Вони зникли в диму, і незабаром після світанку Чувак-Сміттебак передибав через межу штату Іллінойс. На північ від нього було Чикаго, Джоліет – на південному сході, а вогонь, що лишився позаду, сховався за хмарою диму. То був світанок 2 липня.

Він забув про те, що мріяв спопелити Чикаго – забув про цистерни з паливом і вагони зі скрапленим нафтовим газом, що чекали його на відвідних залізничних шляхах, забув про сухі, наче хмиз, будинки. Та тепер чхати він на нього хотів. Десь після полудня він вдерся до лікарняного кабінету в Чикаго-Гейтс та вкрав упаковку сирет[18 – Сирета – одноразовий медичний інструмент, подібний до шприца. Складається з тюрника та голки для впорскування.] із морфіном. Морфін притлумив трохи болю, та побічна дія виявилася важливішою – Сміттебакові стало байдуже до того болю, що лишився.

Того вечора він узяв з аптеки здоровенний слоїк із вазеліном і густо намазав обмалену руку. Сміттебака мучила спрага – йому постійно хотілося пити. Думки про темного чоловіка дзижчали в голові, наче зелені мухи. Коли почало сідати сонце, його зморила втома. Тоді він уперше подумав, що місто, до якого скерував його темний чоловік, було Сіболю, Сім-в-одному, Містом Обітованим.

Тієї ночі темний чоловік знову йому наснився і, сардонічно захихотівши, підтвердив цей згогад.

* * *

Чувак-Сміттебак прокинувся від цих плутаних снів про нещодавнє минуле й усвідомив, що його трусить від холоду. У пустелях завжди так – або вогонь, або крига. Середини нема.

Він кволо застогнав і зіп'явся на ноги, зіщулившись, як тільки міг. Угорі виблискував трильйон зірок, що заливали пустелю холодним, відьомським світлом, – вони здавалися такими близькими, ніби їх можна торкнутися.

Сміттебак вийшов на дорогу, скривившись від болю в усьому тілі: пекла обвітрена шкіра, нила обгоріла рука й натруджені стопи... Та він не зважав. Чувак-Сміттебак трохи подивився на сонне, поцятковане електричними іскорками місто і рушив до нього.

* * *

За кілька годин світанок почав забарвлювати небо, та Сібола здавалася так само далекою, як і тоді, коли Сміттебак уперше її побачив. А він здуру випив усю воду – забув, якою оманливою буває відстань у пустелі. Щоб організм не відмовив через зневоднення, він вирішив не ризикувати. Сонце вже почало сходити, і коли воно вжарить на повну, йому доведеться десь залягти.

Минула година після світанку, коли він побачив попереду «мерседес-бенц», що стояв на узбіччі. Правий бік автівки завіяло піском по самі дверні

ручки. Він відкрив праві дверцята й витягнув із машини двох зморщених, схожих на мавп пасажирів – стару жінку, обвішану біжутерією, та старого чоловіка з по-театральному білим волоссям. Велькочучи до себе, Сміттебак дістав із запалення ключі, обійшов автівку та відчинив багажник. Валізи були незамкнені. Він завісив вікна «мерседеса» всіляким одягом і притиснув його знизу камінням. Тепер у нього була темна, прохолодна печера.

Він заліз досередини й заснув. За кілька миль західніше від нього на літньому сонці виблискував Лас-Вегас.

* * *

Чувак-Сміттебак не вмів кермувати автівкою – у тюрмі його цьому не навчили. Та з велосипедами він дружив. 4 липня, у день, коли Ларрі Андервуд виявив, що Рита Блейкмур наковталась пігулок та померла вві сні, Сміттебак знайшов собі десятишвидкісник. Спершу він просувався повільно, бо лівиця не працювала. Того дня він падав двічі – одного разу просто на опіки. Боліло пекельно. Гній виступав навіть крізь вазелін, і рука страшно смерділа. Іноді Сміттебак думав про гангрену, та одразу ж відганяв ці думки. Він почав змішувати вазелін з антисептичною маззю. Допоможе? Хтозна. Точно не зашкодить. На руці утворилася липка, молочного кольору плівка, схожа на сім'я.

Потроху він звик до кермування однією рукою та почав добряче розганятися. Рельєф вирівнявся, і Сміттебак мчав так, що у вухах шуміло. Він їхав, не збавляючи швидкість, не зважаючи на обпечену руку й запаморочення від постійного вживання морфію. Пив воду галонами та їв у три горла. З голови не йшли слова темного чоловіка: «Я посадовлю тебе на чільне місце у своїй артилерії. Ти – саме той, хто мені потрібен». Які чудові слова... кому він був раніше потрібен настільки? Він тиснув на педалі під жаркими сонячними променями Середнього Заходу, і голос темного чоловіка крутився в його голові на повторі. Сміттебак почав мугикати мелодію однієї пісеньки під назвою «До нічного клубу». У свою чергу з'явилися й слова – «Сібола-ла! Тиц, ти-диц, ти-диц!» Тоді він був ще не до кінця божевільним, однак рухався в потрібному напрямку.

8 липня, у день, коли Нік Андрос і Том Каллен побачили, як в окрузі Команчі, штат Канзас, пасуться буйволи, Чувак-Сміттебак переїхав через Міссісіпі в Чотирьох містах, регіоні Дейвенпорта, Рок-Айленда, Беттендорфа й Моліна.[19 – Чотири міста (The Quad Cities) – регіон, що охоплює штати Іллінойс (північний захід) та Айова (південний схід). Утворений чотирма округами – Скотт, Мерсер, Генрі та Рок-Айленд.] Тепер він був уже в Айові.

Чотирнадцятого, у день, коли Ларрі Андервуд прокинувся біля великого білого дому в східному Нью-Гемпширі, Сміттебак перетнув Міссурі на півночі Каунсіл-Блаффс і заїхав до Небраски. Лівиця трохи розпрацювалася, м'язи на ногах зміцніли, і він педалив далі, відчуваючи страшенну потребу спішити-спішити-спішити.

На заході Міссурі він уперше запідозрив, що Сам Бог може стати між Чуваком-Сміттебаком і його долею. З Небраскою було щось не те, щось дуже не те. І це щось лякало його. Її пейзажі мали майже такий самий вигляд, як і краєвиди Айови... однак різнилися чимось дуже суттєвим. Темний чоловік снівся йому щоночі, та цього разу, коли Сміттебак заночував у Небрасці, він не прийшов.

Замість нього Сміттебакові почала являтися стара бабця. У тих снах він опинявся в кукурудзяному полі – лежав долілиць, паралізований од страху й

ненависті. Угорі висіло яскраве вранішнє небо. Кричало вороння. Його оточувала стіна з широкого кукурудзяного листа, що скидалося на армію зелених мечів. Усупереч своєму бажанню, не в змозі спинитися, він розгортав листа тряскою рукою й визирав назовні. Він бачив галявину, посеред якої була стара халупа. Той будиночок стояв на блоках, домкратах чи чомусь подібному. Біля хатинки росла яблуня, і на одній гілці висіла гойдалка. На ганку ж сиділа стара чорношкіра жінка – вона грала на гітарі й співала якийсь старий спіричуел. Щосну пісня була різною, і Сміттебак знав майже всі, бо колись він був знайомий з однією жінкою, матір'ю Дональда Мервіна Елберта, – вона співала ті самі спіричуели, коли займалася хатніми справами.

Той сон був кошмаром, та не тому, що наприкінці ставалося щось жахливе. На перший погляд можна сказати, що в тому сні не було жодного лячного елемента. Кукурудза? Блакитне небо? Стара бабця? Змайстрована з шини гойдалка? Що тут страшного? Старі жінки не кидалися камінням, не глузували з нього – особливо не бабці, які співали церковні пострибульки на кшталт «Великий вранішній підйом – воскресаймо-воскресаймо» та «Прощавай, Милий Боже, прощай». Камінням жбурлялися Карлі Єйтси.

Та задовго до закінчення сну його паралізувало від страху, ніби він піддивлявся не за старою бабцею, а за якоюсь таємницею, за ледве стримуваним світлом, яке щомиті могло вирватися з її старого тіла й оточити його сліпучим сяйвом, порівняно з яким палаючі цистерни Гері здалися б жалюгідними свічками на вітрі – сяйвом таким яскравим, що могло перетворити його очі на дві вуглини. «О, будь ласка, забори мене від неї, не хочу мати нічого спільного з цією бабунею, будь ласка, будь ласка, будь ласочка, забори мене з Небраски!» – думав він у ті миті.

Раптом струни без ладу бринькали, і пісня спинялася. Стара втуплювала погляд прямо туди, де сидів Сміттебак, визираючи з-за ширми з переплетеного листа. Її обличчя помережили зморшки, крізь ріденьке волосся просвічував череп, та очі були блискучі, як діаманти, – бриніли отим лячним світлом.

– Тхори в кукурудзі! – зойкала вона старим, надломленим, однак сильним голосом, і він відчував зміну у своєму тілі, опускав погляд і бачив, що став тхором – волохатю, коричнево-чорною, скрадливою тварюкою: його ніс видовжувався й гострішав, очі зменшувалися до чорних блискучих цяток, а нігті ставали гострими пазурами. Тепер він був тхором – боягузливою нічною істотою, що полювала на слабших, менших тварин.

Тоді він починав верещати, допоки не просинався від власного крику, а тоді лежав у п'ятні, виривавши очі та обливаючись потом, і обмацував себе, аби впевнитись, що тіло не втратило людської подоби. Під кінець цієї панічної перевірки він хапався за голову, щоб пересвідчитися, що вона не заросла шерстю, що то людська голова, а не щось видовжене, гладеньке та обтічне, як куля.

Триста миль Небраски Сміттебак промчав за три дні – його пальним був високооктановий жах. У Колорадо він потрапив неподалік Джульзбурга, і сні почали вицвітати, як старі світлини.

(Щодо матінки Ебігейл, то незабаром після того, як Чувак-Сміттебак оминув Гемінгфорд-Гоум з північного боку, вона прокинулася вночі 15 липня він сильного ознобу й відчуття, в якому страх змішався з жалем. Що вона жаліла – якусь людину? Ебігейл подумала, що їй, певне, снівся Андерс, один з її внуків, який випадково загинув на полюванні, коли йому було всього шість років.)

18 липня, на південному заході від Стерлінга, штат Колорадо, за кілька миль від Браша, він зустрів Пацана.

* * *

Сміттебак прокинувся вже тоді, як на землю почали спускатися сутінки. Повітря в салоні розжарилося, попри запону на вікнах. Його горло стало сухим колодязем, облицьованим наждачним папером. Скроні сіпалися й тупали. Сміттебак вистромив язика і торкнувся його пальцями – на дотик він був схожим на кору мертвої гілляки. Він спробував сісти і вхопився за кермо «мерседеса», але одразу відсмикнув обпечену руку, засичавши від болю. Обмотавши руку сорочкою, він відкрив дверцята. Сміттебак гадав, що просто вийде з машини, та переоцінив власні сили й недооцінив ступінь зневоднення організму: ноги підломились, і він упав на розпечений асфальт. Він застогнав і поповз у затінок «мерседеса», наче скалічений рак. І сидів там, звисивши голову й руки між підібганих ніг, важко сапав і похмуро витріщався на два тіла, що валялися біля автівки: вона – з браслетами, що виблискували на зішуглених, висушених руках, і він – з по-театральному білим волоссям над муміфікованим мавпячим обличчям.

Він мусить дійти до Сіболи, перш ніж зійде сонце. Як не встигне – помре... прикипівши очима до своєї мети! Та ж не може чорний чоловік виявитися таким жорстоким, не може!

– За тебе – життя, – прошепотів Чувак-Сміттебак, і коли сонце спустилося за гори, він зіп'явся на ноги й рушив до веж, мінаретів і вулиць Сіболи, в якій уже почали загортися вогники.

Коли денна спека переплавилась у прохолоду пустельного вечора, він помітив, що може трохи пришвидшитись. Його розтоптані, перемотані мотузками кеди тупали-ляпали асфальтом траси 15. Він сунув уперед, звисивши голову, наче підв'ялий соняшник, тому й не помітив, як пройшов зелений світловідбивний знак, на якому було написано «ЛАС-ВЕГАС 30».

Він думав про Пацана. За всіма правилами вони мали б бути разом. Мали б в'їхати в Сіболу на його купе-двійці з прямоточним глушником, [20 – Купе-двійка – сленгове прізвисько чотирициліндрового «форда-купе» 1932 року випуску. Улюбленець майстрів тюнінгу, які часто перетворювали (і перетворюють) ці автівки на хот-роди. Прямоточний глушник дає гучний, басовитий звук.] луна від якого котилася б по всій пустелі. Однак Пацан виявився недостойним, і до пустовища Сміттебака відправили самого.

Його ступні підіймалися та опускалися, лясаючи дорогою.

– Сібола-ла! – каркав він. – Тиц, ти-диц, ти-диц!

Близько півночі він упав на узбіччя й забувся тривожним сном. Місто було вже ближче.

Дійде.

Він був цілком певен, що дійде.

* * *

Почув він Пацана задовго до того, як побачив. Зі сходу гриміло потужне, тріскотливе ревіння прямоточного глушника, тавруючи тишу липневого дня. Звук линув трасою 34 з боку міста Юми, штат Колорадо. Спершу йому захотілося сховатися – так само, як він ховався від уцілілих людей

відтоді, як полишив Гері. Та цього разу щось змусило його лишитися на місці, і він стояв, розставивши ноги над велосипедною рамою, та сторожко дивився назад, через плече.

Грім дедалі гучнішав, а тоді сонячні промені заблищали на хромованих поверхнях і

(??ВОГОНЬ??)

на чомусь яскравому й помаранчевому.

Водій помітив його. Він перемкнувся на нижчу передачу, і двигун зайшовся кулеметною чергою. Шини «Гуд'єр» лишили на трасі гарячі гумові пасма. Наступної миті машина опинилася біля нього. Вона не просто працювала на холостих оборотах, а хекала, наче велетенський хижак, якого не до кінця приручили. З неї вийшов водій, та Сміттебак бачив лише автівку. Він знався на автомобілях і любив їх, хоча сам мав лише учнівське посвідчення. Перед ним стояла справжня красуня – машина, над якою працювали не один рік, вклали не одну тисячу доларів. Зазвичай на такі кралі можна було подивитися лише на виставках автолюбителів. Так, перед ним стояв плід справжнього кохання.

То був «форд» 1932 року випуску, купе-двійка, однак його власник не спинився й не обмежився звичайним тюнінгом для подібних автівок. Він пішов набагато далі та перетворив машину на пародію всіх американських автомобілів, на осяйний науково-фантастичний агрегат із намальованим вручну полум'ям, що виринається з численних труб. Кузов вкривала золота фарба з крихтих блискіток. Приймальні труби глушника, що тягнулися вздовж усього корпусу, сказано сяяли хромом. Випукле вітрове скло скидалось на бульбашку. Задні шини були гігантськими «Гуд'єр вайд овалз», [21 – «Гуд'єр вайд овалз» (англ. «Goodyear Wide Ovals») – неіснуюча марка шин. Насправді Кінг поєднав назви двох справжніх марок шин із широким протектором – «Гуд'єр поліглас» («Goodyear Polyglas») і «Фаерстоун вайд-овалз» («Firestone Wide-Ovals»), – які були популярними серед автолюбителів до 1975 року.] і для того, аби вони трималися як слід, диски для коліс виточили глибшими й вищими, ніж звичайно. З капота стирчала химерна труба повітряного нагнітача. На даху кабіни дибився чорний, поцяткований червоними, подібними до жарин плямами, гребінь. З обох боків був напис, нахил якого символізував швидкісну їзду. «ПАЦАН», – промовляли ті літери.

– Гей, тиу, довгань високий-поутворний, – сказав водій, розтягуючи слова, і Сміттебак відірвав погляд із ракети на колесах й переключив увагу на цього чоловіка.

Зросту він мав п'ять футів і три дюйми. [22 – ? 160 см.] Його волосся було начесане, накручене, напomadжене й намазане бріоліном. Сама зачіска додавала йому три дюйми. [23 – 7,62 см.] Завитки волосся закінчувалися над коміром його куртки качиним хвостиком, і то був не просто качиний хвостик, а справжній аватар качиних хвостів усіх зачісок, що носили вилупки з покидьками цього світу. На ногах у нього були чорні гостроносі чоботи без застібок – натомість із боків були еластичні вставки. Високі кубинські підбори додавали Пацанові ще три дюйми, що в сумі складало поважних п'ять футів і дев'ять дюймів. [24 – Кінг розписує так звані бітлівки – черевики, які набули популярності в 1960-х роках завдяки гурту «Вітлз». Останнім часом вони знову почали входити в моду. 5 футів 9 дюймів ? 175 см.] Линялі джинси сиділи на ньому так щільно, що можна було побачити дати на центрах, які лежали в кишенях. Вони обтискали його тугі маленькі сідниці, перетворюючи кожну півкулю на блакитну скульптуру, а промежина мала такий вигляд, ніби туди заштовхали замшевий мішечок із м'ячиками для гольфу. На ньому була бордова шовкова сорочка а-ля вестерн,

прикрашена жовтою облямівкою та гудзиками зі штучних сапфірів. Матеріал запонок скидався на поліровану кістку, і пізніше Сміттебак довідався, що саме з неї їх і зробили. Пацан мав два набори: один – з пари людських корінних зубів, другий – з різців добермана. Попри страшну спеку, на сорочку Пацан накинув шкіряну мотоциклетну куртку з орлом на спині. Усю її поверхню перекреслювали застібки-блискавки, зубці якої сяяли, наче діаманти. З наплічників та пояса звисали три кролячі лапки – біла, коричнева й зелена, як убрання Святого Патрика. За чудернацькістю куртка перепльовувала навіть сорочку й хвацько рипіла від оливи. Над орлом, цього разу вишите срібними нитками, красувалося слово «ПАЦАН». Між купою блискучого волосся і поставленим сторчаком коміром мотоциклетної куртки вместилося бліде лялькове лице з повними й надутими, однак бездоганно виліпленими губами, широким лобом без жодної цятки чи зморшки, чудними повними щоками та мертвими сірими очима, що націлилися на Сміттебака. Він скидався на карликового Елвіса.

Його плаский живіт перехрещували два збройні ремені, і з обвислих кобур стирчали руків'я двох велетенських револьверів 45-го калібру.

– Гей, хлопче, шоу я скажу? – промовив Пацан своєю ковбойською говіркою.

Сміттебак промовив єдине, що спало йому на думку:

– Мені подобається ваша машина.

І він угадав. Можливо, інших правильних відповідей не існувало. П'ять хвилин по тому Сміттебак уже сидів на пасажирському місці, а Пацан розганяв купе-двійку до стандартної швидкості – на його думку, цей стандарт був десь у районі дев'яноста п'яти.[25 – 95 миль ? 153 км.] Велосипед, який Сміттебак підібрав у західному Іллінойсі, став лише цяткою на горизонті.

Чувак-Сміттебак висловив неспівмісне припущення, що коли вони натраплять на затор на дорозі, на такій швидкості Пацан не зможе вчасно загальмувати. Насправді, їм уже трапилося кілька розбитих машин, та Пацан оминув їх, не збавляючи швидкості та не зважаючи на верескливий протест шин.

– Гей, хлопче, – мовив Пацан, – у мене рефлексі клац-клац. Час розраховую на раз-два-с. Долька секунди – кермоу вже круть-круть. Віриш чи не?

– Так, сер, – кволо озвався Сміттебак.

Він почувався так, наче розворушив зміїне гніздо.

– А ти нічоу так хлоп'як, – сказав Пацан своєю дивною, протяжною говіркою.

Його лялькові очі витріщалися на блискучу від спеки дорогу, вчепившись руками за флуоресцентно-помаранчеве кермо. На дзеркальці заднього огляду розгойдувалися й підскакували великі гральні кості з маленькими черепами замість чорних цяток.

– Ану вхопи-но нам пивасу із заднього сідала.

Там лежала упаковка «Курсу». Пиво було теплим, і Чувак-Сміттебак ненавидів пиво, та він хутенько випив бляшанку і сказав, яке ж воно добре.

– Гей, хлопче, є тіко одне пиво, і це «Курс». Якби міг – сцяв би «Курсом». Віриш у цю хуйню-муйню?

Сміттебак сказав, що так, дійсно вірить у цю хуйню-муйню.

- Мене звать Пацаном. Сам ото з Шеверпорта, штат Лузьяна. Знаш шо? Оця-от тварюка виграла в усіх крутих автовиставках Півдня. Віриш у цю хуйню-муйню?

Чувак-Сміттебак сказав, що так, вірить, і взяв собі ще одне тепле пиво - найкраще рішення за таких обставин.

- А тя як звать, хлопче?

- Чувак-Сміттебак.

- Шо-шо? - на одну мить ті мертві лялькові очі пронизали лице Сміттебака. - Кпиш з мене, хлопче? Ніхто не сміє кпити з Пацана. Віриш у цю хуйню-муйню?

- Вірю, чесно, - сказав Сміттебак, - але так мене прозвали. За те, що я раніше розпалював вогнища в сміттевих баках, поштових скриньках і всьому такому. Якось я спалив пенсійний чек бабці на прізвище Семпл. За це мене відправили до буцегарні. А ще я спалив методистську церкву в Повтенвіллі, штат Індіана.

- Татишо! - Пацан був приємно вражений. - Хлопче, а ти навіжений, як щур у сральні. Та все пучком. Люблю навіжених. Я й сам нарваний. Дах з башні геть на хуй упиздував. Чувак-Сміттебак, кажеш? Круто. Пасуем, як два черевики. Їбаттьоговдишло Пацан і Чувак, насравма, Сміттебак. Клешню, Сміттебаче.

Пацан простягнув йому руку, і Сміттебак потиснув її якомога хутчіше, щоб той швидше взявся за кермо обома руками. Вони вжихнули за поворот, і перед ними вигулькнув сідловий тягач із логотипом «Бекінз»[26 - «Бекінз вен лайнз» (англ. «Bekins Van Lines») - транспортна компанія. У 2012 р. куплена більшою компанією «Вітон ворлд вайд мувін» («Wheaton World Wide Moving»)]. на фургоні - вантажівка заблокувала всю трасу. Сміттебак закrywся руками, готовий наступної миті переміститися в астральний вимір. Пацан навіть оком не зморгнув. Купе-двійка ковзнуло лівою стороною траси, наче жук-водомірка, і вони прошигнули на волосину від кабіни вантажівки - якби майстри тюнінгу нанесли на «форд» ще один шар фарби, точно б зачепили.

- Ледь-ледь, - сказав Сміттебак, щойно зміг говорити без тремтіння в голосі.

- Гей, хлопче, - безживно промовив Пацан, і одне лялькове око заплющилося, підморгнувши йому без тіні гумору. - Не квакай - я сам тобі все скажу. Як пиво? Охуенчик, агась? Покатався на велодрипові, і вдарило прямо в макітру, правду кажу?

- Ще б пак, - озвався Чувак-Сміттебак і добряче хильнув теплого «Курсу».

Він був несповна розуму, та не настільки, щоб сперечатися з Пацаном, поки той тисне на газ. Він ще не зовсім сказився.

- Ну, шо толку пиздячити кругом та навколо, - сказав Пацан і сьгнув рукою назад, взяти бляшанку пійла й собі. - Гадаю, ми рулимо в одне й те ж місце.

- Напевне, - обережно промовив Сміттебак.

- Єднаймося, боу ми того варті, - сказав Пацан. - Премо на захід. Партнери-мушкетери, йоптить. Віриш у цю хуйню-муйню?

- Та да.

- Тобі ж теж снилося те страхопудло в чорному льотному комбінезоні, правду кажу?

- Ви про священика?

- Я завжди кажу те, що думаю, і думаю те, що кажу, - відрубав Пацан. - Не квакай, ти, сраний жук, я сам тобі все скажу. Він ноусить чорний комбінезон, а ше має льотні окуляри. Як у кіні з Джоном Вейном про Другу світову.[27 - Джон Вейн (1907-1979) - славетний американський актор, відомий ролями у вестернах. Зіграв також у багатьох фільмах про Другу світову війну, у тому числі в «Палаючому польоті» («The Flying Leathernecks», 1951 р.) про льотчиків-винищувачів.] Такі окасті окуляри, що й пики не видно, йоптить. Страшний хрінопизд, агась?

- Ага, - підтакнув Сміттебак і сьорбнув теплого пива.

У голові вже починало шуміти.

Пацан згорбився над помаранчевим кермом і почав удавати льотчика-винищувача в повітряному бою - певне, того, якого зіграв Джон Вейн. Двійка-купе загрозливо заметалася від одного краю дороги до іншого, імітуючи піке й кульбіти літака.

- Бві-і-і-іу-у-у... та-та-та-та-та... бищ-бищ-бищ-бищ... з'їж, йобаний фриц... Кап'тан! Бандити прямо по курсу!.. Шо рота роззявив? «Вулканами» їх гаси! Такка... такка... такка-такка-такка! Поцілили, сер! Усе чисто... Га-ВУ-У-УГА! Дайте дорогу, пацани! Га-ВУ-У-У-У-УГА!

Поки він отак фантазував, вираз його обличчя лишався тим самим - ніяким. І коли він крутнув кермо, повернувши машину на праву смугу, із зачіски не вибився жоден напوماджений волосок. Серце Чувака-Сміттебака важко гупало в грудях. Тіло вкрилося тонкою плівкою поту. Він сьорбнув пива. Йому захотілося пі-пі.

- Та він мене не ляка, - сказав Пацан, наче й не полишав теми. - Хуй там. Він у нас міцний кокос, та Пацан розколював і не такі горішки. Пельку заткаю та розстріляю, як казав Бос.[28 - Бос - прізвисько Брюса Спрінгстіна. Пацан цитує пісню «Жемено вулицею» («Racing in the Street»)]. Віриш у цю хуйню-муйню?

- Аякже, - озвався Сміттебак.

- Хаваеш Боса?

- Аякже, - кивнув Сміттебак, хоча й не мав жодного уявлення, що то за Бос.

- Бля, та Боса не хавають тільки йолопи. Слухай, знаеш, що я зроблю?

- Поїдеш на захід? - насмілився сказати Чувак-Сміттебак - наче безпечне припущення.

- Після того як туди доберусь, - нетерпляче відмахнувся Пацан. - Після того. Знаеш, що я тоді зроблю?

- Ні. Що?

- Заляжу на певну часину. Прозондую ситуацію. Січеш цю хуйню-муйню?

- Атож, - сказав Сміттебак.

- Хуяк - ще б пак! Не квакай, я сам тобі все скажу. Прозондую ситуацію. Прозондую оте цабе. А тоді...

Пацан замовчав, замислено дивлячись на дорогу.

- А що тоді? - обережно підштовхнув його Сміттебак.

- Пристрелю, як собаку. Відправлю його на поворот мерця.[29 - Поворотом мерця (dead man's curve) у США називають небезпечний відрізок дороги або поворот, на якому загинуло багато людей.] Відправлю на пенсію до Ранчо «кадилаків».[30 - Ранчо «кадилаків» - арт-інсталяція в місті Амарилло, штат Техас. Являє собою низку «кадилаків», закопаних носами в землю в послідовності року випуску, завдяки чому простежується занепад моди на хвостові плавники - декоративний елемент, розташований над задніми фарами. Інсталяцію розміщено посеред поля, просто неба.] Віриш чи не?

- Та да.

- Копну його з трону і сам туди сяду, - самовпевнено сказав Пацан. - Заберу в нього кермо й закопаю на ібучому Ранчо. Тримайся мене, Сміттебаче, чи як там ти ся кличеш. Фатить з нас свинини з квасолею. Зжеремо стільки курятини, що ніхто стіко й не видів.

Двійка-купе мчала трасою, і з плетива труб виривалося намальоване полум'я. Чувак-Сміттебак сидів на пасажирському сидінні з теплим пивом на колінах і тривогою в думках.

* * *

Коли Чувак-Сміттебак перетнув межу Сіболи, знаної також як Лас-Вегас, було вже 5 серпня, і в небі зажеврив світанок. Десь на відріжку в останні п'ять миль він загубив лівий кед, і тепер, коли він спускався з'їздом з автомагістралі, його кроки звучали ось так: плюх-ТУП, плюх-ТУП, плюх-ТУП. Скидалось на ляпання спущеного колеса.

Він мало не сконав по дорозі, та сталося чудо - він ішов Стрипом,[31 - Лас-Вегас-Стрип - семикілометровий відрізок бульвару Лас-Вегас, на якому знаходиться величезна кількість готелів та казино. Розташований за межами самого Лас-Вегаса й належить до його передмість Парадайз та Вінчестер.] загаченим мертвими автівками й чималою армією трупів, більшість із яких до кісток склювали канюки. Він це зробив. Дійшов до Сіболи. Його випробовували, і він впорався.

Він побачив сотню дешевих нічних клубів. Там були вивіски з написами «ЩЕДРІ АВТОМАТИ», «ВІНЧАЛЬНА КАПЛИЧКА БЛЮБЕЛЛА» та «ОДРУЖЕННЯ ЗА 6 °СЕКУНД ТА НА ВСЕ ЖИТТЯ!» Побачив «роллс-ройс сільвер гоуст»,[32 - «Роллс-ройс сільвер гоуст» (англ. «Rolls-Royce Silver Ghost») - автомобіль класу люкс, який випускали в період з 1906 р. до 1924 р. Вважається однією з найкращих машин за всю історію автомобілебудування.] хвіст якого стирчав із розтрощеної вітрини порнокнигарні. Побачив оголену жінку, що звисала догори ногами з ліхтарного стовпа. Побачив, як повз нього прошелестіли два газетні аркуші «Лас-Вегас сан», блимаючи заголовком: «ПОШЕСТЬ ШАЛЕНІЄ ВАШИНГТОН МОВЧИТЬ». Побачив гігантський білборд із написом «НІЛ ДАЙМОНД! ГОТЕЛЬ АМЕРИКАНА 15 ЧЕРВНЯ - 3 °СЕРПНЯ!» На вітрині ювелірної крамниці, у якій були самі обручки, хтось вивів

кривобокий заклик: «ЛАС-ВЕГАС, ПОМРИ ЗА СВОЇ ГРІХИ!» Побачив перекинутий рояль, що лежав посеред вулиці, наче дохлий дерев'яний кінь. Його очі переповнювалися тими дивами.

Він ішов далі, і по дорозі йому почали траплятися мертві неонові вивіски – вперше за багато років світло полишило їхні трубки. «Фламінго». «Мінт». «Дюни». «Сахара». «Скляний павук». «Імперіал». Та де ж люди? Де вода?

Не усвідомлюючи, що робить, Сміттебак дозволив ногам самим обирати шлях і звернув зі Стрипу. Голова схилилась, упершись підборіддям у груди. Він дрімав на ходу. І коли він перечепився через бордюр, упав та розквасив носа, коли звів погляд і побачив, що перед ним, – він не повірив власним очам. Кров юшила з носа й заливала його блакитну сорочку, та він цього не помічав. Йому здавалося, що він досі спить і йому все сниться.

Біла будівля здіймалася високо в пустельне небо – моноліт посеред Невади, шпиль, монумент так само неймовірний, як і Великий Сфінкс чи піраміда Хеопса. Зловісним передвістям палали вікна на східній стіні, віддзеркалюючи вогненну заграву. По боках від входу до цієї білої, наче кістка, споруди стояли дві величезні золоті піраміди. Над тентом шкірився великий бронзовий медальйон із лев'ячою мордою.

Над ним красувався так само бронзовий напис – простий і водночас дивовижний: «MGM GRAND HOTEL».[33 – «MGM Grand Las Vegas» – найбільший готель США (6852 кімнати), на території якого розташоване й казино. Входить до мережі «MGM Resorts International», яку заснував Кірк Керкорян, колишній власник кіностудії «Метро-Голдвін-Маер», знаком якої є морда лева, що рикає.]

Та йому впало в око дещо інше – воно стояло на квадратному скляному фундаменті між паркінгом і під'їздом до готелю. Сміттебак вибалушив вицвілі, наполовину осліплі від нещадних сонячних променів блакитні очі, і його вдарив такий потужний оргазмічний дрож, що кілька секунд він лише тримався за голову закривавленими руками й витріщався на фонтан між розмотаних пасом еластичного бинта. З його горлянки почувся тихий стогін.

Фонтан працював. То була шикарна, інкрустована золотом конструкція з каменю та слонової кістки. Бризки забарвлювали кольорові вогні – вода робилася то бузковою, то жовтогарячою, то червоною, то зеленою. Водограй гучно шумів.

– Сібола, – промимрив Сміттебак, зводячись на ноги.

З його носа й досі юшило.

Він пошкутитьгав до фонтана. До ходи додався підстриб. Підстриб перейшов у біг, біг – у галоп, галоп – у скажений ривок. Ноги працювали, наче поршні, і подерті коліна підлітали мало не до шиї. З рота вилетіло протяжне слово, що розмотувалось і линуло до неба, мов паперове конфеті, – таке голосне, що з горішніх вікон повизирали люди (та хто їх помітив? Може, Бог чи Диявол, але точно не Чувак-Сміттебак). У міру його наближення до фонтана слово гучнішало, видовжувалося, ставало пронизливим, і це слово було:

– СІ-І-І-ІБОЛА-А-А-А-А-А!!!

Фінальне «а-а-а» розтягувалося й розтягувалося, ніби в тому зойку змішалися крики насолоди всіх людей, які коли-небудь жили на планеті Земля, і він обірвався лише коли Сміттебак вривався в борт фонтана, що сягав йому по самі груди, і заскочив у басейн, сповнений невимовного прохолодного блаженства. Він відчув, як усі пори його тіла відкрилися,

наче мільйони ротів, і почали всотувати воду, як губка. Сміттебак закричав. Він опустив голову, втягнув воду носом і видув її назад – на борт фонтана плюхнула суміш крові, води та шмарклів. Він знову занурив голову й захлебтав, як корова.

– Сібола! Сібола! – зачаровано зойкав він. – За тебе – життя!

Він погріб по-собачому; зробивши коло, знову попив, а тоді переліз через край і незграбно гупнув на траву. Недаремно, усе недаремно. Зненацька його скрутило від перепою. Він гучно виригав усю воду. Навіть блювалося з насолодою.

Він звівся на ноги, схопився клешнею за борт фонтана та знову напився. Цього разу шлунок прийняв дарунок зі широю вдячністю.

Хлюпаючи, наче повний бурдюк, він почвалав до алебастрових східців, що вели до білого моноліту – до східців між золотими пірамідами. Він був уже на півдорозі, коли судом переломила його навіп. Щойно все минулося, він уперто побрів далі. Там стояли двері обертового типу, і він витратив мало не всі сили, щоб вони зрушили з місця. Сміттебак проштовхався в оздоблений оксамитом вестибюль. Під ногами пружинив розкішний, журавлинового кольору килим. У вестибюлі були віконця касирів, реєстраційна, поштова та ключна стійки – всі порожні. Праворуч, за орнаментальною загорожею, що сягала йому до ліктів, Сміттебак побачив казино. Він вражено витріщався на ряди гральних автоматів, що вишикувалися пліч-о-пліч, наче солдати. За ними виднілася рулетка, стіл для гри в крепс, а за мармуровою балюстрадою були столи для гри в бакара.

– Є тут хто? – каркнув Сміттебак, однак відповіді не почулося.

Тоді йому стало лячно, бо це було місце привидів – місце, де могли чаїтися монстри. Та виснаження ослабило страх. Непевною ходою він спустився до казино й пройшов повз бар «Левеня» – там у глибокій тіні мовчки сидів Ллойд Генрейд і спостерігав за прибульцем, тримаючи в руці стакан води «Поланд спринг».

Він підійшов до стола, оббитого зеленим сукном, на якому був таємничий напис: «ДИЛЕР ПОВИНЕН БРАТИ ДО 16 І ЗУПИНИТИСЯ НА 17».[34 – Ідеться про правила картярської гри блекджек: дилер (круп'є) зобов'язаний брати карти, доки сума його очок не доходить до 17-ти – в цьому випадку він мусить зупинитися.] Сміттебак виліз на нього й миттєво заснув. Скоро навколо Чувака-Сміттебака, цього сплячого обірванця, зібралося з півдюжини людей.

– Що будемо з ним робити? – спитав Кен Демотт.

– Хай спить, – відказав Ллойд. – Він потрібен Флеггу.

– Та ти шо. І де ж у біса цей Флегг, га? – почувся інший голос.

Ллойд розвернувся до мовця – той чоловік уже почав лисіти і був на цілий фут вищим од Генрейда. Та він відсахнувся, щойно Ллойд глянув на нього. Тільки камінь Ллойда був неоднорідним – у його центрі блищало моторошне червоне включення.

– Геку, тобі так кортить його побачити? – поцікавився Ллойд.

– Ні, – сказав чоловік із рідкою шевелюрою. – Гей, Ллойде, ти ж знаєш, що я не...

– Звісно, – опустив погляд на чоловіка, який спав на столі для блекджеку. – Незабаром Флегг з'явиться. Він чекав на цього мужика. Цей мужик – особливий.

На звертаючи на ці розмови жодної уваги, Чувак-Сміттебак спав на столі блаженним сном.

* * *

18 липня Сміттебак і Пацан провели ніч у motelі в містечку Голден, штат Колорадо. Пацан вибрав дві кімнати із замкненими суміжними дверима. Бувши добряче напідпитку, він розв'язав цю дрібницю, відстреливши замок трьома кулями свого 45-каліберника.

Він підняв ногу й копнув двері своїм мініатюрним чоботом. Вони розчахнулись. У повітрі крутилася цівка блакитного диму.

– Хуяк, блядь, – сказав він. – Вибирай кімнату, Сміттебачку.

Чувак-Сміттебак вибрав кімнату праворуч, і на деякий час його лишили в спокої. Пацан кудись пішов. Чувак-Сміттебак повільно розмірковував над тим, щоб просто злиняти, розчинившись у п'їтмі, перш ніж трапиться щось справді кепське, намагаючись придумати, як розв'язати проблему з транспортом, коли повернувся Пацан. Чувак-Сміттебак збентежився, побачивши, що до кімнати заїжджає крамничний візок, повний шестибаночних упаковок пива «Курс». Лялькові очі тепер уже були червоні та облямовані запаленими колами. Його помпадур розкручувався, наче зламана пружина, і пасма жирного волосся звисали Пацанові на вуха та щоки, від чого він скидався на небезпечну, хоч і абсурдну печерну людину, яка знайшла й одягла шкіряну куртку, яку покинув мандрівник у часі. На поясі куртки туди-сюди гоїдалися кролячі лапки.

– Тепле, та хіба комусь не пох? Правду кажу? – спитав Пацан.

– По-любому, – закивав Сміттебак.

– Тримай пиво, дірка-в-гузні, – сказав Пацан і кинув йому одну бляшанку.

Коли Сміттебак потяг за вушко, йому в обличчя порснула піна, і Пацан загоготав своїм дивним мініатюрним сміхом, обома руками тримаючись за плаский живіт. Сміттебак слабо всміхнувся. Він вирішив, що втече сьогодні ж, коли сон зморить це мале чудовисько. З нього досить. А те, що Пацан говорив про темного священика... Чувака-Сміттебака так налякали його слова, що він навіть не міг як слід пояснити цей страх. Казати подібне, навіть жартома, було однаково що срати на церковний вівтар або стояти, задерши обличчя до грозового неба, й благати блискавицю, щоб зашкварила тебе до хрусткої скоринки.

Та найгіршим було те, що Пацан не жартував.

Чувак-Сміттебак не збирався іхати карколомними гірськими серпантинами, коли за кермом сидітиме цей скажений карлик, який квасив цілими днями (і, очевидно, ночами) та розводився про те, що збирається скинути темного чоловіка й посісти його місце.

Тим часом Пацан вижлуктив два пива за дві хвилини, розчавив бляшанки та байдуже кинув їх на одне з односпальних ліжок. Він похмуро витріщався на «Ар-Сі-Ей хромаколор», [35 – «Ер-Сі-Ей корпорейшн» (англ. «Radio Corporation of America») – американська компанія, що виробляла побутові електричні прилади. Одна з перших розробників повністю електронного

телевізора. Існувала в період з 1919 до 1986 рр.] тримаючи в лівій нову банку пива і в правій – 45-каліберник, яким відстрелив замок суміжних дверей.

– Нема, блядь, світла – нема, блядь, телебаучення, – сказав Пацан.

Що сильніше він напивався, то виразніше проявлявся його південний акцент, викриваючи слова хутром.

– От параша. Круто, що всі вилупки дали дуба, та де, ібаттьоговдишло, НВО, [36 – НВО («Home Box Office») – американський кабельно-спутниковий телеканал, заснований 1972 р. Транслює телесеріали, спортивні матчі, концерти й телешоу.] Ісусе-пердусе? Де в чорта реслінг? Де матчі? Де канал «Плейбой»? Гарні там штуки показували, Сміттебаче. Ну, вони ніколи не показували, як мужики ласують волохатим чебуреком, як нямкають волохату мушлю, ну, розумієш, про що я, та в тих краль ноги росли від самих підборідь, доганяєш, блядь?

– Та ясно, – озвався Сміттебак.

– Хуяк – ще б пак! Не квакай, я сам тобі все скажу.

Пацан витріщився на порожній екран.

– Німа ти пизда, – сказав він і вистрелив у телевізор.

Кінескоп вибухнув із порожнистим ляском. Телевізор ригнув склом. Чувак-Сміттебак рвучко закрився руками, щоб не поранило очі, і його пиво вихлюпнулося на нейлоновий килим.

– Тупий козел! Диви, що наробив! – обурено вигукнув Пацан.

Зненацька 45-каліберник цілив уже в Сміттебака. Його дуло було чорним і здоровенним, як димар океанського лайнеру. Сміттебак втратив усе відчуття в промежині. Йому подумалося, що він, мабуть, обісцявся, та не міг сказати напевне.

– Я тобі думалку за це провітрю, – сказав Пацан. – Пиво він розілляв. Якби то було щось інше, я б і пальцем не ворухнув. Але ж це «Курс». Якби міг – сцяв би «Курсом». Віриш у цю хуйню-муйню?

– Да, – прошепотів Чувак-Сміттебак.

– І шо, як думаєш, сьогодні «Курс» варять, га, Сміттебаче? Отак ти собі вирішив, блядь?

– Ні, – тихо промовив Сміттебак. – Зовсім ні.

– Правильно, блядь. «Курс» на межі виумирання.

Він звів револьвер трохи вище. Чувак-Сміттебак подумав, що от і прийшов кінець його життя. Та Пацан знов опустив зброю... на кілька сантиметрів. Усі емоції втекли з його обличчя. Сміттебак подумав, що цей вираз означає глибоку задуму.

– От шо я тобі скажу, Сміттебаче. Береш собі банку та видауєш. Як видуєш усе до краплі, на Ранчо «кадилаків» я тебе не відправлю. Віриш у цю хуйню-муйню?

– А що... що значить видути?

– Господи Йсусе, хлопче, та ти тупий, геть як пробка! Випити всю банку без передишки – ось, що значить видути! Ти де жив – в Африці, блядь, чи що? Ану ворухись, Сміттебаче. Як стрілятиму, то прямісінько в око. У цій пукавці повно експансивок.[37 – Експансивні кулі – кулі, які, влучаючи в ціль, «розкриваються». Мають низьку пробивну дію, однак завдають чималої шкоди в разі влучення в незахищене тіло.] Усього тебе розпанахають – перетворять на сраний обід для тутешніх тарганів.

Не зводячи очей зі Сміттебака, він махнув револьвером до візка. На його нижній губі біліла цятка пивної піни.

Сміттебак підійшов до картонної коробки, узяв пиво та потягнув за вічко.

– Давай, блядь. До останньої краплі. Вернеться назад, і тобі пизда.

Чувак-Сміттебак перевернув бляшанку. З неї забулькало пиво. Він конвульсивно ковтав рідину, і його борлак стрибав угору-вниз, наче йо-йо. Шойно бляшанка спорожніла, він випустив її з рук, тоді вступив у страшний двобій із горлянкою і врешті виборов собі життя довгою, лункою відрижкою. Пацан задер свою маленьку голову та зайшовся дзвінким реготом. Сміттебак ледве тримався на ногах, кволо всміхаючись. Раптом він відчув, що вже не трошки, а геть п'яний.

Пацан повернув зброю в кобуру.

– Окей. Непогано, Чуваче-Сміттебаче. Зовсім непогано, йоптить.

Пацан продовжив пити. На готельному ліжку виросла гора зіжмаканих бляшанок. Сміттебак тримав між колін банку «Курсу» і відсorbував з неї щоразу, як Пацан несхвально зиркав на нього. Пацан торочив без упину. У міру того як більшала купа порожніх бляшанок, голос його потроху згасав і в ньому дедалі виразніше звучав південний акцент. Пацан розказував про місця, у яких побував. Про виграні перегони. Про вантаж дурі, яку переправив через мексиканський кордон вантажівкою для білизни, під капотом у якої був двигун із півсферчними камерами згоряння, на цілих 442 кінські сили. «Паскудна херня, – сказав він. – Усе це шириво – паскудна херня». Сам він його не торкався, та ж йопересете – притарабаниш до США кілька таких вантажів, і в параші можна й золотий папір вішати. Урешті він почав клювати носом, і його червоні оченята заплющувалися на все більші й більші проміжки часу, а потім знову неохоче розкривалися до половини.

– Дістану його, Сміттебаче, – пробелькотів Пацан. – Приїду туди, усе прозондую та цілуватиму його йобану сраку, допоки не розберуся, що до чого. Пацану ніхто не указ. Ніхто, блядь. Довго я не терпітиму. Не займаюся я всякою мулькою. Якщо й беруся за якусь роботу, то стаю за кермо. Такий у мене стиль. Не знаю, звідки він і як навчився транслювати свою херню до наших думалок, та я витурю його... – він так позіхнув, що щелепа хруснула, – ...з міста на хуй. Продірявлю опудало. Відправлю на Ранчо «кадилаків». Тримайся мене, Небораче, чи як там тебе.

Пацан повільно заточився назад і впав на ліжку. Шойно відкрита бляшанка пива випала з його розслабленої руки. На килим набігла ще одна калюжа «Курсу». Ящик спорожнів, і, за підрахунками Сміттебака, Пацан самотужки впорався з двадцятьма однією банкою. Чувак-Сміттебак не розумів, як така маленька людина могла випити стільки пива, та розумів, що настав час ушиватися. Він знав це, але почувався п'яно, слабко й загалом паскудно. Більше за все на світі йому хотілося трохи поспати. Це ж нічого, правда? Пацан проспить як убитий усю ніч і, певне, до самого ранку, а то й до дванадцятої. Часу вдосталь, щоб трохи покимарити.

Тож він пішов в іншу кімнату (попри коматозний стан Пацана, скрадався він навшпиньки) і зачинив суміжні двері як зміг – тобто не дуже добре. Від куль вони перекошилися. На нічному столику стояв механічний будильник. Сміттебак завів його, перемістив стрілки на північ і поставив будильник на п'яту годину. Він ліг на двоспальне ліжко, навіть не знявши кедів. За п'ять хвилин він уже спав.

Він прокинувся трохи пізніше, у труні вранішньої темряви, і відчув, що в лице йому дмухає сухим пивним перегаром і блювотинням. Щось зміїлося в ліжку – щось гаряче, гладеньке. Першою йому сяйнула жаска думка, що це той тхір вискочив зі сну про Небраску та опинився в дійсності. Він тремко застогнав, коли усвідомив, що тварина, яка була з ним у ліжку, невелика, але тхори значно менші. Від пива скроні безжально свердлило болем.

– Берися за мене, – прошепотів у пільмі Пацан.

Руку Сміттебака вхопили й підтягли до чогось твердого, циліндричного й пульсуючого, наче поршень.

– Подрочи мені. Давай, подрочи, ти ж знаєш, як це робиться, – я це поймаю, ще як уперше тебе завидів. Давай, прочун йобаний, дроци.

Чувак-Сміттебак знав, що робити. Багато в чому це було кращим за інші можливі жахіття. Він навчився цього довгими ночами в буцегарні. Подейкували, що це паскудна, голуба справа, однак те, чим займалися голубі, було не таким кепським, як діла тих, хто ночами гострив ложки на заточки, тих, хто просто лежав на койках, шкірився, витріщався на тебе та хрускав суглобами пальців.

Пацан поклав руку Сміттебака на зброю, на якій той знався. Чувак зімкнув на ній пальці та взявся до роботи. Коли все скінчиться, Пацан знову засне.

Отоді він і вислизне.

Дихання Пацана зробилось уривчастим. Він почав гойдати тазом у такт посмикувань Сміттебака. Сміттебак не одразу зрозумів, що Пацан розстібає йому пояс та спускає джинси з трусами до самих колін. Нічого. Якщо Пацан хоче йому засадити – хай засаджує. Сміттебакові й раніше туди встромляли. Від цього не вмирають. Це ж не отрута.

Його рука завмерла. Що б не штрикнуло його в анус, воно не з плоті. Воно з холодної сталі.

Раптом він здогадався, що то таке.

– Ні, – прошепотів Сміттебак.

Його очі перелякано витріщалися в темряву. Він почав розрізняти в дзеркалі обличчя ляльки-вбивці, що висіло над його плечем, блимаючи червоними очима, перед якими розгойдувалися пасма скуйовдженого волосся.

– Так, Сміттебаче, – зашипів Пацан. – Навіть з ритму не зіб'єшся. А пропустиш бодай один йобаний такт – натисну на спусковий гачок. І полетить до дідька вся твоя гімно-фабрика. Експансивки, Сміттебаче. Віриш у цю хуйню-муйню?

Сміттебак заскімлив і знову засіпав рукою. Його скиглення перейшло в болісне сапання: ствол 45-каліберника занурювався глибше – він крутився, длубав, рвав. І невже його це збуджувало? Так.

Кінець кінцем його збудження помітив Пацан.

- Подобається, га? - хекав він. - Знав, що сподобається, торба з гноем. Подобається, коли в сраку вставляють, га? Кажи «так», торба з гноем. Кажи «так», інакше па-па, кишечки.

- Так, - проскиглив Чувак-Сміттебак.

- Хочеш, щоб я тобі посмикав?

Йому не хотілося. Збудження там чи ні, а не хотілося. Та йому стало розуму про це не розказувати.

- Так.

- Я не торкнувся б твого членяки, навіть якби він був діамантовий. Сам себе смикай. Як думаєш, нашо Бог дав тобі дві руки?

Скільки воно тривало? Може, Бог знає, та не Чувак-Сміттебак. Хвилину, годину, століття... яка різниця? У нього з'явилася впевненість, що в мить Пацанового оргазму він водночас відчує дві речі: животом - гарячий струмінь сімені малого чудовиська, нутрощами - гриб агонії від експансивної кулі. Усім клізмам клізма.

А тоді таз Пацана завмер, і його член забився в конвульсіях. Рука Чувака-Сміттебака зробилася слизькою, як гумова рукавичка. Наступної миті з нього дістали револьвер. Щоками Сміттебака заструменіли мовчазні сльози полегкості. Він не боявся померти (принаймні не на службі в темного чоловіка), та йому не хотілося сконати в темній готельній кімнаті від рук якогось психопата. Він не може померти, не побачивши Сіболи. Він би помолився Господу, та інстинкти йому підказували, що Бог не прислухається до скарг того, хто присягнув на вірність темному чоловікові. Та й узагалі - що зробив Бог для Чувака-Сміттебака? І, коли вже так, що Бог зробив для Дональда Мервіна Елберта?

У задушливій тиші Пацан, засинаючи, заспівав фальшивим, ламким голосом:

- Ми з друзями слави зажили... так, поганці нас знають, однак не чіпають...[38 - Слова пісні 1964 року «Кручуся-верчуся» («I Get Around») гурту «Біч бойз».]

Він захропів.

«Отепер я й утечу, - подумав Чувак-Сміттебак, та він боявся, що поворухнеться й розбудить Пацана. - Утечу, щойно впевнюся, що він дійсно спить. П'ять хвилин. Цього має вистачити».

Та ніхто не знає, скільки тривають п'ять хвилин у цілковитій п'їтмі - чесно буде сказати, що в п'їтмі п'яти хвилин не існує. Сміттебак чекав. Сам того не усвідомлюючи, він поринав у дрімоту й вигулькував з неї. Незабаром він пірнув надто глибоко й заснув.

Він опинився на темній дорозі десь у височині. Зорі висіли дуже низько - здавалося, простягнеш руку і вхопиш одну, другу, доки не назбирається повна банка небесних світлячків. Стояв лютий холод. Було темно. Сміттебак бачив, як навколо проступали припорошені зоряним світлом кам'яні брили, крізь які люди прорізали трасу, - ті камені здавалися обличчями живих істот.

Щось наближалось до нього з темряви.

Аж раптом почувся його голос – він линув нізвідки й звідусюди.

– У горах я подам тобі знак. Покажу свою могутність. Покажу тобі, що трапиться з тими, хто кине мені виклик. Чекай. Пильнуй.

У чорноті почали відкриватися червоні очі – здавалося, ніби хтось порозставляв навколо зо три дюжини аварійних ліхтарів і тепер зісмикував із них кожухи, по парі за раз. То були очі, і вони оточили Чувака-Сміттебака відьомським колом.[39 – Відьомськими колами в народі називають кола та півкола грибів, що розростаються від центральної грибниці. Часто трава всередині кола відмирає, а гриби виявляються отруйними – звідси й моторошна назва, хоч існує чимало видів істівних грибів, що можуть утворювати такі ж кола. У фольклорі країн Заходу їх називають колами фей, ельфів, піксі тощо.] Спершу він подумав, що це очі тхорів, та коло стискалось, і Сміттебак побачив, що його оточили здоровенні хижакі – сірі гірські вовки.[40 – Сірий вовк із північних Скелястих гір («Canis lupus irremotus») – підвид сірого вовка, що водиться на північних схилах Скелястих гір та навколишніх рівнинах. Характерні особливості: більші габарити, ніж у сірого вовка; світло-сіре хутро; пласка лобова кістка. Кілька разів потрапляв до переліку вимираючих видів, та наразі популяція виду визнана стабільною. Існує також сірий вовк із південних Скелястих гір («Canis lupus youngi»).] Тварини настовбурчили вуха, а з темних морд крапала піна.

Йому було лячно.

– Вони прийшли не по тебе, мій добрий, вірний слуго. Бачиш?

І вони зникли. Отак просто: були сірі, запінені вовки – і не стало.

– Пильнуй, – мовив голос.

– Чекай, – мовив голос.

Сон скінчився. Він прокинувся й закліпав на яскраве сонячне світло, що лилося крізь вікно готельної кімнати. Перед ним стояв Пацан, і, очевидно, на нього ніяк не вплинуло вчорашнє змагання з тепер уже неіснуючою «Адольф Курс компанії». Він милувався віддзеркаленням у шибці. Волосся було зачесане до попереднього стану, відтворивши всі блискучі вихори й завитки. Шкіряна куртка висіла на спинці стільця. Кролячі лапки звисали з пояса, наче трупи мініатюрних шибеників.

– Гей, торба з гноєм! Я вже думав, що доведеться знову тобі на руку спустити, щоб прокинувся. Давай, у нас попереду великий день. Сьогодні багацько всякого трапиться, правду кажу?

– Це точно, – химерно всміхнувся Чувак-Сміттебак.

* * *

Коли ввечері 5 серпня Чувак-Сміттебак виринув зі сну, він і досі лежав на столі для гри в блекджек, що стояв у казино «MGM Grand Hotel». Спинкою до нього стояв стілець, на якому сидів молодик із гладеньким солом'яним волоссям. На його носі примостилися дзеркальні сонцезахисні окуляри. Першим Сміттебак звернув увагу на камінь, що виднівся у V-подібному вирізі теніски незнайомця. Чорний, із червоним включенням по самому центру. Як вовче око в нічній темряві.

Він спробував сказати, що хоче пити, однак видушив, щось подібне до «Го!»

- Певне, ти добряче на сонці підсмажився, - сказав Ллойд Генрейд.
- Ти - він? - прошепотів Сміттебак. - Ти - це...
- Наш бос? Ні, я не він. Флегг у Лос-Анджелесі. Та він знає, що ти тут. Балакав з ним по радіо після обіду.

- Він приїде?

- Що? Просто щоб подивитися на тебе? Придумав! Приїде свого часу. Ми з тобою, мужиче, - ніхто. Дрібнота. Приїде свого часу.

На додачу він повторив питання, яке ставив зранку того ж дня, незабаром після того, як до готелю зайшов Чувак-Сміттебак.

- Тобі так кортить його побачити?

- Так... ні... не знаю.

- Ну, що б там тобі не хотілося, а в тебе буде така нагода.

- Пити...

- Звісно. Тримай.

Ллойд передав Сміттебакові великий термос із вишневим «Кул-ейдом». Той ураз його осушив, перехилився через стіл та застогнав, тримаючись за живіт. Коли судом минула, Сміттебак подивився на свого рятівника очима, сповненими німої вдячності.

- Зможеш трохи поісти, як гадаєш? - поцікавився Ллойд.

- Мабуть.

Ллойд розвернувся до чоловіка, який стояв позаду них. Той бавився з рулеткою: запускав барабан, а тоді кидав на нього білу кульку та спостерігав, як вона скаче й торохкотить секторами.

- Роджере, піди скажи Білюку чи Стефані-Енн, щоб намутили цьому мужику картоплі та кілька гамбургерів. От срака, чим я думаю? Він же тут усе заригає. Супу. Принеси йому супу. Так норм, чуваче?

- Що завгодно, - вдячно пробелькотів Сміттебак.

- У нас тут є один пачик, звать Вітні Горганом - він м'ясником працював. Товстий, ротатий гімнюк, та як куховарить! Святі небеса! І в них тут є все. Коли ми приїхали, геники ще працювали, і всі морозилки повні. Вегас! Чи бачили ви десь пиздатіше місто?

- Точно, - озвався Сміттебак.

Він ще не знав, як Ллойда звать, однак той йому вже подобався.

- Це Сібола.

- Шо-шо?

- Сібола. Шукали тисячі.

– Ага, багачко народу й не один рік, та більшість дибають геть і жалкують, що знайшли. Ну, клич його як хоч – бачу, ти по дорозі мало на балик не перетворився. Як тебе звуть?

– Чувак-Сміттебак.

Ллойда це ім'я ніби й не здивувало.

– Супер. Б'юсь об заклад, що ти був байкером.

Він виставив руку. На кінчиках пальців усе ще виднілися ледь помітні рубці, які лишилися після його висидки у тюрмі Фінікса, де він мало не помер з голоду.

– Я Ллойд Генрейд. Приємно познайомитися, Сміттебаче. Ласкаво вітаю на борту «Льодяника», нашого чудового корабля.[41 – «На борту чудового судна "Льодяник"» («On the Good Ship Lollipop») – пісня про корабель «Льодяник», який доправляє слухняних дітей до країни цукерок. Уперше прозвучала у фільмі «Яскраві очі» («Bright Eyes», 1934 р.) у виконанні американської акторки Ширлі Темпл (1928–2014) і зрештою стала її коронною піснею.]

Чувак-Сміттебак потиснув простягнуту руку. Йому довелося ковтати сльози, щоб не розплакатися від вдячності. Якщо йому не зраджувала пам'ять, це вперше в житті хтось захотів потиснути йому руку. Він був тут. Йому не дали копняка. Нарешті, нарешті його десь прийняли. Заради цієї миті він пройшов би ще стільки ж пустелі, обсмалив би ще одну руку та обидві ноги.

– Дякую, – пробелькотів він. – Дякую, містере Генрейд.

– Блін, братухо, як не називатимеш мене Ллойдом, доведеться весь суп вилити.

– Значить, Ллойд. Дякую, Ллоїде.

– Ото воно. Як поіси, відведу тебе нагору, до твоєї кімнати – власну матимеш. Завтра дамо тобі якесь завдання. Гадаю, у боса на тебе свої плани, та поки й без цього роботи вдосталь. Ми багато чого знову запустили, та далеко не все. На Боулдерській дамбі працює наша команда – намагається струм запустити. Ще одна ватага займається водопостачанням. На виїзді розвідувальні загони, і щодня в нас з'являється шестеро-восьмеро новачків, та ти поки що сидітимеш у місті. Дивлюся на тебе й бачу, що сонця ти насотався на місяць уперед.

– Мабуть, – кволо всміхнувся Чувак-Сміттебак.

Він уже був ладен життя віддати за Ллойда Генрейда. Зібравши докупи всю свою сміливість, Сміттебак показав на камінь, що лежав у Ллойда в заглибині під кадиком.

– Це...

– Ага, тут усі, хто типу при владі, їх носять. Його придумка. Це гагат.[42 – Гагат – різновид лінгіту (бурого вугілля), який не встиг перетворитися на кам'яне вугілля. Вважається коштовним каменем, хоча насправді є не мінералом, а мінералоїдом, бо має органічне походження. Під час перегонки дає дьоготь. Має чорний блискучий вигляд.] Ну, знаєш, не зовсім камінь. Радше бульбашка дьогтю.

– Я про... про червоне саяво. Про око.

– І тобі на око схоже, га? Це включення. Особливе, від нього. Я – не найкмітливіший з його пацанів, і далеко не найкмітливіший з пацанів у старому доброму Лох-Шпекасі. Та я... бля, мабуть, мене можна назвати його талісманом, – він пронизав Сміттебака поглядом. – Може, й тебе також, хтозна? Мене точно не питай. Він, наш Флегг, чолов'яга небалакучий. Хай там як, а конкретно про тебе ми чули. Ми з Вітні. Це геть не стандартна муштра. Забагато народу прибуває, щоб до кожного придивлятися, – Ллойд замовк, а тоді довершив думку. – Хоча мені здається, що він би так зміг, якби захотів. Гадаю, він би не пропустив жодного прибульця, хто б то не був.

Чувак-Сміттебак кивнув.

– І з чаклунством дружить, – голос у Ллойда зробився трохи хрипкішим. – Сам бачив. Знаєш, от не хотів би я опинитися в протилежному таборі.

– Так, – сказав Сміттебак. – Я бачив, що сталося з Пацаном.

– Яким пацаном?

– З мужиком, з яким я подорожував, доки ми не заіхали в гори, – він здригнувся. – Не хочу про це говорити.

– Окей, мужик. А ось і твій суп. І Вітні таки примостив збоку бургер. Будеш у захваті. Цей чувак готує чудові бургери, та спробуй не наблювати, окей?

– Окей.

– Щодо мене, то треба декуди сходити, де з ким побачитись. Якби мене зараз бачив друзяка Бац, він би очам не повірив. Я заклопотаніший, аніж одноногий у змаганнях із роздачі копняків. Побачимося згодом.

– Звісно, – сказав Сміттебак, а тоді сором'язливо додав: – Дякую. Дякую тобі за все.

– Мені не дякуй, – дружньо озвався Ллойд. – Дякуй йому.

– Я дякую, – промовив Чувак-Сміттебак. – Кожної ночі.

Та він говорив сам до себе. Ллойд уже був на півдорозі до виходу – балакав із чоловіком, який приніс суп і бургер. Чувак-Сміттебак спостерігав за ними захопленими очима, доки вони не зникли з поля зору, а тоді жадібно накинувся на їжу та наминав за обидві щоки, доки майже нічого не лишилось. І все було б гаразд, якби він не зиркнув у тарілку. Суп був томатний. Кольору крові.

Він відсунув тарілку – апетит раптом зник. Так, легко було сказати Ллойд Генрейду, що він не хоче балакати про Пацана, а от перестати про це думати... геть інша справа.

Посьорбючи молоко, яке принесли разом з їжею, Сміттебак підійшов до рулетки. Знічев'я він крутнув барабан і кинув на поле білу кульку. Вона прокотилася вздовж крайки, а тоді скотилася до секторів і заскакала між їхніх чарунок. Сміттебак подумав про Пацана. Замислився над тим, чи прийде хтось, щоб провести його до кімнати, про яку говорив Ллойд. Подумав про Пацана. Тоді йому стало цікаво, який випаде сектор – чорний чи червоний... та в основному він думав про Пацана. Стрибуча кулька залетіла до однієї з чарунок і лишилася там. Барабан зупинився. Кулька лежала під зеленим подвійним нулем.

Перемога за казино.

* * *

Коли безхмарного, 80-градусного[43 - ? 27 °С.] дня вони виїхали з Голдена й рушили міжштатною магістраллю 70 просто до Скелястих гір, Пацан проміняв «Курс» на віскі «Ребел елл». Одну пляшку він тримав у руці, а ще дві, акуратно запаковані в порожні картонки від молока, щоб не каталися й не розбилися, спочивали на горбику карданного вала. Пацан ковтав віскі, доганяв алкоголь «пепсі-колою» і щодуху горлав «срака-банька!», чи «я-ху-у!», чи «секс-машина!». Кілька разів він зауважив, що якби міг, то сцяв би «Єллом». Він спитав, чи вірить Сміттебак у цю хуйню-муйню. Чувак-Сміттебак був блідим од переляку, і похмілля від учорашніх трьох банок пива ще не минулося, одначе він сказав «так».

На цих дорогах навіть Пацан не міг тримати відмітку спідометра на 90.[44 - ? 145 км/год.] Він знизив швидкість до шістдесяти[45 - ? 97 км/год.] і тихо крив дороги матюками. Та врешті просвітлів.

- Надолужимо втрачене, шойно доберемося до Юти-Невади, Сміттебаче. На рівнині ця лялечка літає на ста шістдесяти.[46 - ? 257 км/год.] Віриш у цю хуйню-муйню?

- Гарна машина, це точно, - озвався Сміттебак, усміхнувшись, як хворий пес.

- Ще б пак, блядь.

Пацан ковтнув віскі. Догнав його колою. Щодуху крикнув «я-ху-у!»

Сміттебак похмуро дивився, як повз них миготить краєвид, залитий вранішнім сонцем. Магістраль прорізали просто крізь гори, тож іноді вони проминали величезні скелі. Скелі, що снилися Сміттебаку тієї ночі. Чи відкривться в темряві червоні очі, коли на землю впаде ніч?

Він здригнувся.

Трохи згодом Сміттебак усвідомив, що їхня швидкість знизилася з шістдесяти до сорока. Тоді до тридцяти. Пацан жакливо лаявся. Купе-двійка постійно петляла між нерухомими автівками на дорозі, і їх дедалі більшало.

- Це що за хуйня?! - лютував Пацан. - Вони що, всі рішили здохнути на висоті в десять тисяч йобаних футів? Гей, дебіли, на хуй з дороги! Чули?! З'їбали на хер з дороги!

Сміттебак аж замружився.

Автівка проїхала поворот, і вони побачили страшну аварію з чотирьох машин, яка повністю заблокувала ліву смугу I-70. На дорозі розпластався труп чоловіка, вкритого давно засохлою кіркою крові. Поряд з ним лежала розбита лялька Балакучої Кеті.[47 - Балакуча Кеті (англ. Chatty Cathy) - лялька, яку випускала компанія «Маттел» (виробник ляльок Барбі) у 1959-1965 рр. Мала нитку з кільцем - потягнеш за неї, і Кеті говорить одну з 11 фраз на кшталт «я тебе люблю», «візьми мене з собою» тощо.] Об'їхати затор зліва не дозволяв металевий відбійник заввишки в шість футів.[48 - ? 1,8 м.] Праворуч було захмарене провалля.

Пацан ковтнув «Ребел еллу» й повернув до обриву.

- Тримайся, Сміттебаче, - прошепотів він, - зараз об'їдемо.

- Нема місця, - прохрипів Чувак-Сміттебак.

Він глитнув, і стінки горлянки черкнули одна об одну, наче два напилки.

- Якраз фате, - тихо сказав Пацан.

Очі в нього блищали. Він почав протискувати двійку-купе на узбіччя. Праві колеса зашурхотіли ґрунтом.

- Я пас, - випалив Сміттебак і схопився за дверну ручку.

- Ану сидіти, - сказав Пацан, - інакше станеш мертвим дрючком.

Сміттебак повернув голову, і його очі втупилися в дуло 45-каліберника. Пацан нервово захихотів.

Чувак-Сміттебак відкинувся на сидіння. Він хотів замружитися, та не міг. Узбіччя на його боці зникло з поля зору, і наразі він бачив лише панораму блакитно-сірих сосен і величезні кам'яні брили. Він уявляв, як шини купе-двійки котяться за чотири дюйми від провалля... за два...

- Ще один дюйм, - протуркотів Пацан.

Він дивився перед собою вибалушеними очима, обличчя розтягнув величезний вишкір. На блідому, ляльковому лобі виступили ідеально круглі краплини поту.

- Ще... один... однесенький.

Закінчилося все поспіхом. Чувак-Сміттебак відчув, як заднє праве колесо зненацька ковзнуло праворуч і різко донизу. Він почув, як до провалля посипався щебінь, а за ним - більше каміння. Він закричав. Пацан страшно заматюкався, увімкнув першу передачу та втис у підлогу педаль газу. Вони саме протискалися повз перевернутий труп мікроавтобуса «фольксваген», і зліва пронизливо завищав метал.

- Лети! - горлав Пацан. - Як товстодупий орел! Лети! ЛЕТИ, чорт тебе забирай!

Задні колеса двійки-купе навіжено крутилися. На одну мить Сміттебакові здалося, що вони з'їжджають до обриву. А тоді машина сіпнулася вперед, підскочила, і вони опинилися на дорозі, по той бік затору. Автівка рвонула геть, лишивши на асфальті сліди від протектора.

- Я ж казав, що вона впорається! - переможно горлав Пацан. - Чорт забирай! Ото ми дали! Як два пальці, Сміттебаче, сцикун, блядь, йобаний!

- Ми це зробили, - тихо сказав Чувак-Сміттебак.

Його всього трусило. Він не міг опанувати своє тіло. А тоді, вдруге відтоді, як зустрів Пацана, Сміттебак сказав єдину річ, яка могла врятувати йому життя. Якби він змовчав, Пацан би точно його вколошкав. Просто щоб відсвяткувати перемогу.

- Круто кермуєш, чемпіоне, - сказав він.

Ще ніколи й нікого в житті він не називав чемпіоном.

- Та-а-а... не так уже й круто, - Пацан підняв угору вказівного пальця. - Ще два, щонайменше два американці могли б таке перевірити. Віриш у цю хуйню-муйню?

- Як скажеш, Пацан.

- Не квакай, любчику, я сам тобі все скажу, блядь. Усе як має бути. Ну, погнали.

Та далеко вони не від'їхали. Купе Пацана зупинилося назавжди п'ятнадцять хвилин по тому. За вісімнадцять сотень миль від точки відправки в Шверпорті, штат Луїзіана.

- Не вірю очам, - сказав Пацан. - Не вірю... йобаним... ОЧАМ!

Він розчахнув двері й вискочив на дорогу, стискаючи в лівиці на чверть повну пляшку «Ребел еллу».

- ГЕТЬ З МОЄЇ ДОРОГИ! - лютував Пацан, витанцьовуючи у своїх чоботах із протесково високими каблуками - мініатюрний божок руйнації, землетрус у пляшці. - ГЕТЬ З МОЄЇ ДОРОГИ, ДОВБОЙОВИ, ВИ ВСІ МЕРТВІ, ВАМ УСІМ МІСЦЕ НА ЙОВАНОМУ ЦВИНТАРІ, НЕХУЙ ВАМ РОБИТИ НА МОЇЙ, БЛЯДЬ, ДОРОЗІ!

Він жбурнув пляшку «Ребел еллу», і вона полетіла, перекидаючись і розбризкуючи янтарні краплі. Пляшка розбилася на сотню скалок об бік старого «порше». Пацан стояв на непевних ногах і мовчки відхекувався.

Цього разу проблема була не такою простою, як звичайний затор із чотирьох автівок. Цього разу проблема поширилася на всю дорогу. Посеред магістралі пролягала бугриста розділова смуга в десять ярдів[49 - ? 9,1 м.] завширшки, і, певне, двійка-купе могла б перебраться з одного боку дороги на інший, та обидві артерії перебували в однаковому стані: машини зібралися на чотирьох смугах дороги в шість рядів і стояли бампер у бампер, крило до крила. Узбіччя було загачене незгірш за саму магістраль. Попри те що розділова смуга заросла травою і каміння випирало з ґрунту, наче зуби дракона, деякі водії намагалися скористатися й нею. Можливо, деяким чотирипривідним машинам на високих підвісках і пощастило там проїхати, та наразі розділова смуга скидалася на автомобільне кладовище з пожмаканого металобрухту на колесах. Здавалося, ніби всіх водіїв охопило масове божевілья, і вони вирішили влаштувати на I-70 перегони на виживання[50 - Перегони на виживання - різновид автоспорту. Правила різняться від одного змагання до іншого, та в кожному з них беруть участь кілька машин, які спеціально таранять одна одну, і переможцем обирають уціліле авто.] чи навіжену джимхану.[51 - Джимхана - різновид автоспорту, подібний до автокросу: траси джимхани дуже складні, і учасники мусять запам'ятовувати їх, щоб показати кращий результат швидкості.] «Скелясті гори, колорадська вишина. Дощить автівками - так плачуть небеса», - подумалося Чуваку-Сміттебаку. Він мало не гигикнув і поспіхом закрив рота рукою. Якби Пацан почув хихотіння, Сміттебак уже б ніколи не засміявся.

Пацан рушив назад. Високі каблуки клацали асфальтом, акуратно зачесане волосся блищало на сонці. Обличчя в нього стало, як у карликового василіска. Від люті очі вилізли з орбіт.

- Тачку свою я, блядь, не кину, - сказав він. - Чув мене? Не кину. Ану воруши булками, Сміттебаче. Сходи подивись, на скільки розтягнувся цей затор йобаний. Може, там вантажівка перекинулася абошо. Бо назад ми хер вернемось. Узбіччя там уже нема, а краля моя не літає. Та якщо там просто вантажівка заглухла - по барабану. Заскакуватиму до цих пердовозок по черзі й спускатиму з обриву на хуй. Мені це під силу, і краще б ти повірив у цю хуйню-муйню. Уперед, синку.

Сміттебак не став сперечатися. Він обережно рушив уперед, петляючи між щільно припасованих автівок, ладний щомиті пригнути голову й кинутися бігти – раптом Пацан почне стріляти? Та цього не сталося. Коли Сміттебак відійшов на безпечну відстань (тобто опинився там, де куля Пацана його не дістане), він виліз на цистерну якоїсь вантажівки та озирнувся назад. Пацан, цей мініатюрний гопник із пекла, завдяки відстані в півмилі дійсно набув лялькового розміру. Він стояв, прихилившись до крила своєї купешечки, та цмулив віскі. Чувак-Сміттебак хотів помахати йому, та вирішив, що це погана думка.

* * *

Того ранку Чувак-Сміттебак вирушив у путь о десятій тридцять за гірським часом.[52 – Гірський часовий пояс – часовий пояс, час у якому дорівнює – 7 годин від середнього часу за Гринвічем (найкоротші дні зими та осені) або – 6 годин від літнього часу (весна, літо, рання осінь). Отримав свою назву завдяки тому, що Скелясті гори майже повністю лежать у цьому поясі.] Просувався він повільно – йому часто доводилося дряпатися капотами й дахами машин, так щільно вони стояли, – і коли він дійшов до першої таблички з написом «ТУНЕЛЬ ЗАКРИТО», було вже чверть на четверту дня. За цей час він покрив миль з дванадцять. Дванадцять миль... небагато як для чоловіка, який перетнув двадцять відсотків країни верхи на велосипеді. Та, враховуючи перешкоди на дорозі, Сміттебак вірив, що дванадцять миль – це досить круто. Він міг давно повернутися й сказати Пацану, що тут не проїхати. Ну, якби він узагалі мав намір повертатися. Ясна річ, робити він цього не збирався. Чувак-Сміттебак не зачитувався книжками з історії (після електрошокової терапії читати зробилося важкувато), і він міг не знати, що в давнину королі з імператорами часто вбивали гінців із поганими новинами, просто зі злості. Йому було досить і власного знання: він достатньо надивився на Пацана, щоб не сумніватися – бачити він його більше не хоче.

Він стояв, роздивляючись чорні літери на помаранчевому ромбі дорожнього знака. Його збили, і тепер він лежав під колесом машини, яка могла бути найстаршим у світі «юго».[53 – «Юго» (англ. «Yugo») – бренд, яким користувалася компанія «Застава отомобіліз» (сьогодні вона зветься ФІАТ) для розповсюдження своїх машин на території Північної та Південної Америки і Європи.] «ТУНЕЛЬ ЗАКРИТО». Який ще тунель? Сміттебак замружився, прикривши очі рукою, і йому здалося, що він дещо побачив. Він пройшов ще триста ярдів, у разі потреби перелазячи через автівки, доки не дістався до страшного місця з розбитих автомобілів і людських трупів. Деякі авто з вантажівками згоріли до самих каркасів. Серед них виднілося багато армійських машин. Чимало трупів були вдягнені в камуфляжну форму. За цим побоїщем (Сміттебак не сумнівався, що тут сталася сутичка) продовжувався затор. А далі дорога зникала в двох соплах того, що, коли вірити велетенській таблиці, прикрученій до природного каменю, називалося тунелем Ейзенхауера.

З калатанням серця Сміттебак підійшов ближче. Він не знав, як діяти далі. Ті два врзані в скелю сопла лякали його, і коли він наблизився до них, його переляк перетворився на справжній страх. Він би чудово зрозумів почуття Ларрі Андервуда, коли той дивився на тунель Лінкольна, – у ту мить вони, самі того не відаючи, побраталися, адже відчували точнісінько однаковий жах.

Головна відмінність полягала в тому, що хідник у тунелі Лінкольна встановили вище від дороги, а тут він був таким низьким, що деякі автівки намагалися ним скористатися – багато машин завмерло з однією парою коліс на тротуарі. Тунель був дві милі завдовжки. Крізь нього можна було

пробратися лише повзком – від машини до машини, у цілковитій темряві. На це пішла б не одна година.

Чувак-Сміттебак відчув, як усередині все обірвалося.

Він ще довго витріщався на тунель. Більш ніж місяць тому Ларрі Андервуд зайшов до свого тунелю попри крижаний страх. Після тривалих роздумів Чувак-Сміттебак розвернувся й рушив назад, до Пацана. Його плечі обвисли, кутики губ тремтіли. Розвернувся він не тому, що попереду не передбачалося нормальної доріжки, не через довжину тунелю – Сміттебак усе життя прожив в Індіані й навіть не уявляв, скільки тягнеться тунель Ейзенхауера. Ларрі Андервуда штовхав уперед (а то й контролював) його фірмовий егоїзм і звичайне бажання вижити: Нью-Йорк – це острів, і Ларрі мусив з нього вибратися. Тунель був найшвидшим для цього способом. Тож він збирався пройти його якомога швидше і зробив це так, як пив бридкі ліки: закривав носа й хутенько ковтав. А Чувак-Сміттебак був побитим створінням: він звик приймати удари долі та власної незбагненної натури... і робив це однаково – схиливши голову. А зустріч із Пацаном позбавила його залишків мужності – можна сказати, що цей катаклізм промив йому мозок. Його мчали на швидкостях, на яких людей хапають інсульты. Йому погрожували смертю, якщо він не вип'є бляшанку пива за раз або ж вип'є та зблює. Його гвалтували дулом револьвера. Його мало не скинули просто з обриву, з висоти в тисячу футів. Тож чи міг він нашкребти достатньо хоробрості, щоб проповзти дірою, пробуреною в підніжжі гори, темною дірою, у якій йому могли трапитися бозна-які страхіття? Чи міг він наважитись на таке після всього пережитого? Не міг. Може, інші й могли б, та тільки не він, не Чувак-Сміттебак. І в думці про те, щоб вернутися назад, крилася певна логіка. Так, то була логіка скривджених і напівбожевільних, однак вона мала свою химерну принадливість. Сміттебак перебував не на острові. Якщо йому доведеться повертатись і йти аж до вечора наступного дня, щоб знайти обхід, він це зробить. Так, йому доведеться пробиратися повз Пацана, однак Сміттебак гадав, що Пацан міг передумати та забратися геть попри всі заяви. Або ж міг напитися в зюю. Міг навіть (хоча й Сміттебак дуже сумнівався, що йому коли-небудь так неймовірно поталанить) просто сконати. У найгіршому випадку, якщо Пацан досі там, чекає та пильнує, Сміттебак міг посидіти в схованці, доки стемніє, тоді прокрастися повз нього, наче

(тхір)

якась дрібна тваринка. А потім він прямуватиме на схід, доки не знайдеться потрібна дорога.

Назад верталось швидше. Чувак-Сміттебак дійшов до цистерни, з якої востаннє бачив Пацана та його славетне купе-двійку. Цього разу він не виліз нагору, де б його силует виразно виднівся на фоні вечірнього неба. Натомість поповз далі навколішки, від машини до машини, намагаючись не шуміти. Пацан міг бути на варті. З такими, як Пацан, ніколи не можна бути певним... і краще не ризикувати, щоб боком не вилізло. Сміттебак зловив себе на тому, що даремно не прихопив гвинтівку одного з мертвих солдатів, хоча зброю навіть у руках не тримав. Він повз далі. Камінчики болюче впиналися в його руку-кляшню. Була вже восьма година, і сонце спустилося за гори.

Сміттебак присів біля капота «порше», об яке Пацан розбив пляшку «Ребел еллу», і обережно висунув голову. Так, на дорозі стояло купе-двійка: яскрава золота фарба сяяла блискітками, бубнявіло опукле лобове скло, акулячий плавець впинаяся у вечірне, подібне до велетенського синцю небо. Пацан розвалився за флуоресцентно-помаранчевим кермом – очі заплюшені, щелепа відвисла. Серце Чувака-Сміттебака переможно забарабанило. «П'я-

ний! – стукало воно. – П'я-ний! Як чіп! П'я-ний!» Сміттебак подумав, що, коли Пацан очуняє, він може бути вже миль за двадцять.

Однак рухався він обачно: прошурхотів від машини до машини, як водомірка, що ковзає поверхнею тихого озера, прошмигнув купе з лівого боку і подався на схід. Відстані між автівками більшали. Купешечка перемістилася на дев'яту годину ліворуч, тоді на сьому, тоді на шосту – опинилася просто позаду.[54 – Ідеться про спосіб позначення розташування об'єкта відповідно до цифр годинникового циферблата. Наприклад, 12 година – це просто вгорі, 3 година – на 90° праворуч.] Тепер Сміттебаку лишилося наростити відстань між ним і тим божевільним...

– Ти, хуйло тупориле, ані руш.

Сміттебак завмер як був – навкарачки. Він нацуняв у штани, а розум перетворився на чорного птаха, що сказано молотив крилами в його голові, – на паніку.

Він повільно озирнувся – сухожилля в шиї закрипіли, наче дверні завіси дому з привидами. Позаду стояв Його Величність Пацан у райдужній золотаво-зеленій сорочці з парюю лиялих вельветових вставок. У кожній руці він тримав по револьверу, а обличчя скривила люта гримаса ненависті.

– Я просто роз-розвідував, як воно, в цьому напрямку, – почув Сміттебак власний голос. – Пе-пе-перевіряв, чи чисто на горизонті.

– Ага, довбодятле, перевіряв. Навколішки перевіряв. Зара' очищу твій йобаний горизонт. Ану стань.

Якимсь чином Сміттебак зіп'явся на ноги та, щоб не впасти, схопився за дверну ручку машини, яка стояла праворуч. Два дула револьверів-близнюків здавалися йому такими ж великими, як і два сопла тунелю Ейзенхауера. Він дивився смерті в очі. Сміттебак це знав. Цього разу жодні слова її не відведуть.

Подумки він молився темному чоловікові: «Благаю... якщо на це твоя воля... життя – за тебе!»

– То що там? – спитав Пацан. – Аварія?

– Тунель. Геть закоркований. Тому я й вернувся – тобі розказати. Будь ласочка...

– Тунель, – простогнав Пацан. – Ісусе-волохатий-старий-лисий-Христе! – він знову насупився. – Брешеш мені, підарюго?

– Ні! Ні, присягаюся! Там був знак – «Тунель Айзенгувера». Може, неправильно прочитав, бо в мене проблеми з довгими словами. Я...

– Завали варнякало. Скільки до нього?

– Миль вісім. А то й більше.

Пацан на хвилю змовк, – дивився на дорогу, що тяглася на захід, – а тоді пронизав Чувака-Сміттебака блискучими очима.

– Хоч сказати, що цей затор у вісім миль завдовжки? Ах ти ж сука брехлива!

Великими пальцями Пацан відклацнув курки, та звів їх лише наполовину. Сміттебак не міг відрізнити запобіжне зведення від повного, а повне

зведення від мішка з жабами, тож заверещав, наче жінка, і затулив очі руками.

- Без балди! - кричав він. - Без балди! Клянуся! Клянуся!

Пацан довго дивився на нього. Урешті він опустил курки на револьверах.

- Сміттебачку, я тебе вб'ю, - сказав він усміхаючись. - Заберу твоє сране життя. Та спершу ми прошвирнемося до затору, повз який протиснулися вранці. Спихнеш мікроавтобус з обриву. А тоді я вернуся та пошукаю об'їзд. Свою тачку я, блядь, не кину, - роздратовано додав він. - Нізашо, нізаяк.

- Прошу, не вбивай, - прошепотів Сміттебак. - Будь ласочка, не треба.

- От спихнеш з обриву той «фольксваген» менш ніж за п'ятнадцять хвилин, - тоді подумаю, - сказав Пацан. - Віриш у цю хуйню-муйню?

- Так, - кивнув Сміттебак.

Та він подивився в ті надприродно блискучі очі як слід і не повірив Пацанові ані на крихту.

Вони рушили назад до затору - Чувак-Сміттебак чвалав попереду, ледве переставляючи гумові ноги. Пацан дріботів за ним, і його шкіряна куртка м'яко рипіла потаємними складками. На його лялькових губах була примарна, мало не ласкава усмішка.

* * *

Коли вони опинилися біля затору, сутінки вже майже скінчилися. Мікроавтобус «фольксваген» лежав на боці. Трупів його трьох-чотирьох пасажирів, що перетворилися на плетиво з рук-ніг, було майже не видно - і слава Богу. Пацан пройшов повз машину й зупинився на краю дороги, роздивляючись місце, яким вони протиснулися з десяти годин тому. Один зі слідів від купешечки досі був там, а інший обвалився разом з узбіччям.

- Не-а, - виніс вердикт Пацан. - Нізашо тут не проїдемо, як булками не поверушимо та нічо не посунемо. Не квакай, я сам тобі все скажу.

Чувак-Сміттебак подумав, чи не кинутися вперед і не спробувати зіштовхнути Пацана з обриву. Наступної миті Пацан розвернувся. Його настовбурчені револьвери невимушено цілили Сміттебакові в живіт.

- Чуеш, Сміттебачку. Бачу, недобре замислив. І не думай віднікуватись. Наскрізь тебе бачу.

Сміттебак навіжено захитав головою.

- Пильнуй, Сміттебачку. Схибиш - і тобі срака. Ану штовхай того «фольца». У тебе п'ятнадцять хвилин.

Біля посіченої розділової смуги стояв «остін». Пацан відкрив пасажирські дверцята, невимушено висмикнув із сидіння-ківшика[55 - Сидіння-ківшик - глибоке одномісне сидіння.] роздутий труп дівчинки-підлітка (її лівиця лишилася в нього в руці, і він байдуже віджбурнув її з виглядом чоловіка, який догриз до кінця індичу гомілку) та сів на її місце, звисивши ноги з машини. Він весело махнув револьвером до згорбленої, тремтячої постаті Чувака-Сміттебака.

- Час спливає, любий друже.

Він закинув голову та затагнув пісню.

- О-о... он-де рулить Джонні, однояйко Джонні, хер-зі-жменьку, та він прямує просто... на ро-де-О... отак, Сміттебаче, хуй плаксивий, прискорюйся, - лишилось дванадцять хвилин... нозі в галоп, алеманда - хвиць, алеманда - топ...[56 - Пацан співає «Пісню родео» («The Rodeo Song»), яку написав у 1980 р. канадець Гей Делорм. Пісня здобула шалену популярність у виконанні гурту «Garry Lee and the Showdown» - сингл досяг подвійно платинового статусу (продано понад 2 млн примірників). Сам Кінг дуже любить цю пісню - вона з'являється ще й у «Сновидах», фільмі за його сценарієм. Алеманда - старовинний німецький танець.]

Сміттебак притулився до мікроавтобуса. Підігнув ноги та штовхнув. «Фольксваген» підсунувся на дюйм-два до урвища. У його серці знову розцвіла надія, цей незнищений бур'ян людської душі. Пацан був людиною ірраціональною, імпульсивною. Карлі Ейтс і його друзяки-більярдисти сказали б, що він скаженіший од туалетного щура. Можливо, якщо в нього дійсно вийде скинути мікроавтобус із обриву та звільнити дорогу для дорогоцінного Пацанового купе, цей псих збереже йому життя.

Можливо.

Він нагнув голову, схопився за бік «фольксвагена» та штовхнув щосили. У недавно обсмаленій руці спалахнув біль, і Сміттебак знав, що нова та вразлива шкіра скоро порепається, і тоді біль перетвориться на справжню муку.

Мікроавтобус посунувся ще на три дюйми. З лоба Сміттебака струменів піт. Він забіг до його очей і пік їх, наче тепле мастило.

- Он-де рулить Джонні, однояйко Джонні, хер-зі-жменьку, та він прямує просто... на ро-де-О! - співав Пацан. - Алеманда - хвиць, алеманда - то...

Пісня обірвалася, як гнилий мотузок. Чувак-Сміттебак перелякано озирнувся. Пацан зіскочив із пасажирського сидіння «остіна». Сміттебак бачив його профіль - той стояв і дивився на зустрічні смуги. Там за дорогою здіймався кам'янистий, порослий чагарниками схил, що затуляв півнеба.

- А це що за хуйня? - прошепотів Пацан.

- Я нічого не ч...

А тоді й він почув: на протилежному боці магістралі шурхотіли камінці. Раптово та в усіх барвах Сміттебакові згадався сон, що снівся йому цієї ночі. У нього похолола кров, і з рота випарувалася вся слина.

- Хто там?! - крикнув Пацан. - Ану озвись! Озвись, чорт забирай, а то я стріляю!

І до нього таки озвалися, та не людським голосом. Хрипкою сиреною до нічного неба зринуло виття - спершу воно наростало, а тоді різко стишилося до горлового рику.

- Святий Боже! - зойкнув Пацан несподівано писклявим голосом.

Схилом по той бік дороги спускалися худі, сірі гірські вовки - вони пробиралися між автівок і перетинали розділову смугу: очі палали

червоним, із роззявлених пащек бігла слина. Їх було понад дві дюжини. Охоплений екстазом жаху, Сміттебак знову націняв у штани.

Пацан вийшов з-за хвоста «остіна», звів револьвери та відкрив вогонь. З дул виривалися язички полум'я, звук пострілів котився луною і відскакував назад, відбиваючись від гірських схилів – здавалося, що стріляє не одна людина, а ціла артилерія. Чувак-Сміттебак скрикнув і встромив у вуха вказівні пальці. Нічний вітерець розігнав свіжий, насичений і гарячий пороховий дим. Його ніс зашипало ароматом кордиту.

Вовки наближалися. Вони не поспішали, але й не зволікали, рухаючись швидкою ходю. Їхні очі... Чувак-Сміттебак зрозумів, що не може відвести від них погляду. То були не звичайні вовчі очі, у цьому він не сумнівався, – то були очі їхнього Повелителя. Їхнього Повелителя і його Повелителя. Раптом Сміттебак згадав свою молитву, і страх щез. Він розкоркував вуха. Промежиною ширилася мокра пляма, та байдуже. Його губи розтяглися в усмішці.

Пацан спорожнив обидва револьвери, поклавши трьох вовків. Навіть не спробувавши перезарядити зброю, він повернув її в кобури й розвернувся на захід. На правій стороні дороги з'явилося ще трохи вовків: вони петляли поміж темних силуетів мовчазних автовок, наче пасма пошматованого туману. Одна з тварин задерла морду до неба й завилала. До її крику долучився другий вовк, до другого – третій, а до третього – цілий хор. А тоді вони продовжили наступ.

Пацан позадкував. Тепер він уже намагався перезарядити один револьвер, та пальці не слухались, і патрони сипалися на асфальт. Раптом він здався. Револьвер випав з його руки та дзенькнув об дорогу. Наче за сигналом, вовки кинулися до нього.

Пацан пронизливо заверещав, розвернувся та чкурнув до «остіна». На ходу він згубив другий револьвер – зброя випала з низької кобури та заскакала асфальтом. З низьким, рипучим гарчанням найближчий до Пацана вовк кинувся до нього в ту ж мить, як він пірнув до «остіна» та загрюкнув дверцята.

Він ледве встиг. Вовк гарчав, скакав на двері та крутив жаскими палаючими очима. До нього приєдналися його побратими, і за кілька секунд вони оточили машину. Зсередини «остіна» визирало маленьке, кругле обличчя Пацана, подібне до білого повного місяця.

Низько нахиливши трикутну голову, до Чувака-Сміттебака рушив один з вовків. Його очі палали, як протитуманні вогні.

За тебе – життя...

Весь страх вивітрився. Сміттебак рушив назустріч тварині. Він простяг обсмалену руку, і вовк лизнув її. Хижак сів, обкрутивши задні лапи пишним, однак обскубаним хвостом.

Пацан витріщався на нього з відвислою щелепою.

Чувак-Сміттебак поглянув йому у вічі, усміхнувся та показав середній палець.

Обидва середні пальці.

– Срака тобі! Хер вилізеш! – крикнув він. – Чув мене? ВІРИШ У ЦЮ ХУЙНЮ-МУЙНЮ?! ХЕР ВИЛІЗЕШ! НЕ КВАКАЙ, Я ТОБІ САМ ВСЕ РОЗКАЖУ!

Вовк обережно взяв у зуби його здорову руку. Сміттебак глипнув донизу. Тварина знову стояла на своїх чотирьох і легенько смикала його. Смикала в бік заходу.

– Гаразд, – спокійно промовив Сміттебак. – Окей, друже.

Він рушив у бік тунелю. Вовк ішов за ним назирці, наче вимуштруваний пес. По дорозі до них пристало ще п'ятеро вовків, які чаїлися серед безживних авто. Тепер він ішов з одним вовком попереду, одним позаду і ще двома по боках, наче сановник з ескортом.

Сміттебак спинився та востаннє поглянув через плече. Побачене назавжди лишилося в його пам'яті: сіре кільце терплячих вовків, що сиділи навколо маленького «остіна» з блідою сферою всередині – то було лице Пацана, який витріщався з віконця та ворухив губами. Вовки шкірилися на нього, висолопивши язика. Вони немов питали в Пацана, коли ж він дасть темному чоловікові копняка, коли ж він витурить його з Лох-Шпекаса. Коли, га, коли?

Чувак-Сміттебак загадався, скільки ж ці вовки сидітимуть круг маленького «остіна», оточивши його зубатим колом. Звісно ж, відповідь лише одна – скільки потрібно. Два дні, три, а то й чотири. А Пацан сидітиме й визиратиме у вікно. Їсти-пити там нічого (хіба що в дівчинки-підлітка був супутник), а вдень температура в салоні авто може сягати й ста тридцяти градусів[57 – ? 54 °C.] – справжній парник. Собачки темного чоловіка чекатимуть, доки Пацан помре з голоду або ж набереється божевілля якраз достатньо, щоб відкрити дверцята й спробувати втекти. Чувак-Сміттебак захихотів у темряві. Пацана зовсім небагато. По кусню на вовка, не більше. Головне, щоб не потруїлися.

– То що, не збрехав я?! – крикнув він, а тоді задер голову та захихотів до яскравих зірок. – Не квакай, як віриш у цю хуйню-муйню! Я тобі САМ усе скажу, блядь!

Його примарно-сірі супутники серйозно йшли поряд, не випускаючи Сміттебака зі свого оточення та не зважаючи на його крики. Коли вони проминали Пацанову купе-двійку, вовк, який ішов позаду Сміттебака, підтюпав до машини, понюхав шину «Гуд'ер вайд овалз», а тоді з сардонічним вишкіром підняв задню лапу й націняв на неї.

Чувак-Сміттебак не міг не засміятися. Він реготав, доки слюзи не бризнули з його очей і побігли потрісканими, оброслими щочками. Його божевілля було стравою, чиї інгредієнти вже лежали в сковорідці й чекали, доки пустельне сонце їх потушкує, довершивши готування жарким промінням.

Вони йшли далі, Чувак-Сміттебак і його ескорт. Коли машин на дорозі побільшало, вовки або протискалися під ними, плазуючи на животах, або вискакували на дахи й капоти – упевнені, мовчазні супутники з червоними очима та білими зубами. Близько півночі вони досягли тунелю Ейзенхауера, та цього разу Сміттебак без зволікань попрямував до в'їзду в надра гори. Боятися зараз? Як можна боятися з такими охоронцями?

То був довгий перехід, і незабаром Сміттебак втратив лік часу. Він чвалав навпомацки, від однієї автівки до іншої. Одного разу його рука занурилася в щось вологе та огидно м'яке, і йому в обличчя пахнуло смердючими

газами. Навіть тоді він не завагався. Час від часу він бачив у темряві червоні очі – вони були завжди попереду, завжди вказували йому путь.

Через деякий час він почув у повітрі свіжість і прискорився. Одного разу втратив рівновагу, полетів з капота машини та болісно стукнувся головою об бампер наступного авто. Невдовзі після того поглянув угору та знову побачив зорі, що вже почали бліднути, – наближався світанок. Тунель лишився позаду.

Його охоронці зникли, та Сміттебак упав на коліна й подякував темному чоловікові довгою, безладною молитвою. Він бачив його дії, бачив, як той діяв просто на його очах.

Попри те, на що він надивився відтоді, як прокинувся минулого ранку і побачив, як Пацан милується своєю зачіскою в дзеркалі кімнати готелю, Сміттебак був надто збуджений, щоб спати. Натомість він ішов далі та полишив тунель позаду. Дорогу, що виринала з тунелю по його бік, також запрудило автомобілями, однак уже за дві милі їх поменшало, і Сміттебакові стало зручніше йти. Через розділову смугу від нього без кінця тягся потік машин, які хотіли потрапити до тунелю.

Близько полудня він уже спускався перевалом Вейл до самого Вейла, проминаючи кондомініуми та житлові комплекси з помешканнями на одного. Тепер Сміттебак уже мало не падав од втоми. Він розбив вікно, відімкнув двері, знайшов ліжко. То було останнім, що він пам'ятав, коли прокинувся наступного ранку.

* * *

Краса та принадність релігійної манії в тому, що їй під силу пояснити геть усе. Щойно Бога (чи Сатану) визнають за першопричину всього, що відбувається у світі смертних, питань до випадковостей не лишається і нічого вже не змінити. Щойно людина опановує заклинання на кшталт «тепер ми бачимо ніби кризь тьмяне скло»[58 – Цитата з «Першого послання до коринтян».] або «незбагненим чином вершаться Його діяння», логіку можна жбурнути у вікно. Релігійна манія – один з небагатьох безвідмовних способів, яким реагують на примхливість нашого світу, бо вона повністю виключає його довільність. Для справжнього релігійного маніяка все має свою мету.

Скоріш за все, саме тому Чувак-Сміттебак із двадцять хвилин пробалакав із вороном, який трапився йому на дорозі західніше од Вейла, – він був переконаний, що то посланець темного чоловіка... або ж його втілення. Ворон довго дивився на нього зі свого сідала на вершечку телефонного стовпа. Птах мовчки сидів там, допоки не знудився, не зголоднів... або ж допоки Сміттебак не вилив йому всі подяки й присяги на вірність.

Біля Гранд-Джанкшн він узяв собі новий велосипед, і 25 липня Сміттебак мчав західною Ютою – їхав трасою 4, що єднає східний відрізок I-89 з магістраллю I-15, що тягнеться з північної частини Солт-Лейк-Сіті аж до самого Сан-Бернардино, штат Каліфорнія. І коли передне колесо його новенького велосипеда вирішило попрощатися з вилкою та покотилося до пустелі, Чувак-Сміттебак перелетів через руль і приземлився на голову – чудо, що черепа не розколов: коли це сталося, він гнав на швидкості в сорок, і то без шолома. Та менш ніж за п'ять хвилин він зіп'явся на ноги. Кров струменіла з кількох порізів та подряпин, заливала йому обличчя, однак Сміттебак зашаркав ногами і виконав свій коротенький танець. «Сібола-ла, за тебе – життя, Сібола-ла, тиц, ти-диц, ти-диц!» – наспівував він, кривлячись од болю.

Для зламаних духом і розтрошених черепом нема нічого більш утішного за гарну молитовну вмазку.

* * *

7 серпня Ллойд Генрейд зайшов до кімнати, у яку попереднього дня заселили Чувака-Сміттебака, – він тоді мало не марив од зневоднення. Гарна кімната. Тридцятий поверх «MGM». У ній було кругле ліжко з шовковою білизною, над яким висіло дзеркало точнісінько такої ж форми та розміру.

Чувак-Сміттебак поглянув на Ллойда.

– Як почувашся, Сміттебаче? – спитав Ллойд, зустрівшись із ним поглядом.

– Добре, – відповів Сміттебак. – Краще.

– Трохи їжі, води й відпочинку – от і все, чого тобі бракувало, – сказав Ллойд. – Приніс тобі чистої одежини. Розмірів не знав, тому набрав навмання.

– На вигляд якраз.

Сміттебак не знав своїх розмірів – не міг запам'ятати й годі. Він узяв у Ллойда розтягнуті джинси й робочу сорочку.

– Спускайся снідати, як перевдягнешся, – у Ллойдовій мові чулася шанобливість. – Більшість наших ість у готельному ресторані.

– Звісно. Окей.

Ресторан гув од розмов, і Сміттебак зупинився за рогом – його вхопив страх. Коли він зайде, на нього дивитимуться всі. Дивитимуться й іржатимуть. Спершу захоче хтось за дальшим столом, тоді до нього долучаться ще... наступної миті столи наїжачаться вказівними пальцями, і весь ресторан вибухне реготом.

«Гей, ховайте сірники – он іде Чувак-Сміттебак!»

«Гей, Сміттяче! Що сказала старенька Семпл, коли ти спопелив її чек?»

«Пісяєшся вночі, га, Сміттебачку?»

Його тіло вкрилося потом, і Сміттебак зробився липким попри душ, який прийняв після відвідин Ллойда. Він згадав, як поглянув у дзеркало, що висіло в душовій, і побачив своє поцятковане струпами лице, висушене тіло та оченята, замалі для глибоких очниць. Так, вони реготатимуть. Він дослухався до того, як жебоніли розмови, як дзенькали об тарілки столові прибори, і думав, що краще просто злиняти.

Та тоді він згадав, як вовк обережно взяв його за руку та повів геть від металевої домовини, у якій сидів Пацан; розправив плечі й зайшов до ресторану.

Кілька людей підняли голови, та одразу ж повернулися до їжі з балачками. Ллойд сидів за великим круглим столом посеред кімнати. Він підняв руку та помахав до Сміттебака. Сміттебак рушив до нього, петляючи між столів, що стояли під темним табло електронного лотерейного тоталізатора. З Ллойдом сиділо ще трое. Усі вони ілі омлет із шинкою.

– Візьми собі ідла, – сказав Ллойд. – Його тримають гарячим.

Чувак-Сміттебак узяв тацю й пішов по їжу. На нього дивився здоровань у брудному кухарському вбранні.

- Ви містер Горган? - несміливо запитав Чувак-Сміттебак.

Горган вишкірив поцятковані прогалинами два ряди зубів.

- Ага, та, хлопче, ми нікуди не заїдемо, якщо ти мене так кликатимеш. Зви мене Білюком. Тобі вже покращало? Коли ти прийшов, ти був страшний, як гнів Господній.

- Значно краще, це точно.

- Наминай яйки. Їж, скіко душі завгодно. Та не напосідай на смажену картоплю. Принаймні я б не напосідав. Бараболя стара й жорстка. Ласкаво просимо до команди, хлопче.

- Дякую, - сказав Сміттебак.

Він повернувся до столу Ллойда.

- Сміттебаче, ось це Кен Демотт. Чолов'яга з лисиною - Гектор Дроген. А ось цей пацан, який намагається відростити на обличчі те, що бує в його дупі, зве себе Козирним Тузом.

Усі до нього кивнули.

- Це наш новенький, - сказав Ллойд. - Звуть Чувак-Сміттебак.

Усі потисли йому руки. Сміттебак узявся за омлет. Він глянув на молодика з ріденькою борідкою.

- Не передасте мені солі, містере Туз-ік?! - ввічливо спитав Сміттебак, під кінець голосно гикнувши.

На мить зависла здивована мовчанка. Вони презирнулися та розсміялися. Сміттебак витріщався на них, відчуваючи, як у грудях розростається паніка, а тоді почув той сміх, уперше дійсно почув його, вухами та розумом, і зрозумів, що в тому реготі немає нічого злого. Ніхто не питатиме, чому він спалив церкву, а не школу. Ніхто не дійматиме його пенсійним чеком старої Семпл. Він також міг усміхнутися. Так Сміттебак і зробив.

- Містере Тузік! - гиготів Гектор Дроген. - Козиряка, оце попуск. Містере Тузік - зашибись. Містере-е Ту-у-у-у-зік! Бляха, мужик, просто обісратися!

Козирний Туз передав Сміттебакові сіль.

- Просто Туз, чуваче. Зви Тузом - і я озвусь. Не клич мене містером Тузіком, і я не зватиму тебе містером Сміттевозом, домовились?

- Окей, - сказав усміхнений Чувак-Сміттебак. - Без проблем.

- Ге-ей, містере Ту-у-у-зік! - по-дівочому пропищав Гек Дроген і знову зареготав. - Тузяко, тепер ти з цим прізвиськом до самої смерті. Богом клянуся.

- Може, й так, але якось переживу, - сказав Козирний Туз і підвівся, щоб узяти ще омлету.

Проходячи повз Чувака-Сміттебака, він стиснув його плече. Рука була теплою та твердою – дружня рука, яка не щипає, не викручує.

Чуваку-Сміттебаку зробилося тепло й приємно, і він заходився їсти. Ці теплота з приємністю були настільки рідкими гостями в його нутрі, що на мить йому здалося, ніби він захворіє. Сміттебак звів очі, поглянув в обличчя навколишніх людей і подумав, що він зрозумів, чим було те химерне відчуття.

Щастям.

«Які гарні люди», – подумав він.

Слідом за тією думкою вигулькнула ще одна: «Я вдома».

* * *

Того дня йому дали відіспатися, та наступного ранку його та багато інших повантажили в автобуси й відвезли до дамби Боулдера. Цілий день вони провели там – міняли в двигунах мідну обмотку. Він працював на лавці з видом на воду (то було озеро Мід[59 – Озеро Мід – найбільше водосховище США, утворене на річці Колорадо в 48 км від Лас-Вегаса. Тягнеться на 180 км.]), і над ним ніхто не стояв. Чувак-Сміттебак вирішив, що в них тому не було наглядачів, що всі любили працю так само, як і він.

Та наступного дня він довідався, що це зовсім не так.

* * *

Була чверть по десятій ранку. Чувак-Сміттебак сидів на лавці та намотував дріт – пальці працювали, та думки ширяли десь за мільйон миль. Він складав псалом на славу темного чоловіка. Сміттебак уже вирішив, що знайде велику книжку (точніше, Книгу) і почне записувати певні думки про нього. Може вийти Книга, яку колись хтось читатиме. Ті люди, які ставляться до нього так само, як і Сміттебак.

До його лавки підійшов Кен Демотт, і, попри пустельну засмагу, Кен мав блідий і наляканий вигляд.

– Ходімо, – сказав він. – На сьогодні все. Вертаємося до Вегаса. Всі вертаємося. Автобуси чекають на вулиці.

– Га? Чого? – закліпав на нього Сміттебак.

– Не знаю. Це він наказав. Ллойд передав іншим. Дупу в руки та гайда, Сміттебачку. Коли до справи замішаний наш головний, питань краще не ставити.

Тож він нічого й не питав. Надворі на Гувер-драйв на холостому ходу стояли три шкільні автобуси з Лас-Вегаса. До них сідали чоловіки з жінками. Розмов майже не чулося. Те вранішнє повернення до Лас-Вегаса було цілковитою протилежністю звичних поїздки до дамби й назад. Ніхто не жартував, не перемовлявся, і двадцять жінок із тридцяткою чоловіків їхали мовчки. Усі поринули у власні думки.

Коли вони вже під'їжджали до міста, чоловік, який сидів через прохід від Сміттебака, тихо сказав до свого сусіда:

- Це Гек. Гек Дроген. Трясця, як цей страшко про все дізнається?

- Замовкни, - обірвав його товариш і кинув недовірливий погляд на Сміттебака.

Сміттебак відвів очі й подивився у вікно на пустельний пейзаж. До його думок знову закрався неспокій.

* * *

- О Господи, - сказала одна жінка, коли вони виходили з автобусів, та інших коментарів не пролунало.

Сміттебак спантеличено роззирнувся. Здавалося, ніби там зібралися всі мешканці Сіболи, геть усі. До міста повернулися всі сібольці, за виключенням розвідників, які могли бути де завгодно, починаючи півостровом Каліфорнія і закінчуючи Західним Техасом. Вони зібралися біля фонтана щільним півколом у шість-сім рядів - загалом більш ніж чотири сотні. Люди позаду ставали на готельні стільці, аби краще бачити, що відбувається, і перш ніж підійти ближче, Чувак-Сміттебак думав, що дивляться вони на фонтан. Вигнувши шию, він помітив, що на моріжку перед фонтаном щось лежить, та роздивитися як слід йому не вдалося.

Хтось схопив його за лікоть - то був Ллойд. З білим, напруженим обличчям.

- Якраз тебе шукав. Він хоче з тобою зустрітися трохи пізніше. А поки що треба з цим розібратися. Господи, як я це ненавиджу. Ходімо. Мені потрібна допомога, і обрано тебе.

У Сміттебака закрутилася голова. Його хотів бачити він! Він! Та поки що потрібно впоратися з цим... чим би воно не було.

- Що таке, Ллойде? У чому річ?

Ллойд не відповів. Не відпускаючи Сміттебака, він обережно повів його до фонтана. Натовп розступився, мало не відсахнувся від них. Вони йшли тим вузьким коридором, стіни якого вкривав невидимий, холодний шар страху та відрази.

Перед натовпом стояв Білюк Горган. Він курих цигарку. Однією ногою сперся на об'єкт, якого не міг роздивитися Сміттебак. Та тепер стало ясно, що це дерев'яний хрест. Вертикальна балка була з дванадцять футів завдовжки. Хрест скидався на літеру «t».

- Усі тут? - спитав Ллойд.

- Ага, - сказав Білюк. - Гадаю, що всі. Вінкі провів перекличку. Дев'ятеро наразі поза штатом. Флегг сказав, що на них можна не зважати. Ллойде, ти як, тримаєшся?

- Усе буде нормально, - кивнув той. - Ну... не зовсім нормально, але ти ж знаєш - упораєшся.

Білюк зиркнув на Чувака-Сміттебака.

- Хлопець уже щось знає?

- Нічого не знаю, - сказав Сміттебак.

Його охопило сум'яття. У нутрі вирувала битва між надією, переляком і побожним захопленням.

– У чому річ? – пробелькотів він. – Я чув щось про Гека...

– Так, це все через Гека, – сказав Ллойд. – Зловили з коксом. Клята пилюка. Як я ненавиджу цю парашу. Гаразд, Білuche. Кажи, щоб виводили.

Білюк рушив до готелю, переступивши прямокутний отвір у землі. Всередині діра була вимашена бетоном. На вигляд – якраз щоб прийняти в себе нижній кінець хреста. Коли Вітні «Білюк» Горган затрюхикав широкими сходами між двох позолочених пірамід, Чувак-Сміттебак відчув, що в його роті пересохла вся слина. Він рвучко розвернувся до мовчазного натовпу, який стояв півколом під блакитними небесами, тоді до Ллойда – той роздивлявся хрест із блідим обличчям і колупав білу голівку прища на підборідді.

– Ти... ми... його розіпнуть? – урешті видушив Сміттебак. – Для цього всі тут зібралися?

Зненацька Ллойд засунув руку в кишеню своєї линялої сорочки.

– Знаєш, а в мене для тебе щось є. Це від нього – сказав передати. Я не можу примусити тебе його взяти. Добре, що не протупив спершу спитати. Хочеш собі?

З нагрудної кишені він дістав чорний гагат на золотому ланцюжку. У камені було крихітне червоне включення – так само, як і в Ллойда. Він розхитувався перед очима Сміттебака, наче амулет гіпнотизера.

Правда читалася в Ллойдових очах, читалася ясно й виразно, і Сміттебак знав, що не зможе плакати та повзати на колінах (ні перед ним, ні перед будь-ким, та в першу чергу – не перед ним), заявляючи, що нічого не розумів. «Візьмеш – і приймеш усе інше, – промовляли Ллойдові очі. – Тебе цікавить, що входить до «всього іншого»? Ну, звісно ж, Гек Дроген. Гек і вимашена бетоном діра завбільшки якраз щоб прийняти в себе нижній кінець Гекового хреста – незабаром садитимемо це деревце».

Він повільно потягся за амулетом. Його рука завмерла, коли пальці вже от-от мали торкнутися золотого ланцюжка.

«Це мій останній шанс. Останній шанс знову стати Дональдом Мервіном Елбертом».

Та інший голос, у якому чулася велика могутність і водночас делікатність (Сміттебакові уявилася холодна рука на гарячому лобі), сказав йому, що час вагатися давно минув. Вирішить обрати Дональда Мервіна Елберта – помре. Він шукав темного чоловіка з власної волі (якщо вона взагалі є в чуваків-сміттебаків цього світу), приймав його допомогу. Якби не темний чоловік, він би загинув од рук Пацана (йому навіть на думку не спадало, що темний чоловік міг послати Пацана саме з цієї метою), а це означало, що своїм життям він завдячував саме йому, темному чоловікові... чоловікові, якого іноді звали Ходаком. Його життя! Чи ж не хотів Сміттебак віддати життя за темного чоловіка? Чи не наполягав на цьому? Не повторював, наче мантру?

Але ж твоя душа... невже ти й душу пропонував?

«Стявши голову, за волоссям не плачуть», – подумав Чувак-Сміттебак і обережно взяв однією рукою ланцюжок, а другою – чорний камінь. Гагат був холодним і гладеньким. Сміттебак трохи потримав його в руці, просто щоб з'ясувати, чи він нагріється. Він гадав, що нічого не вийде, і не

помилився. Він повісив камінь на шию, і той притулився до його шкіри, наче крижана кулька.

Та Сміттебак був не проти того холодку – він урівноважував вогонь, який завжди палав у його голові.

– Просто скажи собі, що це якийсь незнайомиць, – мовив Ллойд. – Я про Гека. Завжди так роблю. Так легше. Так...

Двое готельних дверей із гуркотом розчахнулися. До них полинули відчайдушні, перелякані крики. Натовп охнув.

Сходінками спускалася група з дев'яти осіб. По центру – Гектор Дроген. Він борсався, наче тигр у тенетах. Обличчя в Гека було смертельно блідим, за винятком двох гарячково-червоних плям на вилицях. Усеньким його тілом стікали ріки поту. Він був голісіньким, мов щойно на світ народився. Його тримало п'ятеро чоловіків. Серед них був і Козирний Туз. А Гек іще кпив з його прізвиська...

– Тузе! – тараторив Гектор. – Гей, Тузе, що скажеш? Не допоможеш друзяці? Мужик, скажи ім, хай перестануть! Я злізу з того лайна, Богом клянуса, – жодних понюшок! Що скажеш? Ну, допоможи трошки! Тузе, будь ласочка!

Козирний Туз не озвався, а лише сильніше вхопився за хвицьливу руку їхнього бранця. Цього було достатньо. Гектор Дроген знову заверещав. Його безжально протягли до фонтана.

Позаду них ішли трое: Білюк Горган із великим саквоюжем, чоловік на ім'я Рой Гупс із драбиною, і лисий Моргун Морган (у нього постійно сіпались очі) з планшеткою – у затискачі був листок із друкованим текстом. Вони ступали врочисто, як плакальники на похоронах.

Гека підволокли до хреста. Нещасний випромінював жаский жовтий сморід страху. Він закотив очі, і показалися брудно-білі білки – наче в коня, якого кинули надворі під час бурі.

– Гей, Сміттебачку, – прохрипів Гек, коли Рой Гупс заходився прилаштовувати позаду нього драбину. – Чуваче-Сміттебаче. Друзяко, скажи ім, хай облишать ці забавки. Скажи ім, що я зіскочу. Скажи ім, що такий переляк ліпший од усіх ібучих лікарень. Скажи ім, мужик.

Сміттебак утупив погляд у землю. Коли він нагнув шию, чорний камінь вивалився з сорочки й повиснув перед його носом. Червоне око наче дивилося на нього, зазірало в саму душу.

– Я тебе не знаю, – промимрив Сміттебак.

Краєм ока він побачив Білюка – той стояв на коліні, затиснувши в куті рота цигарку й замруживши ліве око проти диму. Він відкрив саквож. Дістав гострі дерев'яні цвяхи. Переляканому Чуваку-Сміттебаку вони здалися завбільшки з кілки, якими припинають намети. Білюк розклав цвяхи на траві, а тоді дістав із саквожа велику дерев'яну киянку.

Попри жебоніння натовпу, слова Чувака-Сміттебака пробилися крізь панічний дурман, що вкутав розум Гектора Дрогена.

– Як це – не знаєш?! – дико загорлав він. – Ми ж снідали разом тільки два дні тому! Ти ще цього малого назвав містером Тузіком! Як це – не знаєш, ти, сцикло брехливе?!

– Геть не знаю, – повторив Сміттебак, цього разу чіткіше.

І він відчув щось дуже близьке до полегкості. Перед собою він бачив лише незнайомця. Незнайомця, який дещо скидався на Карлі Їтса. Його рука потягнулася до каменя та обкрутила його пальцями. Його прохолода надала впевненості.

– Брехло! – крикнув Гек.

Він знову заборсався, щосили працюючи м'язами, і його оголеними грудьми й руками заструменів піт.

– Брехло! Ще й як мене знаєш! Ще й як, брехло, ще й як!

– Ні, не знаю. Я тебе не знаю і знати не хочу.

Гек знову загорлав. Четверо захеканих вартових схопили його міцніше.

– Давайте, – сказав Ллойд.

Гека потягли спиною вперед. Один з чоловіків, які його волокли, виставив ногу та підчепив Гека. Він беркицьнувся на хрест. Тим часом Моргун почав зачитувати друкований текст із аркуша на планшетці. Його пронизливий голос прорізав Гекові крики, як виття круглої пилки.

– Увага, увага, увага! Згідно з наказом Рендалла Флегга, Ватажка Людей і Першого Громадянина, цього чоловіка на ім'я Гектор Алонсо Дроген засуджено до страти через розп'яття за злочин уживання наркотиків.

– Ні! Ні! Ні! – кричав Гек навіженим контрапунктом.

Його ослизла від поту лівиця висковзнула з хватки Козирного Туза, і Сміттебак інстинктивно поставив на руку коліно, притиснувши зап'ясток до дерева. За секунду біля нього опинився Білюк. Він присів поряд зі Сміттебаком, тримаючи в руках дерев'яну киянку і два грубі цвяхи. У його роті досі тліла цигарка. Він мав вигляд чоловіка, який зібрався постолярювати в себе на задньому дворі.

– Ага, отак і тримай, Сміттебаче. Зараз його пришпилю. І хвилини не займе.

– Уживання наркотиків заборонене в Громаді Людей, бо не дає залежному робити повноцінний внесок у справу Громади, – швидко проголошував Моргун говіркою аукціонера, а його очі моргали, кліпали та сіпалися. – У цьому конкретному випадку обвинувачуваного Гектора Дрогана спіймали з наркотичним приладдям та великою кількістю кокаїну.

Тепер Геків вереск сягнув такої пронизливості, що якби поряд було щось кришталеве, воно б тріснуло. Він сіпав головою з боку в бік. На губах з'явилася піна. Руками побігли яскраві струмочки крові. Шестеро чоловіків, включно з Чуваком-Сміттебаком, підняли хрест і поставили його в яму з цементом. Силует Гектора Дрогана корчився проти неба. Від болю він закинув голову назад, химерно вигнувши ший.

– ...чиниться задля добробуту Людської Громади! – невблаганно кричав Моргун. – Це послання завершується суворим застереженням і вітаннями громадянам Лас-Вегаса. І хай пришпилять цей бюлетень, що засвідчує реальні факти, над головою відступника, і хай буде його відмічено печаткою Першого Громадянина, РЕНДАЛЛА ФЛЕГГА.

– О Господи, як БОЛИТЬ! – репетував згори Гектор Дроган. – О Господи милий, Господи милий, о Господи, Господи, Господи!

Натовп не розходився мало не годину – кожен боявся, що про нього потім говоритимуть як про першого, хто не витримав. На більшості облич стояла відраза, на багатьох інших – подоба млявого збудження... та спільною їх ознакою був страх.

А от Чувак-Сміттебак не боявся. Чого йому боятися? Він же не знав того чоловіка.

Геть не знав.

* * *

Була чверть по десятій, коли до кімнати Чувака-Сміттебака зайшов Ллойд. Він глянув на Сміттебака та сказав:

– Одягнений. Це добре. А я думав, що ти вже ліг.

– Ні, – відказав Сміттебак. – Ще не сплю. А що?

– Настав час, Сміттебачку, – Ллойд заговорив тихіше. – Він хоче тебе бачити. Флегг.

– Він?...

– Ага.

Чувак-Сміттебак весь стрепенувся.

– Де він? За нього – життя, о так...

– Верхній поверх, – сказав Ллойд. – Він повернувся з узбережжя одразу по тому, як догорів Гек Дроган. Коли ми з Білюком повернулися зі звалища, він був уже тут. Ніхто ніколи не бачив, як він зникає чи приходить, Сміттебаче, та всі знають, коли він знову кудись зірвався. Або коли повернувся. Ну ж бо, ходімо.

* * *

Чотири хвилини по тому кабіна ліфта прибула на горішній поверх, і Чувак-Сміттебак вийшов із ліфта з вибалушеними очима та сяючим обличчям. Ллойд із місця не зрушив.

Сміттебак повернувся до нього.

– А ти не?...

Ллойд видушив жалюгідну посмішку.

– Ні, він хоче зустрітися з тобою наодинці. Щасти, Сміттебаче.

І перш ніж він устиг сказати ще щось, двері ліфта зачинились, і Ллойд зник.

Чувак-Сміттебак розвернувся. Він перебував у шикарному широкому коридорі. Там було двоє дверей, і далші потроху прочинялися. Усередині чорніла темрява. Та Сміттебак помітив, що в дверях стоїть якийсь силует. І очі. Червоні очі.

Чувак-Сміттебак рушив до силуета. Серце повільно гупало в його грудях, у роті пересохло. Повітря робилося дедалі прохолоднішим. Горілі руки взялися сиротами. Десь глибоко в його нутрі у могилі перевернувся та зойкнув труп Дональда Мервіна Елберта.

А тоді все знову вляглося.

– Той самий Чувак-Сміттебак, – промовив тихий, чарівний голос. – Як добре, що ти з нами. Просто чудово.

– За тебе... життя, – сухим попелом висипалися слова з його рота.

– Так, – ласкаво сказав силует. Губи розійшлися в усмішці, вишкіривши білі зуби. – Та я не думаю, що до цього дійде. Заходь. Дай-но на тебе подивлюся.

Коли Чувак-Сміттебак заходив до кімнати, його очі світилися, а обличчя було обвислим, як у сновиди. Двері зачинилися, і вони поринули в морок. На крижану шкіру Сміттебака лягла пекельно гаряча рука... і зненацька він заспокоївся.

– Сміттебаче, у мене є для тебе робота в пустелі, – сказав Флегг. – Чудова робота. Якщо схочеш...

– Що завгодно, – шепотів Чувак-Сміттебак. – Що завгодно.

Рендал Флегг обійняв його за понурі плечі.

– Ти будеш моїм палієм, – сказав він. – Ходімо, наллємо випити й побалакаємо.

* * *

І в кінці пожежа була дійсно грандіозною.

Розділ 49

Згідно з жіночим годинником марки «Пульсар», Люсі Свонн прокинулася за п'ятнадцять хвилин до півночі. На заході, з боку гір, блимали мовчазні блискавки. «З боку Скелястих гір», – поправила вона себе. Ніяк не могла звикнути. До цієї подорожі вона ніколи не заїжджала західніше від Філадельфії, де жив її свояк. Колись жив.

Друга половина двоспального мішка була порожньою, тому вона й прокинулася. Подумала, чи не перевернутися на інший бік і спати собі далі (він повернеться, коли буде готовий), а тоді встала й тихенько рушила туди, де він міг бути, – до узбіччя дороги, що бігла на захід. Рухалася вона спритно та граційно, тому ніхто навіть не ворухнувся. Звісно ж, одна людина її помітила – з десятої до півночі на варті стояв Суддя, і ще ніхто не бачив, щоб він куняв на посту. Судді було сімдесят років, і приєднався він до них у Джоліеті. Відтоді їх уже набралось дев'ятнадцятеро: п'ятнадцять дорослих, трое дітей і Джо.

– Люсі? – тихо спитав Суддя.

– Так. Ви не бачили?...

Почулося тихе хихотіння.

– Звісно ж, бачив. Він біля траси. Там само, де минулої та позаминулої ночі.

Вона підступила ближче й помітила, що на колінах у нього відкрита Біблія.

– Судде, ви так очі посадите.

– Дурниці. Зоряне світло – найкраще освітлення для цього читання. Можливо, єдине правильне. Як тобі це? «Чи ж то життя людини на землі не служба? Чи ж не як дні поденника дні його? Неначе раб, що прагне холодку, немов поденник, що жде зарплати, так місяці омани випали мені на долю, і припали мені ночі болю. Коли лягаю, то кажу: «Коли той день настане?» Коли встаю: «Коли вже вечір?» І насичуюсь турботами до смерку».

– Круто, – мляво озвалася Люсі. – Гарно сказано, Судде.

– Гарно? Це ж Йов. У Книзі Йова гарних речей не водиться, Люсі, – він закрив Біблію. – «Насичуюсь турботами до смерку». Це про твого Ларрі. Мов з нього писано.

– Знаю, – сказала вона й зітхнула. – Якби ж я знала, що з ним таке.

У Судді були свої здогади, та він змовчав.

– Це не через сни, – мовила Люсі. – Нікому більше нічого не сниться. Хіба що Джо. Та Джо... інакший.

– Так. Так і є. Бідолашний малий.

– І ніхто не хворіє. Принаймні відтоді, як померла місіс Воллмен.

Два дні по тому, як до них приєднався Суддя, до Ларрі та його розмаїтій когорти вцілілих пристала пара людей, які назвалися Діком та Саллі Воллмен. Те, що грип пожалів і чоловіка, і дружину, здалося Люсі дуже мало ймовірним, і вона підозрювала, що їхній шлюб зовсім молодий і ніде не зареєстрований. Обом було за сорок, і одразу кидалося в око, що вони по вуха закохані. Та тиждень тому вони дісталися дому бабці з їхніх снів, і Саллі Воллмен захворіла. Два дні стояв там їхній табір – усі безпорадно чекали, доки Саллі помре чи одужає. Вона померла. Дік Воллмен досі був з ними, однак він став іншою людиною – тихою, задумливою, блідою.

– Він сприйняв це надто близько до серця, правда? – спитала вона Суддю Ферріса.

– Ларрі з тих чоловіків, які знайшли себе порівняно пізно, – сказав Суддя та прокашлявся. – Принаймні таке склалося враження. Ті, хто пізно себе знаходить, завжди вагаються. Вони – сума тих якостей, які розписують конституції всього світу: це люди активні, проте не фанатики; люди, які підходять до конкретної ситуації з поважним ставленням до фактів і не викривляють їх собі на користь; люди, які незручно почуваються біля керма, однак неспроможні відмахнутися від лідерства, коли їм його пропонують... або нав'язують. З них виходять найкращі правителі-демократи, бо вони рідко кохаються у владі. Зовсім навпаки. І коли щось іде не так... коли помирає місіс Воллмен... а раптом це діабет? – перебив він сам себе. – Може бути. Ціанозна шкіра, [60 – Ціаноз – синюшний колір шкіри та слизових оболонок, що з'являється внаслідок накопичення у верхніх шарах епітелію гемоглобіну еритроцитів, недостатньо насичених киснем.] швидке занурення

в кому... можливо, можливо. Та коли так, де був її інсулін? Може, вона вирішила не рятуватися? Невже самогубство?

Склавши руки під підборіддям, Суддя поринув у задуму. Він скидався на квочку якогось чорного хижого птаха.

– Коли щось іде не так... ви наче не домовилися, – акуратно підштовхнула його Люсі.

– Коли щось іде не так, коли, наприклад, помирає Саллі Воллмен, – від діабету, внутрішньої кровотечі або що – такі, як Ларрі Андурвуд, винуватять себе. Люди, яких величають конституції, рідко коли доживають щасливо. Мелвін Пьюрвіс, суперфедерал тридцятих, застрелився з власної табельної зброї в 1959-му. [61 – Мелвін Горас Пьюрвіс Другий (Melvin Horace Purvis II, 1903–1960) – агент Федерального бюро розслідувань. Відомий як очільник розшуку таких злочинців, як Пацан Нельсон, Красунчик Флойд і Джон Діллінджер. Застрелився зі зброї, подарованої його колегами на згадку про службу. За однією з версій, це сталося випадково. У тексті роману вказано помилкову дату.] Коли застрелили Лінкольна, його вже доїдала передчасна старість і він гойдався на межі нервового зриву. Завдяки державному телебаченню ми отримали змогу спостерігати, як президенти нашої країни марніють на наших очах – спершу різницю було помітно щомісяця, а тоді вже й щотижня. І згорали вони досить швидко, за винятком хіба що Ніксона, який жирів на владі так само, як упирі набухають від крові, та ще Рейгана – мені він здавався трохи затупим, щоб старіти. Гадаю, Джеральд Форд був таким самим.

– Мабуть, річ не тільки в цьому, – сумно промовила Люсі.

Суддя запитально глянув на неї.

– Як там написано? «Насичуюсь турботами до смерку»?

Він кивнув.

– Непоганий опис закоханого чоловіка, чи не так?

Суддя подивився на неї, здивувавшись, що вона з самого початку знала про те, що він не хотів говорити. Люсі знизала плечима, гірко всміхнулася, вигнувши губи карлючкою.

– Від жінки цього не сховаєш, – сказала вона. – Жінка завжди здогадається.

Перш ніж він щось сказав, вона рушила до дороги – у напрямку того місця, де сидів Ларрі. Сидів і думав про Надін Кросс.

* * *

– Ларрі?

– Тут, – озвався він. – Ти чого не спиш?

– Змерзла, – сказала Люсі й кивнула на нього – Ларрі сидів на узбіччі, схрестивши ноги, наче в медитації. – Знайдеться для мене місце?

– Атож.

Він посунувся. За день камінь набрався теплоти і ще беріг її часточку. Вона сіла. Ларрі пригорнув її. Люсі прикинула, що наразі вони десь миль

за п'ятдесят від Боулдера. Вирушать до дев'ятої ранку і пообідають уже у Вільній боулдерській зоні.

Вільна боулдерська зона. Так говорив чоловік, якого вони чули по радіо. Звали його Ральф Брентнер, і дещо сором'язливо він пояснив тим, хто міг його чути, що «Вільна боулдерська зона» – лише позивний для радіо. Однак Люсі ця назва подобалася сама по собі. Тим, як вона звучала. А звучала вона якраз відповідно. У тій назві чувся новий початок. І Надін Кросс учепилася за неї мало не з релігійним запалом, наче в ній крилися надприродні сили.

Три дні по тому, як Ларрі, Надін, Джо та Люсі завітали до Стовінгтона і з'ясувалося, що в епідемцентрі немає жодної живої душі, Надін запропонувала знайти Сі-Бі-радіо та моніторити всі сорок хвиль. Ларрі прийняв цю думку з розкритими обіймами – так само як і всі інші її ідеї, подумала Люсі. Вона зовсім не розуміла цю Надін. Та жінка запала Ларрі в душу, і це було очевидно, але коли справи виходили за межі звичної рутини, Надін не хотіла мати з ним нічого спільного.

Хай там як, а думка з радіо виявилася дійсно слухною навіть попри те, що породив її мозок відлюдька – виняткового ставлення удостоювався тільки Джо. Надін сказала, що це найлегший спосіб вийти на контакт із групами інших людей і домовитися з ними про зустріч.

Це призвело до заплутаної дискусії серед учасників їхньої когорти, яка на той час налічувала півдюжини – до них приєднався Марк Зеллмен, зварювач із околиць Нью-Йорка, та двадцятишестирічна медсестра Лорі Констебл. А те обговорення закінчилося ще однією неприємною суперечкою щодо снів.

Лорі тоді сказала, що вони й так достеменно знають, куди їхати. Вони прямували за розумахою Гарольдом Лодером і його групою до Небраски. Звісно, що їхали в одному напрямку та користувалися тими ж вказівками – сні були надто яскравими та виразними, щоб від них відмахнутися.

Трохи отак посперечавшись, Надін впала в істерику. Жодних снів їй не снилося. Повторю: жодних клятих снів. Решті кортить позайматися груповим самогіпнозом – гаразд. Їдуть до Небраски, керуючись вказівками, як ті таблички в Стовінгтоні (бодай якесь раціональне підґрунтя!), – гаразд. Та вони мусили второпати, що вона з ними не через метафізичну маячню. Якщо їм однаково, то вона прислухатиметься до радіо, а не до галюцинацій.

Марк повернувся до напруженої Надін і дружньо всміхнувся, показавши поцятковані прогалинами ряди зубів.

– Якщо ніц не сниться, то як так, що минулої ночі я прокинувся від твоїх балачок уві сні?

Надін поблідла, як полотно.

– Хочеш сказати, що я брешу? – мало не закричала вона. – Якщо так, одному з нас краще забратися звідси просто зараз!

Джо притиснувся до неї, заскімлив.

Ларрі все залагодив, погодившись на ідею з радіостанцією. І десь минулого тижня вони почали приймати передачі. Та надходили сигнали не з Небраски: люди поїхали з Гемінгфорд-Гоума до того, як вони туди потрапили, – сні їх про це попередили, однак видіння зробилися тьмянішими і вже не так їх підшпорювали. Підсилені потужним передавачем Ральфа Брентнера, вони приходили з Боулдера, штат Колорадо, розташованого за шість сотень миль західніше.

Люсі й досі пам'ятала радісні, на межі екстазу обличчя своїх супутників, коли крізь статистику пробилася гугнява оклахомська говірка Ральфа: «Це Ральф Brentner, Вільна боулдерська зона. Якщо ви мене чуєте, для відповіді користуйтеся хвилиною 14. Повторюю, хвилиною 14».

Вони його чули, та тоді їхньому радіо не вистачало потужності, щоб відповісти. Однак вони наближались до Боулдера і завдяки Ральфові дізналися, що Ебігейл Фрімонтл (подумки Люсі завжди називатиме її матінкою Ебігейл) і її група прибули туди першими, а відтоді до них постійно прибували нові люди – вони приходили по двоє, по троє, а іноді й групами осіб по тридцять. Коли Brentner уперше з ними зв'язався, у Боулдері зібралося вже двісті душ, а цього вечора – їхнє радіо тепер було в зоні досяжності, і вони гарно потеревенили – набралось понад триста п'ятдесят. Їхня ватага наблизить це число до чотирьох сотень.

– Поділишся думками – дам льодяника, – мовила Люсі до Ларрі та поклала руку йому на плече.

– Я думав про той годинник і смерть капіталізму, – сказав він і показав на її «Пульсар». – Раніше було так: при, як бик, або здохнеш. І найвідчайдушніші бики здобували собі червоні, білі та блакитні «кадилаки» й годинники, на кшталт твого «Пульсара». А тепер у нас справжня демократія. Будь-яка американка може піти й узяти собі цифровий «Пульсар» та норкову шубку, – Ларрі засміявся.

– Може бути, – кивнула Люсі. – Та хочу тобі дещо сказати. Можливо, я не сильно розбираюся в капіталізмі, та мені є що розповісти про цей годинник за тисячу доларів. Наприклад, те, що він ні к бісу не годиться.

– Справді? – Ларрі здивовано глянув на неї та всміхнувся. – Як так?

Усмішка була слабенькою, однак широю. Люсі була рада її побачити, адже усмішка адресувалася їй.

– Бо ніхто не знає, котра зараз година. Чотири чи п'ять днів тому я спитала час у містера Джексона, Марка та в тебе, питала вас одного за одним. І всі ви відповіли по-різному й сказали, що ваші годинники спинялися принаймні один раз... Пам'ятаєш про той заклад, де стежили за світовим часом? Яюсь, коли я працювала в офісі лікаря, читала журнальну статтю. Аж щелепа відвисла. Лік вели аж до мілімікросекунд. У них там були і маятники, і сонячні годинники, і взагалі що завгодно. А тепер я це згадую та психую. Певне, усі ті годинники вже спинились, у мене є «Пульсар» за тисячу доларів, який я поцупила з ювелірної крамниці, та час до сонячної секунди він не відлічить. А мав би. І все через грип. Через клятий грип.

Вона замовкла, і деякий час вони сиділи без розмов. Ларрі показав пальцем на небо.

– Дивись!

– Що? Де?

– Третя година, [62 – Тут знову йдеться про годинникові позиції.] угорі. Уже друга.

Вона подивилася в тому напрямку, та нічого не помітила. Ларрі притиснув до її скронь теплі руки й повернув голову до потрібного квадранта неба. Тоді вона це побачила, і подих зачкав у її горлі. Яскрава цятка –

яскрава, як зірка. Вона світилася жорстким, постійним світлом і хутенько бігла небом зі сходу на захід.

– Господи милий! – вигукнула Люсі. – Ларрі, це ж літак, правда? Справді літак?

– Ні. Це супутник. Певне, нарізатиме кола ще років із сімсот.

Вони сиділи й спостерігали за ним, доки супутник не зник за чорною громадою Скелястих гір.

– Ларрі? Чому Надін цього не визнає? – обережно спитала Люсі. – Я щодо снів.

Він ледь помітно напружився, і вона пожалкувала, що порушила цю тему. Та якщо почала, вже дотисне. Хіба що він попросить її заткатися.

– Вона каже, що їй нічого не сниться.

– Та це ж неправда. Марк правий. І вона дійсно говорить уві сні. Одного разу так галасувала, що навіть я прокинулася.

Тепер Ларрі вже дивився на неї. Минула секунда, дві, три...

– Що вона говорила? – урешті спитав він.

Люсі замислилася, намагаючись пригадати ті слова.

– Вона борсалася в спальному мішку та постійно повторювала: «Не треба, він такий холодний, не треба, я не витримаю, такий холодний, такий холодний». А тоді почала рвати на собі волосся. Рвала на собі волосся просто вві сні. І стогнала. Аж мороз пішов поза шкірою.

– Люсі, людям же сняться жахіття. І це не означає, що всі вони про... ну, про нього.

– Після заходу сонця про нього краще не балакати, так?

– Краще не треба, так.

– Ларрі, вона так поводить, наче потроху розвалюється. Розумієш, про що я?

– Так.

Він усе розумів. Попри твердження Надін, що їй нічого не сниться, коли вони дісталися Гемінгфорд-Гоума, під її очима залягли темні синці. Її пишне, густе волосся помітно посивіло. І коли хтось торкався її, вона здригалася, навіть підскакувала.

– Ти ж кохаєш її, чи не так?

– Ох, Люсі, – докірливо протягнув Ларрі.

– Ні, я просто хочу, щоб ти знав... – вона глянула на нього й захитала головою. – Я мушу це сказати. Я ж бачу, як ти на неї дивишся... і як вона інколи дивиться на тебе, коли ти зайнятий чимось, і... все гаразд. Ларрі, вона кохає тебе. Однак боїться.

– Чого боїться? Чого боїться?

Він згадав, як намагався її покохати за три дні після стовінгтонського фіаско. Відтоді вона зробилася дуже тихою. Іноді Ларрі бачив її бадьорою та в гарному настрої, та тепер було очевидно: ця життєрадісність давалася їй через силу. Джо саме заснув. Ларрі сів поряд із Надін, і деякий час вони розмовляли. Не про нинішню ситуацію, а про колишні безпечні часи. Ларрі спробував її поцілувати. Надін відштовхнула його, відвернулася, та не раніше, ніж Ларрі відчув усе те, про що казала Люсі. Він спробував знову – грубо, та водночас ніжно, бо хотів її так, що мало дах не зривало. І на одну мить вона поступилася, показавши йому, як усе могло б бути, якби...

А тоді вона вирвалася і відсторонилася – лице бліде, схрещені руки притиснуті до грудей, голова опущена.

– Ларрі, не роби цього, прошу. Спробуєш знову, і мені доведеться піти разом із Джо.

– Чому? Чому, Надін? Чорт, та що ж тут такого страшного?

Вона не відповіла. Просто стояла понура. Під очима в неї вже почали з'являтися темні синці. Урешті вона заговорила:

– Я б сказала, якби могла.

І на цих словах вона пішла геть, навіть не озирнувшись.

– Коли я вчилася в дванадцятому класі, у мене була подруга, яка так поводитися, – сказала Люсі. – Звали її Джолін. Джолін Мейджорс. Джолін до старших класів не потрапила. Вона кинула школу через хлопця. Військового з ВМС. Коли вони одружувалися, Джолін була вже вагітною, однак утратила дитину. Її чоловіка часто не було вдома, а Джолін... вона любила порозважатися. Ще й як. От він і перетворився на Отелло. Якось він сказав їй, що як зловить із кимось, то переламає їй руки та обличчя підрихтує. Можеш уявити, як їй жилося? Чоловік приходить до тебе й каже: «Ну, сонечко, буду відчальювати. Поцілуй-но мене, а тоді погоцаємося на сні. О, мало не забув: якщо повернусь і хтось скаже, що ти пущувала в мене за спиною, я переламаю тобі обидві руки та лице підправляю».

– Ага, не дуже.

– Та за деякий час вона зустрілася з одним парубком, – вела далі Люсі. – Він був помічником фізрука в школі Б'юрлінгтона. Никалися, раз по раз озираючись. Не знаю, чи її чоловік приставив за ними якогось шпигуна, та за деякий час це вже не мало значення. За деякий час Джолін почала сипатися. Могла подумати, що якийсь чолов'яга на автобусній зупинці – друг її чоловіка. Шарахалася від комівояжерів у дешевеньких готелях. Боялася, навіть якщо цей готель у штаті Нью-Йорк. Трусилася й тоді, коли вони з Гербом питали якогось копа, як проїхати до зони відпочинку, – раптом це той самий шпигун? Грюкали двері – вона зойкала. Чулися кроки на сходах – підскакувала. Аж до такого дійшло. Гербові стало страшно, і він її кинув. Та боявся він не її чоловіка, а саму Джолін! І коли її чоловік уже мав повернутися додому, у неї стався нервовий зрив. А все через її надмірну любов до забавок у ліжку... і через його страшні ревності. Надін нагадує мені Джолін. І мені її шкода. Не скажу, що вона мені дуже подобається, та мені справді її шкода. Вигляд вона має геть кепський.

– Хочеш сказати, що Надін боїться мене так само, як Джолін боялася свого чоловіка?

– Можливо, – сказала Люсі. – Та от що тобі скажу: де б не був чоловік Надін, він точно не з нами.

Ларрі нервово засміявся.

- Нам слід повертатися. Треба поспати. Завтра буде важкий день.

- Так, - кивнула Люсі.

Їй подумалося, що він не зрозумів ані слова, і зненацька вона вмилася слізьми.

- Гей, - прошепотів Ларрі. - Гей...

Він спробував її пригорнути, та Люсі відмахнулася від його руки.

- Можеш не перейматися! Ти й так отримуєш від мене, що хочеш!

У ньому лишилося вдосталь від старого Ларрі, щоб він замислився, чи долине її голос аж до табору.

- Люсі, до цього тебе ніхто не силував, - похмуро промовив він.

- Ох, який же ти тупий! - крикнула вона та вдарила його кулаком по стегну. - От скажи, Ларрі, чого мужики такі тупі? На пальцях усе пояснювати. Ні, руки ти мені не викручував. Я ж не Надін. Та й навіть якби ти викручував їй руки, вона б однаково плюнула тобі в око та ноги стулила. У чоловіків є багато прізвиськ для таких, як я, - чула, що ними розписують громадські вбиральні. А справа лиш у тому, що хочеться когось теплого, щоб і самій зігрітися. Хочеться любові. Невже це так кепсько?

- Ні. Зовсім ні. Однак, Люсі...

- Однак ти в це не віриш, - пхекнула вона. - Тому ганяєшся за міс Нечіпахою, а коли кортить позайматися горизонтальним джазом, Люсі завжди під рукою.

Він сидів і мовчки кивав. Вона говорила щирі правду. Та він був надто стомлений і замучений, щоб спробувати переконати її в протилежному. Люсі це помітила - вираз її обличчя пом'якшав, і вона обійняла його.

- Ларрі, якщо ти її впіймаєш, я першою кину тобі букет. Я не з тих, хто любить на когось зуби точити. Просто... спробуй не надто розчарувати.

- Люсі...

Раптом вона заговорила таким несподівано міцним, звучним голосом, що на мить у нього сироти повиступали.

- Просто я вірю в те, що любов дуже важлива, що вижити нам допоможуть лише любов і гарні стосунки. Проти нас ненависть, ба навіть гірше - порожнеча й байдужість.

Пауза.

- Ти правий, - мовила вона вже тихіше. - Година пізня. Я повернуся до спальника. Ідеш?

- Так, - кивнув Ларрі.

Вони підвелись, і, зовсім не задумуючись, Ларрі пригорнув її та міцно поцілував.

– Люсі, я люблю тебе так, як тільки можу.

– Я знаю, – сказала вона та стомлено всміхнулася. – Знаю, Ларрі.

Він обійняв її, і цього разу вона не скинула його руку. Вони повернулися до табору разом, сором'язливо покохалися та заснули.

* * *

Наче кішка вночі, Надін прокинулася двадцять хвилин по тому, як Ларрі з Люсі повернулися до табору, і за десять хвилин по тому, як вони полюбилися та поснули.

У її венах шумів переляк.

«Хтось хоче мене», – подумала вона, дослухаючись до того, як стишується колотнеча в грудях. Широко розплющеними, сповненими темряви очима вона дивилася вгору, на небо, покреслене чорним гіллям в'яза. «Так. Хтось хоче мене. Це правда».

«Але ж він такий... такий холодний».

Батьки та брат Надін загинули в автомобільній катастрофі, коли їй було шість років, – того дня вона не поїхала з ними провідати дядька з тіткою, а натомість лишилася погратися з другом, що жив на їхній вулиці. Все одно брата вони любили більше, це вона пам'ятала. Бо брат був не малим безбатченком, якого вкрали з колиски сиротинцю у чотири з половиною місяці – не таким, як вона. Його походження було зрозуміле. Адже він був – фанфари, будь ласка, – їхнім Власним Дитям. А Надін завжди й навіки належала тільки Надін. Вона була дитям землі.

Після нещасного випадку вона перебралася до дядька з тіткою, бо вони були єдиними родичами. Жили вони в Білих горах східного Нью-Гемпширу. Їй пригадалося, як на восьмий день народження вони возили її покататися на фунікулері до гори Вашингтон – від височини в неї пішла кров носом, і вони розізлилися. Тітка з дядьком були застарими – коли їй виповнилося шістнадцять, вони вже підбиралися до шостого десятка. Того ж року, у ніч вина, коли мрії конденсувалися з чистого повітря, наче молоко сутінкових фантазій, вона прудко мчала блискучою від роси травною. То була ніч кохання. І якби хлопець упіймав її, вона віддала б йому всі нагороди, які тільки мала... та чи не байдуже, піймав він її чи ні? Вони бігли, і хіба ж це не найголовніше?

Та він її не піймав. На місяць наповзла хмара. Роса зробилася липкою, неприємною, лячною. Смак вина в роті зробився гіркуватим, наелектризованим. Сталася якась метаморфоза, і в неї з'явилося відчуття, що варто, необхідно зачекати.

І де ж він, її суджений, її загадковий наречений? Якими вулицями, якими дорогами, якими вулицями стукають його чоботи, еднаючись тим стуком із ламким, коктейльним дзенькотом, що розбиває світ на акуратні й раціональні скалки? Які холодні вітри належать йому? Скільки динамітних шашок у його затертому рюкзаку? Хто скаже, як звали його в шістнадцять років? Скільки років йому, скільки віків? Де його дім? Що за мати притискала його до грудей? Надін була певна лише того, що й він сирота і що його час наближався. Він гуляв дорогами, які ще не проторували, й однією ногою вона була вже там. Перехрестя, на якому вони зустрінуться, лежало попереду. Він був американцем, це вона знала, – чоловіком, який любитиме молоко та яблучні пироги; чоловіком, якому будуть до смаку домашньому гарні скатертини в червону клітинку. Америка – його дім, і

пересувається він потаємними шляхами, прихованими шосе, підземними залізницями, дороговкази на яких писано рунами. Він інший чоловік, відщепенець, вигнанець, темний, Ходак, і каблуки його стоптаних черевиків стукать запашними шляхами літніх ночей.

Хто відає-знає, коли наречений прибуде?

Вона, незаймана цілина, чекала на нього. У шістнадцять років вона мало не скорилася поклику тіла, і ще раз – у коледжі. Обидва чоловіки пішли геть злі й спантеличені (так само як Ларрі) – вони відчували перетин доріг у її нутрі, чули якесь містичне, закладене від народження перехрестя.

Місцем, де розходилися дороги, був Боулдер.

Час наближався. Він покликав її, наказав їй прийти.

Після коледжу Надін закопалась у роботу. Вона винаймала будинок разом із двома дівчатами. Що за дівчата? Ну, були та загули. Лише Надін нікуди не тікала, і вона була завше люб'язною до молодиків, яких приводили її мінливі сусідки, та сама ні з ким не водилася. Вона підозрювала, що вони жебонять про неї та кличуть старою дівою, а то й вважають дуже обережною лесбіянкою. Та це неправда. Вона просто була...

Непочаток.

І в очікуванні.

Інколи їй здавалося, що близько зміни. Прибирає собі іграшки в порожньому класі, аж раптом насторожено завмирає з вогняними очима, геть забувши про чортика з табакерки в руці. «Наближаються зміни... – думала вона тоді, – ...скоро подме ураган». Іноді, коли в її голову закрадалася така думка, Надін ловила себе на тому, що озирається через плече, наче загнаний звір. А тоді пелена спадала, і вона нервово сміялася.

Волосся в неї почало сивіти ще на шістнадцятому році – тоді, коли її ловили, та не піймали. Спершу з'явилося лише кілька білих волосин, що світилися на чорному тлі. Не сивих, ні – то неточне слово... білі, вони були білі.

За кілька років по тому вона якось ходила на вечірку, яку влаштовували в підвальній залі для відпочинку одного гуртожитку. У приміщенні панувала півтемрява, і скоро студенти почали розходитися парами, шукаючи затишне місце. Багато дівчат (у їхньому числі й Надін) відпросилися з гуртожитків на ночівлю. Вона була цілком налаштована покінчити з цим і дійти до кінця... однак щось, поховане під місяцями й роками, стримало її. А наступного ранку вона зайшла до вбиральні, залитої холодним сонячним промінням, поглянула на себе в довге горизонтальне дзеркало та помітила, що білість знову розширила свої володіння. Здавалося, що сталося це за одну лише ніч, проте, ясна річ, це було неможливо.

Тож роки йшли, відцюкуючи сезони байдужого часу, і в ній зринали почуття, так, почуття, і бувало, що вона прокидалася глибокої, могильної ночі, охоплена водночас і жаром, і холодом, уся в поту, солодко жива та свідомо в окопі свого ліжка, поки в голові екстатично бриніли брудні думки про химерний, темний секс. Катаючись у гарячій рідині. Кінчаючи та кусаючи водночас. А вранці вона підходила до дзеркала та дивилася, чи не побільшало білості.

Роками вона зовні лишалася Надін Кросс – милою, доброю з дітьми, вправною в роботі, самотньою. Колись така жінка могла спричинити в спільноті

чимало балачок та цікавості, однак часи змінилися. І її краса була такою незвичною, що могло видатися, ніби її становище цілком природне.

І незабаром часи мали знову змінитися.

Тепер, коли наближалася мить зламу, вона почала пізнавати свого нареченого через сни, почала його трохи розуміти, навіть не бачивши обличчя. Він – той, кого вона чекала. Вона хотіла піти до нього... і не хотіла. Надін судилася йому, однак він смертельно лякав її.

А тоді з'явився Джо, і за ним – Ларрі. Усе надзвичайно ускладнилося. Вона почувалася, наче приз у перетягуванні каната. Надін знала, що чомусь її чистота й незайманість важливі для темного чоловіка. Що коли б вона підпустила до себе Ларрі (або ж когось іншого), темні чари розвіялися б. Її вабило до Ларрі. Надін подумала й вирішила, що віддасться йому – учергове вирішила з цим покінчити. Хай бере, хай усе скінчиться, хай. Вона дуже стомилась, і Ларрі мав рацію. Забагато сухих років чекала вона свого судженого.

Та Ларрі був геть не тим чоловіком... принаймні так їй спершу здалося. Спершу Надін відмахнулася від його залицянь із презирством кобили, що зганяє муху, махнувши хвостом. Їй пригадалося, як вона подумала: «Хто ж мене звинуватить, що я дала відкоша такому чоловікові?»

Однак вона пішла разом із ним. Факт є фактом. Та відчайдушно хотіла знайти інших людей, і не лише через Джо, а тому, що вона вже подумувала кинути хлопчика й самій вирушити на захід у пошуках свого чоловіка. Лише роки натренованої відповідальності за дітей, яких віддавали під її опіку, стримали її від цього вчинку... і знання, що Джо загине наодинці.

У світі, де померло стільки людей, найстрашніший гріх – приречення на смерть нових душ.

Тож вона пішла з Ларрі, який, урешті-решт, був краще, ніж ніщо чи ніхто.

Та виявилось, що Ларрі Андервуд – значно більше, ніж просто щось або хтось: він був наче одна з тих оптичних ілюзій (можливо, навіть для себе), коли води здаються мілкими, лише дюйм-два завглибшки, та пробуєш намацати дно – і зненацька рука занурюється аж по лікоть. Те, як він потоваришував із Джо – це перше. Те, як Джо прив'язався до нього – це друге. І третє – її власні ревності до їхньої дедалі міцнішої дружби. У веллському мотосалоні Ларрі поставив на хлопця пальці обох рук і виграв.

Якби Ларрі з Джо не сконцентрували всю увагу на кришці, що закривала цистерну з бензином, вони б побачили, як у неї відвисла щелепа, утворивши здивоване «о». Не в змозі поворухнутися, вона спостерігала за ними, прикипівши очима до блискучого металевого лома, і чекала, коли він затремтить і відлетить убік. Лише коли все скінчилося, вона усвідомила, що насправді чекала, коли почуються крики.

Кришку підняли, перекинули, і її судження виявилось помилковим – помилка була настільки глибокою, що її можна було назвати наріжною. Виявилось, Ларрі пізнав Джо краще за неї навіть без спеціальної освіти та за значно коротший термін. Лише потім вона зрозуміла, наскільки важливим був епізод з гітарою, як швидко й чітко він окреслив стосунки Ларрі і Джо. І що ж стало основою цих стосунків?

Залежність, ясна річ, – що ще могло викликати той раптовий напад ревностей? Якби Джо залежав від Ларрі, це було б нормально та прийнятно. Та засмутило її те, що й Ларрі залежав від Джо, потребував його зовсім не так, як вона, а інакше, по-своєму... і Джо це знав.

Невже вона помилилася в Ларрі настільки серйозно? Тепер їй гадалося, що відповідь «так». Той нервовий, егоїстичний фасад був лише лаком, і з використанням він стирався. Навіть сам факт, що протягом усієї подорожі він тримав усіх купи, говорив про його рішучість.

Здавалося, висновок очевидний. Та, попри рішення віддатися Ларрі, частина її досі належала темному чоловікові... і покохатися з Ларрі було однаково що вбити ту частку назавжди. Вона не знала, чи зможе це зробити.

І тепер темний чоловік снівся не тільки їй.

Спершу її це збентежило, тоді налякало. Коли для обміну враженнями поряд були тільки Ларрі та Джо, вона просто боялася, та коли вони стріли Люсі Свонн і та сказала, що їй наснився подібний сон, страх переріс у лютий жах. Уже не можна було сказати, що їхні сни лише нагадували її видіння. Що, коли всі вцілілі бачать те саме? Що, коли час темного чоловіка врешті настав? І не лише для неї, а й для всіх людей, що лишилися на планеті?

Ця думка викликала в ній бурю суперечливих емоцій: чистого жаху та непереборного потягу. Надін трималася за думку про Стівінгтон мало не панічною хваткою. За своєю суттю Стівінгтон був символом здорового глузду й раціональності проти відчуття темної магії, що наростала навколо неї. Та виявилось, що епідепцентр стоїть пустою, і в очах Надін він здався глузуванням з образу безпечної гавані, який вона збудувала у своїй уяві. Символ здорового глузду й раціональності виявився будинком смерті.

У міру того як вони рухалися на захід, підбираючи вцілілих, її сподівання, що все скінчиться без сутички, поступово сконало. Воно помиало разом із тим, як зростала її повага до Ларрі. Наразі він спав із Люсі Свонн, та яка різниця? Вона вже належала іншому. Решті снилися два протилежні сни: про темного чоловіка і про стару жінку. Старенька уособлювала якусь давню силу – так само як і темний чоловік. Бабця була осердям, навколо якого поступово збираються вцілілі.

Надін вона ніколи не снилася.

Тільки темний чоловік. І коли сни, які снилися решті учасників їхньої групи, різко зійшли нанівець, так само незрозуміло, як і з'явилися, сни Надін стали виразнішими й сильнішими.

Вона знала багато такого, про що вони навіть не здогадувалися. Звали темного чоловіка Рендаллом Флеггом. Людей на Заході, які виступали проти нього або робили щось не за правилами, розпинали на хрестах або зводили з розуму та кидали в киплячий казан Долини Смерті. У Сан-Франциско та Лос-Анджелесі були невеликі групи техніків, однак ці міста – лише тимчасова дислокація, і зовсім скоро вони мали вирушити до Лас-Вегаса, де збирались основні сили Флегга. Він нікуди не поспішав. Літо котилося до завершення. Скоро перевали Скелястих гір занесе снігом, і хоча снігоочисників удосталь, водіїв на них виділяти не стануть. Надійде довга зима – час, щоб зібратися, згуртуватися. А у квітні... чи травні...

Надін лежала в пітьмі та дивилася на небо.

Боулдер – її останній шанс на порятунок. Та старенька – її остання надія. Здоровий глузд і раціональність, які вона сподівалася знайти в Стівінгтоні, почали формуватися в Боулдері. Вони були добрими, хорошими людьми, думала Надін, і якби ж для неї все було так просто – для неї, жінки, що піймалася в божевільне хитросплетіння пристрасті та суперечливих бажань.

Наче домінантний акорд, що програвався знову й знову, в її голові пульсувала непохитна віра в те, що вбивство в такому спустошеному світі є найстрашнішим гріхом, а її серце цілком упевнено промовляло, що спеціалізація Рендалла Флегга, його козир – це смерть. Та як же вона жадала зімкнути свої уста з його холодними губами... більше, ніж хотіла цілунку того хлопця зі школи чи іншого, з коледжу... навіть більше, ніж поцілунків з обіймами Ларрі Андервуда.

«Завтра ми будемо в Боулдері, – подумала Надін. – Може, тоді я й дізнаюся, чи скінчилася моя подорож...»

Небо дряпнула падаюча зірка, і, наче дитина, вона загадала бажання.

Розділ 50

Наближався світанок, забарвлюючи небо на сході в ніжний рожевий колір. Стю Редман і Глен Бейтман пройшли вже приблизно півшляху до верхівки гори Флегстафф у Західному Боулдері, де передгір'я Скелястих гір здіймалося з пласкої рівнини доісторичним видом. У передранковому світлі Стю думав, що сосни, які запустили своє коріння, наче кігті, в майже прямовисну скелю, подібні до вен, випнутих на руці якогось велетня, що виткнулася із землі. Десь на сході Надін Кросс нарешті ковзнула в неглибокий півсон, який не приносить відпочинку.

– Болітиме ж у мене голова ввечері, – зауважив Глен. – Просто повірити не можу, що після студентських часів отак пив усю ніч.

– Світанок того вартий, – відгукнувся Стю.

– Ще й як. Чудовий. Ти раніше бував у Скелястих?

– Ні, – відказав Стю. – Але радий, що потрапив.

Він хильнув вина з глека, а тоді продовжив.

– Добре вже в голові гуде... – він мовчки окинув оком краєвид і за кілька секунд кривувато посміхнувся до Глена. – Що ж зараз має статися?

– Статися? – Глен звів догори брови.

– Атож. Тому я тебе сюди й привів. Сказав Френні: «Я його напою як слід, а тоді покопаюсь у нього в голові». Вона сказала: «Давай».

Глен усміхнувся.

– На дні винної пляшки чайного листя не побачиш.

– Не побачиш, але вона пояснила мені, що означає те, чим ти займався раніше, – соціологія. Це дослідження взаємодії груп. То зроби якесь розумне припущення.

– Позолоти ручку, чирвовий!

– Золото – без проблем, лисику. Завтра поведу тебе до Першого національного банку і мільйон доларів дам. Домовилися?

– Серйозно, Стю, – що ти хочеш знати?

- Та те саме, що, мабуть, і глухонімих Андрос. Що буде далі. Краще не знаю, як сказати.

- Буде якесь суспільство, - поволи промовив Глен. - Яке саме? Зараз важко сказати. Тут зараз майже чотириста людей. Гадаю, судячи зі швидкості, з якою вони з'являються зараз - дедалі більше з кожним днем, - до вересня нас буде вже тисячі півтори. До першого жовтня - чотири з половиною тисячі, а до того, як у листопаді випаде перший сніг і перекрие дороги - тисяч із вісім. Запиши: це прогноз номер один.

Стю й справді витяг блокнот із задньої кишені джинсів і записав, трохи насмішивши Глена.

- Мені в це важко повірити, - сказав Стю. - Ми вже практично всю країну пройшли, а нам і сотні людей ще не трапилося.

- Але ж вони з'являються, чи не так?

- Так, мало-помаленьку.

- Як ти сказав?

- Мало-помаленьку. У мене мама так казала. Ти що, на мою материнську мову бочку котиш?

- Ніколи не настане той день, коли я втрачу будь-яку пошану до власної шкіри й покочу бочку на тегаську маму, Стюарте!

- Ну так, звісно, з'являються. Ральф зараз вийшов на зв'язок із п'ятьма-шістьма групами: наприкінці тижня нас має налічуватися п'ятсот.

Глен знову всміхнувся.

- Так, і матінка Ебігейл тримає з ним зв'язок своєю «радіостанцією», а по справжньому радіо вона говорити не буде. Каже, боїться, що її струмом вдарить.

- Френні так любить цю стареньку, - сказав Стю. - Частково тому, що та багато знає про полохи, а частково - просто любить та й годі. Розумієш?

- Розумію. Майже всі так само.

- Вісім тисяч людей до зими... - Стю повернувся до того, про що йшлося. - Отакої!

- Це проста арифметика. Скажімо, грип знищив дев'яносто дев'ять відсотків населення. Може, все не так уже й погано, але для певності припустімо таку цифру. Якщо грип смертельний на дев'яносто дев'ять відсотків, то він вигубив на хрін двісті вісімнадцять мільйонів людей - тільки у нас, - він поглянув на вражене обличчя Стю й похмуро кивнув. - Може, все й не так страшно, але, відштовхуючись від цієї цифри, можна робити доволі вірогідні припущення. А фашисти порівняно з ним - просто діти, чи не так?

- Боже мій, - промовив Стю.

- Але все ж у живих залишається понад два мільйони людей - п'ята частина Токіо, чверть Нью-Йорка до епідемії. І це тільки в нас. Потім, гадаю, із них кожен десятий не пережив наслідків епідемії. Вони, я б висловився так, стали жертвами постепідемічного шоку. Такі, як, наприклад, бідолаха Марк Бреддок з апендицитом - а ще нещасні випадки, самогубства, та й

убивства теж. Отже, лишається мільйон і вісімсот тисяч. Але ми підозрюємо, що є і якийсь Супротивник, чи не так? Отой темний чоловік, який нам сниться. Десь на захід від нас. Там сім штатів, які можуть офіційно вважатися його територією... якщо він справді існує.

- Гадаю, що таки існує, - мовив Стю.

- І в мене таке відчуття. Але чи не володіє він, попросту кажучи, всіма людьми отам? Я так не вважаю - не більше, ніж матінка Ебігейл автоматично володіє рештою сорока одним штатом континентальних США. Думаю, що люди поки що повільно дрейфували - і такому стану речей настає кінець. Вони групуються. Коли ми вперше обговорювали це в Нью-Гемпширі, я собі уявляв десятки дрібненьких спільнот. Не зважив я - бо не знав - на нездоланне тяжіння двох протилежних снів. То - новий факт, який ніхто б не міг передбачити.

- То ти хочеш сказати, що у нас в результаті буде дев'ятсот тисяч людей, і в нього - дев'ятсот тисяч?

- Ні. По-перше, майбутня зима забере свою частку. Забере її тут, а маленьким групкам, які до першого снігу сюди не дістануться, буде ще тяжче. Ти розумієш, що у Вільній зоні в нас поки що немає жодного лікаря? Наш медперсонал складається з ветеринара й тієї-таки матінки Ебігейл, яка позабувала більше дієвих рецептів народної медицини, ніж ми з тобою вивчили за все життя. Але ж дуже мило вони б виглядали, коли б намагалися вживити тобі залізну пластину в череп, якщо ти впадеш і розіб'єш голову, правда ж?

Стю гикнув.

- Старий Рольф Деннемонт, мабуть, витяг би свій «ремінгтон» і некролога б настукав...

- Я гадаю, загалом населення Америки до весни зменшиться до мільйона шестисот тисяч - і то ще дуже милосердна оцінка. Від цієї цифри - хотів би сподіватися - наших буде мільйон.

- Мільйон людей... - вражено промовив Стю. Він окинув оком розкидане, здебільшого покинуте місто Боулдер, яке тепер починало світлішати: сонце сходило над обрієм. - Просто уявити не можу. Це місто просто по швах тріщатиме.

- У Боулдері вони не вмістяться. Я знаю, що коли йдеш порожнім центром міста і на Тейбл Месу, [63 - Table Mesa - район Боулдера у південній частині міста.] то він здається гігантським, але ж не вмістяться. Ми матимемо влаштовувати ще колонії навколо. Ситуація тоді буде така: одна величезна спільнота - а решта країни на сході абсолютно порожня.

- Чому ви вважаєте, що більшість буде з нами?

- З причини зовсім не наукової, - відповів Глен, куйовдячи волосся над лисиною на маківці однією рукою. - Мені подобається вірити, що більшість людей - хороші. І я переконаний, що той, хто командує парадом на заході, - дуже поганий. Але в мене є відчуття... - він змовк.

- Ну ж бо, кажи.

- Скажу, бо я п'яний. Але хай це залишиться між нами, Стюарте.

- Добре.

- Даеш слово?

- Даю слово, - сказав Стю.

- Мені думається, що більшість технарів із ним, - урешті сказав Глен. - Не питай чому: це просто чуйка. Ну, може, технарі здебільшого люблять працювати в атмосфері жорсткої дисципліни й лінійних цілей. Вони люблять, щоб потяги прибували за розкладом. У нас у Боулдері зараз масове сум'яття, кожен метушиться й робить щось своє... а нам треба зробити таку річ, про яку мої студенти сказали б «скласти все наше лайно до купи». А отой інший... от хоч закластися можу, він улаштує, щоб усі потяги були за розкладом і всі шашечки рядком. А технарі - такі самі люди, як і ми всі: вони йдуть туди, де найбільш потрібні. У мене підозра, що наш Супротивник хоче якомога більше людей. Хрін з ними, з фермерами - він радше знайшов би кілька хлопців, які могли б почистити стартові шахти ракет в Айдахо й ввести їх у робочий стан. Так само танки й гелікоптери і, мабуть, один-два бомбардувальники B-52 - так, для сміху. Сумніваюся, чи зайшов він аж так далеко - але практично впевнений. Дізнаємося. Просто зараз він, напевне, ще зосереджується на тому, щоб увімкнути електрику, відновити комунікації... може, навіть зайнявся чисткою у своїх рядах, усуваючи м'якотілих. Рим не за день будувався, і йому це відомо. Він має час. Але коли я дивлюся, як сідає сонце, - без балди, Стюарте, - мені страшно. Мені для страху вже й снів не треба. Мені досить подумати про отих, які по той бік Скелястих, - як вони працюють, мов бджоли.

- А що ж нам робити?

- Тобі оголосити список? - усміхнувся у відповідь Глен.

Стюарт показав на свій потертий блокнот. На його рожевій обкладинці були зображені два танцюристи й написано: «ЗАПАЛИ!»

- Ага, - сказав Стю.

- Жартуєш?

- Та ні, не жартую. Ось ти кажеш, Глене: ми маємо якось зібрати своє лайно до купи. У мене теж таке відчуття. Із кожним днем часу меншає. Не можемо ж ми тут просто сидіти, дрючити й радіо слухати. А то так коли-небудь зранку встанемо й побачимо, як отой ватажок вальсом зайде в Боулдер на чолі бронетанкової дивізії із підтримкою з повітря.

- Не чекай його завтра, - сказав Глен.

- Хай не завтра - а в травні?

- Імовірно, - тихо промовив Глен. - Так, цілком імовірно.

- А з нами що буде, на вашу думку?

Глен відповів не словами: він зробив недзвозначний жест правою рукою - ніби натиснув на гачок, - а тоді швидко вихилив рештки вина.

- Еге, - сказав Стю. - То збираймо до купи. Кажи.

Глен заплющив очі. Перші промені дня торкнулися його поораних зморшками щік і лоба.

- Гаразд, - сказав він. - Ось таке, Стю. Перше: відтворити Америку. Маленьку Америку. Усіма правдами й неправдами. Спочатку потрібна організація й уряд. Якщо почати зараз, то зможемо сформувати таке

правління, яке хочемо. Якщо почекаємо, доки населення збільшиться втричі, то з цим будуть серйозні проблеми. Скажімо, за тиждень від сьогодні скликаємо збори – це буде вісімнадцяте серпня. Явка обов'язкова. Перед зборами треба принагідно створити для організації тимчасовий комітет. Скажімо, Комітет сімох. Ти, я, Андрос, Френ, Гарольд Лодер, і, може, ще якихось двоє людей. Комітет повинен скласти порядок денний на збори вісімнадцятого серпня. І я тобі просто зараз деякі його пункти можу назвати.

– Давай.

– По-перше, зачитати й ратифікувати Декларацію незалежності. По-друге, зачитати й ратифікувати Конституцію. По-третє, так само – Білль про права. Усе ратифікується усним голосуванням.

– Господи, Глене, ну ми ж усі американці...

– Ні, отут ти помиляєшся, – відказав Глен, розплющуючи очі. Вони здавалися запалими й налитими кров'ю. – Ми – жменька недобитків без жодного уряду. Ми – випадкова мішанина з усіх вікових, релігійних, класових, расових груп. Уряд – це ідея, Стю. Тільки так і ніяк інакше, якщо відкинути бюрократію та іншу хрінь. Я поясню докладніше: уряд – він у голові, це доріжка пам'яті, прокладена в мізках. Що нам зараз потрібне – це культурне відставання.[64 – Культурне відставання, або культурний лаг (culture lag), – поняття, що запровадив соціолог В. Огбьорн. Описує ситуацію, в якій одні частини культури розвиваються швидше за інші, що може позначитися на моральному стані суспільства.] Більшість цих людей досі вірять у представницький уряд – республіку, – це сприймають за демократію. Але культурне відставання ніколи не триває довго. Мине трохи часу, і почнеться нутряна реакція: президент мертвий, Пентагон порожній – хоч в оренду здавай, а в Білому домі й Сенаті дебати ведуться хіба що між мурахами і тарганами. Наші тут скоро отямляться й усвідомлять: старе життя закінчилося, тож суспільство можна змінити як ім заманеться. Ми хочемо – нам необхідно – перехопити ініціативу, доки вони не отямилися й не впероли якусь дурницю.

Він кивнув пальцем на Стю.

– Якщо на зборах вісімнадцятого хто-небудь устане й запропонує абсолютну владу матінки Ебігейл, а щоб ми з тобою й оцим Андросом стали її радниками – то ці люди проголосують за це одностайно в щасливому невіданні, що проголосували за першу в Америці диктатуру від часів Г'юї Лонга.[65 – Huey Pierce Long – радикальний демократ, губернатор Луїзіани у 1928–1932 роках. Жорстко контролював справи штату, заслуживши прізвисько Цар-Риба. Був убитий у 1935 році.]

– Ох, просто не віриться. Тут же випускники коледжів, юристи, політичні активісти...

– Певне, колись вони були такими. А тепер вони – жменька втомлених, наляканих людей, які не знають, що з ними буде. Може, хтось і пищатиме, але вони заткнуться, коли їм сказати, що матінка Ебігейл та її радники повернуть у місто електрику за шістдесят днів. Ні, Стю, дуже важливо, щоб ми передусім ратифікували дух старого суспільства. Оце я мав на увазі під відновленням Америки. Це має бути саме так, поки ми перебуваємо під прямою загрозою людини, яку називаємо Супротивником.

– Давай, що далі?

– Добре. Наступний пункт порядку денного – щоб уряд діяв, як у невеликому населеному пункті Нової Англії. Ідеальна демократія. Поки нас порівняно

мало, це працюватиме. Тільки замість ради міських виборних у нас буде семеро... представників, гадаю. Представників Вільної зони. Як звучить?

- Гарно.

- От і мені подобається. І ми подбаємо, щоб обрали тих самих людей, які будуть у комітеті. Зробимо так, щоб треба було поспішати, доки ніхто не почав на всю губу агітувати за своїх друзів. Доберемо тих, хто нас висуне і підтримає. Голосування піде, як діти в школу.

- Чисто виходить, - захопився Стю.

- Атож, - похмуро мовив Глен. - Якщо хочеш зробити коротке замикання в демократичному процесі, то соціолог до твоїх послуг.

- Ну а далі?

- Дуже популярна штука. У цьому пункті буде сказано: «Резолюція: дати матінці Ебігейл абсолютне право вето на будь-яку дію, пропонувану Комітетом».

- Господи! А вона погодиться?

- Гадаю, що так. Але я не вважаю, що вона особливо бажатиме скористатися цим правом вето - принаймні я таких обставин передбачити не можу. Ми просто не зможемо очікувати, що наш уряд працюватиме, якщо не зробимо її номінальною очільницею. Вона - те, що є між нами спільного. Ми всі пережили пов'язаний з нею паранормальний досвід. І вона... у неї якась особлива аура. Люди всі її описують тими самими загальними прикметниками: добра, приязна, стара, мудра, розумна, приємна. Ці люди також усі бачили той самий сон, який їх лякав до дрижаків, а вона допомагає їм почуватися захищеними. Вони люблять джерело свого доброго сну, довіряють йому - і що більше довіряють, то сильніше лякає їх отой лихий сон. І ми зможемо дати всім зрозуміти, що вона - наша очільниця суто номінально. Мені здається, саме так їй би й подобалося. Вона стара, втомлена...

Стю похитав головою.

- Вона стара, втомлена, Глене, але сприймає проблему темного чоловіка як релігійний хрестовий похід. І вона не єдина така. Ти ж розумієш.

- Ти хочеш сказати, що вона може вирішити перехопити кермо?

- Може, це було б і непогано, - відзначив Стю. - Адже снилася нам вона, а не якийсь комітет.

Глен похитав головою.

- Ні, я не можу погодитися, що ми всі - пішаки в якійсь постапокаліптичній грі між Добром і Злом, незалежно від жодних снів. Чорт забирай, це ж нерационально!

Стю знизав плечима.

- Ну, давай зараз у нетрі не заходити. Я так розумію, твоя ідея дати їй право вето - хороша. Власне, я вважаю, що цього їй малувато. Нам треба дати їй можливість і пропонувати, і вирішувати.

- Але, з іншого боку, і не абсолютну владу, - швидко відказав Глен.

- Ні, її пропозиції має ратифікувати Представницький комітет, - мовив Стю й хитро додав: - Але може виявитися, що це ми формально засвідчуємо її рішення, а не навпаки.

Запала довга мовчанка. Глен підпер лоба долонею. Урешті сказав:

- Так, ти маєш рацію. Вона не може бути просто весільним генералом... як мінімум нам треба визнати імовірність того, що вона теж матиме власну думку. Ну, і тут я ховаю свою кришталеву кулю, східний Техасе. Бо вона, як кажуть ті, хто працює в царині соціології, інакше спрямована.

- Інакше - це куди?

- На Єгову? Тора? Аллаха? Пі-Ві Германа?[66 - Персонаж популярних комедійних фільмів 1980-х років, дорослий із наївно-дитячим поглядом на життя. Роль виконував актор Пол Рубенс.] Яка різниця. Звідси висновок: те, що вона скаже, не обов'язково виходитиме з потреб суспільства чи його звичаїв. Вона слухатиметься якогось іншого голосу. Як Жанна д'Арк. Тож ти мені зараз дав побачити, що ми тут власними руками намагаємося запустити теократію.

- Тео-що?

- Тобто владу з Богом, - відказав Глен. Його це не надто тішило. - От у дитинстві ти, Стю, мріяв коли-небудь стати одним із семи верховних жерців при стовосьмирічній чорношкірій жінці з Небраски?

Стю виричався на нього. Потім сказав:

- Вино ще є?

- Усе скінчилось.

- От фігня.

- Так, - сказав Глен.

Вони мовчки подивилися один одному в обличчя й розсміялися.

* * *

Певне, то був найкрасивіший будинок, у якому за своє життя мешкала матінка Ебігейл, і, сидючи на веранді, вона пригадувала комівояжера, який прийшов до Гемінгфорда ще у 1936 чи 1937 році. Такої медової мови вона ніколи в житті не чула ні до того, ні після: він своїми словами пташок із дерев би виманив. Вона спитала цього молодого чоловіка на ім'я містер Дональд Кінг, яку справу він має до Еббі Фрімантл, і він відказав:

- Моя справа, мем, - це задоволення. Ваше задоволення. Чи любите ви читати? Слухати радіо, можливо? Чи, може, просто покласти своїх зморених коней на ослінчик і слухати, як світ котиться великою доріжкою всесвітнього кегельбану?

Вона відзначила, що все це їй подобається, не додаючи, що «моторолу» вони продали місяць тому за дев'яносто паків сіна.

- Ну, ось таке я і продаю, - сказав їй улесливий мандрівний крамар. - Це можна назвати пилососом «Електролюкс» із усіма пристосуваннями, але насправді мій товар - вільний час. Вмикайте - відкривайте для себе нові

простори відпочинку. А платити майже так само легко, як виконувати хатні обов'язки завдяки цій речі.

Тоді стояла глибока депресія, і вона не могла навіть назбирати двадцять центів на стрічечки, щоб подарувати внучкам на дні народження, і «Електролюкс» був просто неможливий. Але ж оцей містер Дональд Кінг із Перу, що в штаті Індіана, так солодко говорив. Оце так! Вона більше ніколи його не бачила, але й імені його теж не забула. Вона просто закластися могла, що він розіб'є серце якій-небудь білій домогосподарці. Матінка Ебігейл так і не придбала пілососа до кінця війни з нацистами, коли раптом виявилось, що всі собі можуть дозволити все – і навіть у білого босняка в сарайчику на задньому дворі виявлявся який-небудь «Мерк'юрі».

А ось тепер цей будинок, що, як Нік сказав, стоїть у районі Мейплтон-гілл міста Боулдера (матінка Ебігейл не сумнівалася – до пошесті тут чорні практично не жили) – і в ньому є вся техніка, про яку вона чула, а також така, про яку вона навіть і не чула. Посудомийна машина. Два пілососи, один – лише для другого поверху. Подрібнювач відходів у раковині на кухні. Мікрохвильова піч. Пральна й сушильна машини. У кухні стояла якась штука – на вигляд просто металева коробочка, – і товариш Ніка Ральф Брентнер розповів, що вона зветься «прес для сміття»: туди можна напхати сто фунтів мотлоху, а воно видасть кубик сміття завбільшки з ослинчик для ніг. Чудесам кінця-краю не було.

Хоча, якщо подумати, деякі чудеса закінчувалися.

Сидячи на ганку, гойдаючись, вона помітила в стінній панелі електричну розетку. Можливо, люди могли тут сидіти влітку і слухати радіо чи навіть дивитися бейсбол по отому симпатичному кругленькому телевізору. У всій країні не було нічого звичайнішого, ніж такі круглі пластини з двома дірочками. У неї навіть такі були у тій халупці в Гемінгфорді. Про ці штуки й не думаеш... доки вони не припиняють працювати. А тоді розумієш, як у біса багато в житті людини з них береться. Увесь той вільний час, про який їй солодко просторікував Дон Кінг... він брався з оцих дірочок у стіні. Коли сила в них скінчилася, то всі ці пристосування на зразок мікрохвильової печі або «преса для сміття» годяться хіба що для того, щоб повісити пальто чи капелюх.

Та що там! Її хатинка була краще обладнана на випадок відмови тих розеточок, ніж оцей будинок. Тут треба було носити воду від самого Боулдер-кріку, потім їй ще треба було кип'ятити заради безпеки. Удома вона мала власну колонку. Тут Нік із Ральфом мали приперти потворну штуку під назвою «Порт-О-Сен», поставити на задньому дворі. Удома в неї була власна вбиральня. Вона б миттєво проміняла пралку-сушарку «Мейтаг» на власний тазик, і вона відрядила Ніка шукати новий, а Бреда Кічнера – по пральну дошку і просте хороше господарське мило. Вони, мабуть, подумали, що вона їм голову морочить своїм пранням, але чистота – це майже святість, і вона ніколи в житті нічого не здавала в пральню і зараз починати не збирається. Час від часу в неї траплялися невеликі казуси, як у багатьох стареньких, але поки вона обпирає себе сама, нікого вони не будуть обходити.

Вони, звичайно, повернуть електрику. Це, серед іншого, Бог показав їй у снах. Вона чимало всячини вже знала, що тут буде: дещо зі снів, дещо підказував жінці здоровий глузд. Вони були настільки переплетені між собою, що їх годі було розділити.

Скоро всі ці люди припинять бігати, як курка з відрубаною головою, і почнуть діяти разом. Матінка не була соціологом, як Глен Бейтман (який завжди дивився на неї, як крамар на фальшиву десятку), але вона розуміла:

за якийсь час люди завжди починають гуртуватися. Прокляття і благословіння людського роду – охота до товариства. От наприклад, якщо під час повені шестеро людей несе по Міссісіпі на церковному даху, то зойно той дах сяде на міліну, вони почнуть грати в лото.

Спочатку вони захочуть сформувати який-небудь уряд – можливо, такий, який би обертався навколо неї. Звичайно, вона не дозволила б цього, якби це від неї залежало: на те немає волі Божої. Хай вони керують усім тим, що хочуть робити з цією землею. Повернути електрику? На здоров'я. Перше, що вона зробить, – випробує отой «прес для сміття». Повернуть газ, щоб вони всі п'яту точку взимку не відморозили. Хай ухвалюють свої резолюції та будують плани, на здоров'я. Вона туди носа не стромлятиме. Вона буде наполягати, щоб до цього долучився Нік і, може, Ральф. І техасець отой непоганий: уміє рота стулити, коли голова не працює. Гадала вона, що й отого товстого Гарольда вони захочуть взяти, і вона їм не боронитиме, тільки от не подобається він їй. Гарольд діяв їй на нерви. Весь час зуби шкирить, а очима не всміхається. І приймний він, і правильні речі каже, тільки от очі в нього – як холодні камінці, що з землі стирчать.

Вона думала, що Гарольд має якусь таємницю. Якусь неприємну, штуку, яка смердить, загорнута в брудні бинти у глибині його серця. Що то таке могло б бути, матінка Ебігейл не знала: не було на те Божої волі, щоб вона це бачила, тому до його планів на цю спільноту це не входить. Її турбувала думка про те, що цей товстий хлопець може належати до їхньої верховної влади... але вона нічого не казала.

Її справа, думала вона, доволі гордовито сидючи в кріслі-гойдалці, її місце в їхніх нарадах і думках пов'язане тільки з темним чоловіком.

Він не мав імені, хоча йому приємно було називати себе Флеггом... принаймні на цей час. І по другий бік гір його праця вже розпочалася. Вона не відала його планів; вони були так само приховані від її очей, як і ті секрети, що ховаються в серці товстого Гарольда. Але вона не потребувала знання тонкощів. Його мета проста й чітка: знищити їх усіх.

Розуміла вона його на диво тонко. Ті, кого, мов магнітом, притягувало до Вільної зони, усі прийшли до неї, і вона їх приймала, хоч іноді вони її втомлювали... і всі вони бажали розповісти їй, що їм снилися вона і він. Він їх жахав, вона кивала, заспокоювала їх і втішала, як тільки могла, але про себе думала, що більшість із цих людей не впізнали би Флегга на вулиці... хіба що він сам забажав би бути поміченим. Вони могли б його відчутти – відчутти холод, такий холодок, який, мабуть, відчуваєш, коли по твоїй могилі проходить гусак – так раптово кидає в жар, коли лихоманить, чи так раптово біль просвердлює вуха і скроні. Але ці люди помиляються: не має він ні двох голів, ні шести очей, і великі колючі роги в нього обабіч лоба не витикаються. Мабуть, він мало чим відрізняється від молочника чи листоноші, який щодня проходив повз їхній дім.

Вона гадала, що за свідомим злом лежить несвідома чорнота. І ось що вирізняє земних дітей темряви: вони не можуть нічого створювати, тільки ламати. Бог-Творець зробив людину за Своїм образом і подобою, і це означає, що кожен чоловік і кожна жінка, що живуть під Божим світлом, – теж у якомусь розумінні творці, люди, які відчувають бажання простягти руку й надати світові якоїсь розумної форми. Темний чоловік хотів – міг – тільки відбирати форму. Антихрист? Також його можна було б назвати антитворінням.

У нього будуть послідовники, безумовно; у цьому жодної новини немає. Він брехун, а його батько – Отець Лжі. Він буде для них немов велика неоновая реклама, вивіска, що здіймається високо до небес і вражає феєрверковою яскравістю. Вони – оці підмайстри-руйнівники – не будуть ладні помітити

що він раз у раз відтворює ті самі візерунки. Вони не ладні будуть це зрозуміти; якщо випустити той газ, який красиво світиться у вигадливої форми трубках – то він тихо вилетить назовні й розвіється, навіть сліду, запаху не лишивши за собою.

Хтось із часом зробить свій висновок: його царство мирним годі буде назвати. Блокпости, колючий дріт на кордонах його землі триматимуть прибічників усередині, а загарбників – зовні.

Чи переможе він?

У неї не було жодної певності, що ні. Вона розуміла, що він так само знає про неї, як вона про нього, і ніщо не подарує йому таку втіху, як споглядання її ветхого чорного тіла на висоті хреста з телефонних стовпів, над яким кружляє вороння. Вона знала, що декому з них, як і їй, снилися розп'яття, але лише небагатьом. Ті, хто це бачив, розповідали їй, але, підозрювала вона, більш нікому. І жоден з них не відповів на питання:

Чи він переможе?

Їй також це було невідомо. Бог працює тонко і так, як йому до вподоби. Йому угоднo було бачити, як діти Ізраїлю кілька поколінь тяжко гнуть спини під єгипетським ярмом. Йому угоднo було бачити, як Йосифа продали в рабство і грубо здерли з нього квітчасту одержу. Йому було угоднo, коли сотні напастей опосіли нещасного Йова, і угоднo йому було дозволити, щоб його єдиний Син висів на дереві зі знущальним написом над головою.

Бог – гравець; коли б Він був смертним, то Він почувався б на Своему місці, схилившись над шахівницею на ганку універсальної крамниці «Поп Менн» у її рідному Гемінгфордi. Грав би білими проти чорних. Вона думала, що для нього гра варта свічок, гра – то і є свічки. Свого часу Він переможе. Але не обов'язково цього року чи в наступному тисячолітті... і вона б не переоцінювала вправність і хитрість темного чоловіка. Якщо він – неон, то вона – маленька темна частинка пилу, яку велика дощова хмара збирає над випаленою землею. Тільки одна з рядових – і, по правді, у глибокому пенсійному віці! – на службі в Бога.

– Нехай буде воля Твоя, – промовила матінка Ебігейл і сунула руку в кишеню фартуха, де лежала пачка солоного арахісу. Її останній лікар, доктор Стонтон, казав їй триматися подалі від солоної їжі, але що він розуміє? Вона пережила обох лікарів, які давали їй поради щодо здоров'я після її вісімдесятиріччя, так що трохи солоних горішків вона собі дозволити може, коли хоче. Ясна від них страшенно болять, але ж смачно!

Поки вона підкріплялася, доріжкою до будинку підійшов Ральф Брентнер у капелюсі, з-за стрічки якого хвацько стирчало перо. Стукаючи у хвіртку, він зняв капелюха.

– Ви не спите, матінко?

– Не сплю, – відгукнулася вона з повним ротом горіхів. – Заходь, Ральфе, я ці горіхи не жуу, я їх душу яснами на смерть.

Ральф засміявся і зайшов.

– Там якийсь народ за ворітьми, хочуть привітатися, якщо ви не стомлені. Приїхали з годину тому. Непогана команда, маю сказати. Головний – з отих, патлатих, але, здається, нормальний. Зветься Андервуд.

– То приводь їх, Ральфе, це чудово, – сказала вона.

- Гаразд, - він розвернувся й зібрався йти.

- Де Нік? - спитала вона. - Ні сьогодні його не бачила, ні вчора. Завоображав, у гості не заходить?

- Він на резервуарі, - пояснив Ральф. - З електриком отим, Бредом Кічнером, шукають електростанцію, - він почухав бік носа. - Я зранку за місто їздив. Подумав, оцим усім воякам потрібен хоч би один простий індіанець, яким попихати.

Матінка Ебігейл захихотіла. Ральф їй таки подобався. Проста душа, але ж і головатий. У нього є чуття, що як робиться. Вона не здивувалася, коли саме він зміг увімкнути те, що зараз усі називають «Радіо Вільної зони». Такий чоловік спробує полагодити акумулятор вашого трактора епоксидкою, коли він починає розпадатися надвое, і якщо все вдається, то, чого там, він просто зніме свій безформний капелюх, почеше лисувату маківку і буде всміхатися-всміхатися, наче він - одинадцятирічний школяр, який зробив уроки й уже взяв вудку, щоб іти на риболовлю. Такого добре мати під рукою, коли щось негаразд, - у такого чоловіка все завжди якось вдається там, де практично ні в кого не виходить. Він може поставити правильний клапан на насос для велосипеда, якщо шина для нього виявляється завеликою, і з першого погляду здогадається, що там дирчало в печі, але коли доводиться мати справу з розкладами, то він якимось чином примудряється спізнюватися на роботу й іти з неї зарано, за що його незабаром звільнюють. Він знає, що можна удобрювати кукурудзу свинячим гноєм, якщо правильно його замісити, вміє засолити огірки, але до нього ніколи не доходить, як оформлюються документи на прокат машини, і він геть не розуміє, як його на цьому щоразу дурять. Заява на роботу у виконанні Ральфа Брентнера виглядала б так, наче її перед тим засунули в блендер... написана безграмотно, по кутках пом'ята, з ляпками й слідами жирних пальців. Його трудова книжка, певне, нагадує шахівницю, яка обпливла навколо світу на вантажному пароплаві. Але коли починає рватися сама тканина світу, якраз такий Ральф Брентнер не побоїться сказати: «А давайте-но ляпнемо сюди епоксидки - може, склеїться?» І частіше вдається, ніж не вдається.

- Ти хороший хлопець, Ральфе, знаєш? Ти саме такий.

- Та й ви, матінко. Звичайно, ви не хлопець, але ви розумієте, що я хочу сказати. У кожному разі, коли ми працювали, там Редман пробігав. Хотів Нікові сказати про якийсь комітет.

- А Нік що?

- Та він сторінки зо дві настрочив. Але для мене добре те, що добре для матінки Ебігейл. Вам як?

- Ну, та що така стара жінка може сказати про такі справи?

- Багато, - серйозно, майже вражено промовив Ральф. - Ви - причина того, що ми тут. Певне, ми зробимо все, чого ви хочете.

- Я хочу ось чого: жити вільно, як завжди жила, як американка. Я тільки хочу сказати своє слово, коли на те прийде час. Як американка.

- То ось вам і час.

- А решта теж так відчують?

- Закластися можна.

- То добре, - матінка спокійно погойдувалася в кріслі. - Усім треба братися до діла. Дехто зовсім байдикує. В основному просто ждуть, доки їм хтось скаже, де стати і що робити.

- То я можу продовжувати?

- Що?

- Ну, Нік зі Стю питають, чи можу я знайти друкарський прес і запустити, якщо вони ввімкнуть електрику. Я сказав, що обійдуся й без електрики, піду просто в школу і знайду найбільший ручний мімеограф, який трапиться під руку. Вони листівок хочуть, - він похитав головою. - Ще й скільки! Сімсот. Ну, нас тут лише чотириста з чимось.

- І ще дев'ятнадцятеро коло воріт. Вони ще й сонячний удар отримати можуть, поки ми тут щебечемо. Приводь їх!

- Приведу, - Ральф зібрався йти.

- І, Ральфе...

Він озирнувся.

- Надрукуй тисячу, - сказала вона.

* * *

Вони одне за одним пройшли у ворота, відчинені Ральфом, і вона відчула свій гріх, той самий, який вважала матір'ю усіх інших гріхів. Батько всіх гріхів - крадіжка: сухий залишок кожної з Десяти Заповідей: «Не кради». Убивство - це викрадення життя, перелюб - подружжя, захланність - таємна, тиха крадіжка, яка відбувається в печері кожного серця. Марно прикликати ім'я Бога - це крадіжка Його імені, яке вихоплюють з Дому Божого і відправляють, немов шльондру, на вулицю. Вона ніколи не була особливою злодійкою: хіба дрібничку якусь вряди-годи могла присвоїти.

А матір гріхів - гординя.

Гординя - жіноча половина Сатани в людському роді, тихе яйце гріха, завжди плідне. Гордість не пускала Мойсея в Ханаан, де виноград був такий великий, що люди носили одне гроно удвох на жердині. «Хто видобув воду зі скелі, коли ми хотіли пити?» - питали діти Ізраїлю, і Мойсей казав: «Це зробив я».

Вона завжди була гордою жінкою. Пишалася підлогою, яку вимила, повзаючи на колінах (але Хто ж дав їй руки, коліна та й саму воду, щоб мити?), пишалася дітьми, які виросли як слід: жоден не потрапив до в'язниці, ніхто не захопився наркотиками чи пияцтвом, ніхто не скавав у гречку, але ж матері дітей - дочки Божі. Вона пишалася своїм життям, але не вона його створила. Гордоші - прокляття волі, і, як жінка, вона має свої хитрощі. Досягши свого поважного віку, Еббі ще не знає всіх ілюзій гордоців, не опанувала їхні принади.

І коли вони увійшли у двір, вона подумала: «Вони прийшли побачити саме мене». І слідом за цим гріхом з глибини її свідомості піднялася низка непрошених блюзнірських зіставлень: як вони йдуть одне за одним, немов причасники, - молодий ватажок майже не підіймає очей, поряд - світловолоса жінка, за ним - хлопчик і темноока жінка, що в її чорному волоссі окремі пасма побіліли. За ними - всі решта.

Молодик піднявся на ганок, але його супутниця залишилася внизу. Волосся в нього було довге, але чисте. Він доволі помітно заріс золотисто-рудю бородою. Чоловік мав сильне обличчя, на якому зовсім нещодавно прорізалися стурбовані зморшки: навколо рота і через лоб.

- Ви - дійсно справжня, - тихо промовив він.

- Ну от і я так завжди вважала, - сказала вона. - Я Ебігейл Фрімантл, але мене тут всі більше звуть матінкою Ебігейл. Ласкаво просимо до нас.

- Дякую, - хрипкувато промовив він, і вона побачила: чоловік стримує сльози. - Я... ми раді, що опинилися тут. Мене звати Ларрі Андервуд.

Вона простягла йому руку, і він узяв її обережно, благоговійно, і знову в ній ворухнулася гордість, оця пиха. Здавалося, він вважав, що в ній палає вогонь, який може його спопелити.

- Ви... мені снилися, - незграбно промовив він.

Вона усміхнулася й кивнула йому, і він розвернувся необережно, мало не перечепившись. Пішов униз сходами, опустивши плечі. Нічого, він випростається, подумала вона. Тепер він тут, він виявить, що не мусить тримати на плечах увесь світ. Чоловік, який ставить себе під сумнів, не повинен занадто довго щось робити з останніх сил, доки не зміцнів, - а цей Ларрі Андервуд ще трохи зеленкуватий, ще може гнутися. Але матінці він сподобався.

Наступною підійшла його жінка, симпатична й невеличка, з очима, немов фіалочки. Вона сміливо, але не зневажливо поглянула на матінку Ебігейл.

- Я - Люсі Свонн. Рада знайомству.

І, попри те, що була у штанях, зробила невеликий реверанс.

- Рада, що ти прийшла, Люсі.

- А можна, я спитаю... ну, це... - отепер вона опустила очі й густо зашарілася.

- Сто вісім за останніми підрахунками, - лагідно відказала матінка Ебігейл. - Іноді здається, що всі двісті шістнадцять.

- Ви мені снилися, - мовила Люсі і відійшла, трохи знічена.

Тепер підійшла темноока жінка з хлопчиком. Жінка подивилася на неї поважно й твердо; у хлопчика на обличчі було шире здивування. Із хлопчиком усе було гаразд. А от у жінці сиділо щось, що сповнювало її могильним холодом. «Він тут, - подумала матінка Ебігейл. - Прийшов в образі цієї жінки... бо, дивіться, він приходить не лише у власній подобі... у подобі вовка... ворони... змії...»

Матінка Ебігейл ще не втратила страх за власне життя, і на мить їй здалося, що ця дивна жінка з білими пасмами простягне руку майже буденним жестом і схопить її за горло. На ту мить, яку тривало це відчуття, матінці Ебігейл дійсно здалося, наче обличчя тої жінки зникло і вона дивиться у діру в часопросторі, діру з двома очима, темними і проклятими, що зорять на неї неприкаяно, дико, безнадійно.

Але то була просто жінка, не він. Темний чоловік би ніколи не наважився прийти сюди до неї, навіть не у власній подобі. То була просто жінка - і

то дуже красива – з виразним, чуттєвим лицем, яка обіймає за плечі хлопчика. То їй на мить примарилося. Точно, примарилося, та і все.

Для Надін Кросс ця мить була моментом сум'яття. Коли вона увійшла у двір, з нею все було гаразд. Усе було гаразд, доки Ларрі не заговорив із цією бабусею. Потім її накрила раптова огида і жах. Ця стара може... що може?

Може бачити.

Так. Надін злякалася, що стара може зазирнути в її душу, де вже проросла й пустила коріння темрява. Вона боялася, що стара встане зараз зі свого крісла, засудить її і вимагатиме, щоб вона залишила Джо й пішла до тих (до того), для кого призначена.

Обидві похмуро подивились одна на одну, зміряли одна одну поглядом. То була коротка мить, але обом жінкам вона здалася невимовно довгою.

«Він у ній – Паросток Диявола», – подумала Еббі Фрімантл.

«Уся їхня сила тут, – у свою чергу подумала Надін. – Вона – все, що в них є, хоч вони самі можуть вважати, що це не так».

Джо почав нетерпеливитися, смикати її за руку.

– Здрастуйте, – промовила вона тихо, безживно. – Я – Надін Кросс.

Стара відказала:

– Я знаю, хто ти.

Слова повисли у повітрі, раптом розітнувши всі інші розмови. Люди здивовано озирнулися – подивитися, чи нічого не сталося.

– Правда? – тихо відгукнулася Надін. Раптом здалося, що її єдиний захист – це Джо.

Вона поволі підштовхнула хлопчика, щоб він опинився перед нею, немов заручник. Химерні очі Джо кольору морської хвилі поглянули на матінку Ебігейл.

Надін сказала:

– А це Джо. Ви теж його знаєте?

Матінка Ебігейл не зводила погляду з очей жінки, яка назвалася Надін Кросс, але на її потилиці виступили дрібні краплі поту.

– Гадаю, що він такий Джо, як я Кассандра, – відповіла вона, – і не вважаю, що ти – його мати.

Вона з якимось ніби полегшенням перевела погляд на хлопчика, але в старі залишилося невідчепне химерне відчуття, ніби та жінка якимось чином перемогла: поставила оцього малого між ними, не дала їй виконати свій обов'язок, хоч який він там є... але ж усе сталося так раптово, і вона не була готова до цього!

– Як тебе звати, друже? – спитала вона в хлопчика.

Хлопчик, важко дихаючи, намагався щось вимовити: наче у горлі в нього застрягла кістка.

– Він не скаже, – промовила Надін, поклавши руку йому на плече. – Він не може сказати. Сумніваюся, що він пам’я...

Раптом Джо виштовхнув із себе щось, і наче прорвалася якась запона.

– Лео! – з несподіваним притиском промовив він. – Лео Роквей, ось хто я! Я – Лео!

І він, сміючись, кинувся на ший матінці Ебігейл. У юрбі теж засміялися й заплескали в долоні. Надін стала буквально непомітною, а Еббі відчула, що якийсь життєвий фокус, якусь важливу нагоду втрачено.

– Джо! – звернулася до вихованця Надін. Її обличчя було відсторонене, вона знову оволоділа собою.

Хлопчик трохи відсунувся від матінки Ебігейл і подивився на неї.

– Відійди, – сказала Надін і твердо подивилася на Еббі, звертаючись не до хлопчика, а безпосередньо до неї. – Вона стара. Ти їй зробиш боляче. Вона дуже стара і... не дуже міцна.

– О, та я, певне, цілком ще міцна, щоб любити отакого хлопчачка! – відказала матінка Ебігейл, але їй самі ці слова здалися непереконливими. – Схоже, в нього був важкий шлях.

– Так, він стомлений. Та й ви теж, здається, стомилися. Ходи, Джо.

– Я її люблю, – відповів хлопчик, не сходячи з місця.

Від цього Надін ніби аж здригнулася. Її голос став суворішим.

– Відійди, Джо!

– Це не мое ім’я! Лео! Лео! Ось мое ім’я!

Тихий гурт прочан знову притих: усі зрозуміли, що сталося й відбувається щось несподіване, але що саме, не розуміли.

Дві жінки зітнулися поглядами, немов мечами.

«Я знаю, хто ти!» – казали очі Еббі.

Надін відповідала: «А я знаю, хто ти!»

Але цього разу Надін першою відвела очі.

– Добре, – промовила вона. – Лео, чи як скажеш. Просто відійди, не втомлюй людину.

Хлопчик неохоче відпустив руки матінки Ебігейл.

– Заходь до мене, коли захочеш, – сказала Еббі, але очей не підвела, щоб показати: це стосується не Надін.

– Добре, – відповів хлопчик і послав бабусі повітряний поцілунок. Надін стояла з кам’яним обличчям. Мовчала. Коли вони спускалися з ганку, її рука тримала вихованця за плечі вже скоріше як налигач, ніж як знак, що все добре. Матінка Ебігейл дивилася, як вони йдуть, розуміючи, що знову втратила фокус. Коли вона не бачила лиця тієї жінки, відчуття одкровення розмивалося. Матінка почала сумніватися у тому, що їй відчувалося. То була просто якась жінка... але чи так уже просто?

Молодий чоловік, Андервуд, стояв під сходами, похмурий, мов чорна хмара.

– Чому ти так поводитися? – спитав він жінку, і хоча говорив тихо, матінка почула ці слова.

Жінка не звернула на це уваги. Пройшла повз, ані слова не сказавши. Хлопчик благально подивився на Андервуда, але ця жінка за нього відповідала, і хлопчик дозволив їй потягти його далі, потягти геть.

На мить запала тиша, і раптом матінка відчула, що має її заповнити, та не знає чим...

...чи справді це потрібно?

Чи не її справа її заповнити?

І якийсь голос тихо спитав у неї: «Чи не так? Чи твоя це справа? Чи за тим Бог привів тебе сюди, жінко? Щоб ти стала офіційним зустрічалником у Вільній зоні?»

«Я не можу думати, – відказала матінка Ебігейл. – Ця жінка має рацію: я ВТОМИЛАСЯ».

«Він приходить не лише у власній подобі... – не відступався тихий внутрішній голос. – У подобі вовка... ворони... змії...жінки».

Що це означає? Що тут відбувається? Що, заради всього святого?

«Я тут сиділа, пишалася, чекала, щоб мені кланялися – так, от саме цим я й займалася, не заперечую – і ось прийшла ця жінка, щось сталося, а тепер я втрачаю відчуття, що то було. Але щось було в цій жінці... правда ж, було? Ти певна? Ти певна?»

На мить запала тиша, і в ту мить, здається, всі на неї подивилися, чекаючи, доки вона доведе свою силу. І вона не впоралася. Жінка і хлопчик зникли з очей, вони пішли так, ніби саме вони були істинними вірними, а вона – просто дешевий член синедріону, усмішку якої вони бачать наскрізь.

«Ой, та я ж стара! Це несправедливо!»

А за цим голосом прийшов інший – негучний, тихий, розумний, не її власний: «Але ж не застара, щоб розуміти, хто вона така...»

Тепер до неї невпевнено, шанобливо підступив інший чоловік.

– Здрастуйте, матінко Ебігейл, – промовив він. – Мое ім'я – Зеллман. Марк Зеллман. З Лоувілля, штат Нью-Йорк. Ви мені снилися.

І перед нею постав раптовий вибір, чіткий тільки на мить у її свідомості, яка гарячково шукала відповіді. Вона могла відповісти на привітання цього чоловіка, трохи побалакати з ним заради невимушеності (але занадто невимушено робити це їй не дуже хотілося), а потім перейти до наступного, наступного й наступного, приймаючи їхню шану, немов пальмове гілля, – чи могла б не звертати увагу ні на нього, ні на всіх решту. Вона могла б іти за своєю думкою вглиб себе, шукаючи, що Бог хотів донести до її розуміння.

«Ця жінка...

– хто?»

А чи це важливо? Жінка вже пішла.

– У мене двоюрідний онук колись жив у штаті Нью-Йорк, – невимушено звернулася вона до Марка Зеллмана. – Містечко звалось Роузес-Пойнт. За ним там одразу Вермонт чи озеро Шамплейн, таке. Мабуть, ніколи не чули, еге?

Марк Зеллман сказав, що, звісно, чув: у штаті Нью-Йорк це містечко знають майже всі. Чи бував він там? Його обличчя стало трагічним. Ні, ніколи не бував. Усе збирався.

– З того, що Ронні писав у листах, ти небагато втратив, – сказала вона, і Зеллман пішов, сяючи широкою усмішкою.

Прийшли інші, щоб віддати шану, як і всі решта до них, і всі інші в наступні дні і тижні. Юнак на ім'я Тоні Донаг'ю. Такий собі Джек Джексон, автомеханік. Молода медсестра на ім'я Лорі Констебль – вона могла стати в пригоді. Старий на ім'я Річард Фарріс, якого всі називали Суддя; він подивився на неї уважно, майже знітивши її знову. Дік Воллмен. Сенді Дюш'єн – гарне прізвище, французьке. Гаррі Данбартон, який лише три місяці тому заробляв продажем окулярів. Андреа Термінелло. Якийсь Сміт. Якийсь Реннетт. І багато інших. Вона говорила з усіма, кивала, всміхалася, допомагала їм відчутти себе невимушено, але задоволення від того останнім часом вона перестала отримувати: залишилися тільки болі в зап'ястях, пальцях і колінах разом із дедалі більшою підозрою: от зараз треба піти в «Порт-О-Сен», а якщо ні, то на одязі буде пляма.

А на додачу до всього – відчуття, яке нині трохи притупилося (а до ночі зовсім мине), що вона пропустила щось надзвичайно важливе, про що пізніше може дуже пошкодувати.

* * *

Йому легше думалося, коли він писав, і він записував усе, що загалом могло мати хоч якесь значення, двома фломастерами – синім і чорним. Нік Андрос сидів у кабінеті в будинку на Бейзлайн-драйв, де мешкав із Ральфом Брентнером і його жінкою Еліс. Майже стемніло. Будинок був просто прекрасний, стояв він під горою Флегстафф, але трохи над самим Боулдером, так що з широкого вікна вітальні вулиці й дороги муніципалітету скидалися на гігантську дошку для гри. Ззовні це вікно обробили якоюсь сріблянкою, так що господар міг дивитися на перехожого, але не навпаки. Нік гадав, що тому будинку ціна 450–500 тисяч... а господар і його родина таємниче зникли.

Під час власної подорожі з Шойо до Боулдера, спочатку самотою, потім з Томом Калленом та іншими, він пройшов сотнями міст і містечок, і в усіх них стояли й смерділи будинки-склепи. Боулдерові не було причин від них різнитися... але він був не такий. Так, тут були трупи, тисячі їх, і з ними щось треба зробити, доки скінчиться суха жарка погода й підуть дощі, від яких розкладання пошвидшиться й можуть початися хвороби... але мертвих тіл було замало. Нік чудувався, чи помітив це хтось, крім нього і Стю Редмана... хіба, може Лодер. Той усе помічає.

На один житловий чи громадський будинок із мертвими тілами в Боулдері було десять абсолютно порожніх. У якийсь момент під час останнього спазму епідемії більшість мешканців Боулдера – хворих чи здорових – залишили місто. Чому? Ну, Нік гадав, що це не так уже й важливо і що вони, напевне, ніколи не дізнаються причину. Але вражав той факт, що матінка Ебігейл наздогад привела їх, мабуть, до єдиного містечка в США, де було

мало жертв епідемії. Уже саме це змусило такого агностика, як Нік, замислитися, звідки вона про все дізнається.

Нік займав три кімнати на підвальному поверсі будинку, і то були чудові кімнати, оздоблені вузлуватою сосною. Ніякі умовляння Ральфа не змусили його збільшити свій життєвий простір: він уже почувався як людина, що вторглася в чужий дім, але вони йому подобалися... і до походу з Шойо до Гемінгфорда він навіть не розумів, наскільки скучив за новими обличчями. Він ще не надивився на людей після цього.

А місце було й так найкраще з тих, де він будь-коли жив. У нього був власний вхід із задніх дверей, і він тримав свій десятишвидкісний під низьким, навислим карнизом, де той стояв по вісь у кількох шарах листя осик, яке приємно пахло прілля. Нік започаткував свою колекцію книжок – щось із того, що він завжди хотів і ніколи не міг знайти за роки блукань. Цими днями він був зятим читачем (останнім часом у нього, здається, не часто випадала часинка спокійно сісти й поспілкуватися з книжкою), а деякі з книжок на полицях – полиці поки що стояли загалом ще доволі порожні – то були старі друзі, більшість із яких він позичав у бібліотеках по два центи на день; за останні кілька років він ніколи не проводив достатньо часу на одному місці, щоб завести постійний читацький квиток. Інші книжки він узагалі ще не встиг почитати: на ці книжки навели його бібліотеки. Коли він сидів тут зі своїм папером і фломастерами, праворуч від нього на столі лежала така книжка – «Підпали цей дім» Вільяма Стілтона. Як закладку він використовував десятидоларовий папірець, знайдений на вулиці. На вулицях валялося багато грошей, їх задувало вітром у канави, і його досі смішило й дивувало, що люди – та й він теж – досі зупинялися, щоб ці гроші підняти. А нащо? Книжки тепер можна брати безкоштовно. Ідеї теж. Іноді ця думка приводила його в захват. Інколи лякала.

Папір, на якому він писав, походив із блокнота на пружинці – той блокнот наполовину являв собою щоденник, наполовину – список справ. Нік раптом виявив, що дуже любить складати списки; він подумав, що хтось із його предків був бухгалтером. Коли його щось гнітило й хвилювало, складання списків часто допомагало відновити рівновагу.

Він відкрив перед собою чисту сторінку, безладно малякаючи на берегах.

Йому видавалося, що всі ті речі старого життя, яких ім хотілося й було треба, зберігалися на затихлій електростанції Східного Боулдера, наче припалі пилом скарби в старому серванті. Здавалось, усіх людей, що зібралися в Боулдері, охоплювало неприємне відчуття, приховане зовсім неглибоко: вони почувалися як групка наляканих дітей, які лезять місцевим будинком із привидами, коли стемніло. У чомусь це місто було як моторошне місто привидів. Відчувалося, що вони перебувають тут суто тимчасово. Тут один чоловік на прізвище Імпенінг, який раніше мешкав у Боулдері й працював охоронцем на заводі IBM за містом, на лонгмонтському шосе. Так от, цей Імпенінг, здавалось, був рішуче налаштований каламутити воду. Він весь час розповідав людям, що у 1984 році в Боулдері насипало півтора дюйма снігу до 14 вересня, а в листопаді вдарять такі холоди, що й мідна мавпа може яйця відморозити. Отаким розмовам Нік волів би швидко покласти край. Байдуже, що в армії Імпенінг за такі розмови одразу був би звільнений – то була порожня логіка, коли взагалі логіка. Важливо, що слова Імпенінга не матимуть жодного впливу на людей, які можуть оселитися в будинках, де є світло, а одним натисканням на кнопку вмикається опалення. Якщо цього не станеться до перших морозів, то Нік боявся, що люди просто почнуть розбігатись, і жодні збори, представники й ратифікації на світі їх не зупинять.

За словами Ральфа, на електростанції не було аж таких серйозних неполадок, принаймні на око не помітно. Працівники щось із тамтешніх машин повимикали, решта вимкнулася сама. Два-три з великих турбінних двигунів вибухнули, можливо, внаслідок якогось останнього стрибка енергії. Ральф казав, що треба замінити частину проводки, і гадав, що це до снаги йому з Бредом Кічнером і командою душ на десять-дванадцять. Значно більша команда потрібна, щоб замінити розплавлений і почорнілий мідний дріт з тих турбінних генераторів, які вибухнули, і встановити кілометри нових мідних дротів. На складах у Денвері було чимало мідного дроту, Ральф і Бред якось на тому тижні ходили перевіряти. Маючи вдосталь робітників, вони сподівалися ввімкнути світло до Дня праці.

– Отоді заїбись як погуляємо – такого свята це місто ще не бачило, – казав Бред.

Закон і Порядок. Це теж його хвилювало. Чи можна Стю Редману давати саме це доручення? Він, певне, не захоче цієї роботи, але Нік гадав, що зможе вмовити Стю цим зайнятись, а якщо до того дійде, то зможе заручитися підтримкою Глена, товариша Стю. Найдужче його мучили нещодавні спогади, на які надто важко було озиратися, – його власний короткий і жакливий досвід в'язничного сторожа в Шойо. Вінс із Біллі померли, Майк Чайлдресс топтав свою їжу й кричав: «Оголошую, блядь, голодовку! Ніхера не їстиму!»

У нього всередині починало боліти від самої думки про суди, в'язницю.. а може, навіть про ката. Господи Христе, це ж люди матінки Ебігейл, а не темного чоловіка! Але Нік гадав, що темний чоловік не стане морочити собі голову такими дурницями, як суд і в'язниця. У нього кара буде швидка, певна і страшна. Коли понад трасою I-15 на телефонних стовпах висять трупи на поталу птахам, то йому не треба нікого лякати в'язницею.

Нік сподівався, що більшість правопорушень будуть дрібні. Уже сталося кілька випадків пияцтва і хуліганства. Один хлопець, дійсно ще замалий, щоб сідати за кермо, ганяв на машині по Бродвею, розлякуючи людей. Урешті він в'їхав у невеликий хлібовоз і розбив собі лоба – і ще легко відбувся, на думку Ніка. Знайомці того хлопця знали, що той замалий, але ходен з них не мав на нього достатнього впливу, щоб утримати його від такого вчинку.

Влада. Організація. Він записав ці слова у свій блокнот і два рази обвів. Те, що над ними матінка Ебігейл, не робить цих людей непідвладними слабкостям, дурості чи впливу поганої компанії. Нік не знав, чи вони діти Божі, але точно розумів, що коли Мойсей спустився з гори, то ті, хто поклонявся золотому тельцеві, страждали хернею. А їм треба було серйозно розглядати ймовірність того, що когось можуть зарізати за грою в карти чи застрелити через жінку.

Влада. Організація. Він знов обвів ці слова – і вони стали як в'язні за потрібною загорожею. Як гарно їм поруч... і який жалюгідний у них зараз вигляд.

* * *

Невдовзі зазирнув Ральф.

– До нас завтра ще якась компанія приїжджає, Нікі, а через день – цілий кортеж. У другому – понад тридцять.

«Добре, – написав Нік. – Незабаром і лікар у нас буде. Якщо вірити закону великих чисел».

- Ага, - сказав Ральф, - стаємо типовим Їй-Богу-Містом.

Нік кивнув.

- Я поговорив із чуваком з гурту, який сьогодні приїхав. Звати Ларрі Андервуд. Розумний хлопака, Ніку. Голова варить будь здоров.

Нік підняв брови й намалював у повітрі знак питання.

- Ну, побачимо, - сказав Ральф. Він знав, що означає цей знак: розкажи ще щось про це, якщо можеш. - Старший від тебе років на шість-сім, мо', на вісім-дев'ять молодший за Редмана. Але він з тих, хто каже, що нам треба бути насторожі. Ставить правильні питання.

«?»

- По-перше, хто тут головний - мовив Ральф. - По-друге, що далі. А потім - хто буде це робити.

Нік кивнув. Атож, питання присутні. Але чи він така особа, як треба? Ральф може мати рацію. А може й помилятися.

«Спробую з ним зустрітися завтра, два слова сказати», - написав Нік на папірці.

- Так, тобі це треба зробити. Він путящий, - Ральф почовгав. - Я ще трохи поговорив із матінкою, перед тим як цей Андервуд із компанією прийшли, «здрастуйте» сказали. Поговорив з нею так, як ти хотів.

«?»

- Каже, що треба діяти далі. Ворушитися. Каже, що люди байдикують і хтось має бути за старшого й казати ім, де стати і що робити.

Нік відкинувся на стільці й тихо засміявся. Тоді написав:

«Не сумніваюся, вона так відчуває. Погомоню завтра зі Стю + Гленом. Ти надрукував листівки?»

- А, оті! Так, блін, - відгукнувся Ральф. - Ото до вечора провозився, Боже ж мій.

Він показав Ніку зразок плаката, який ще сильно пахнув типографською фарбою; шрифт був великий і привертав увагу. Графіку Ральф оформив сам:

МАСОВІ ЗБОРИ!!!

ПРЕДСТАВНИЦЬКИЙ КОМІТЕТ

ВИСУВАЄМО І ОБИРАЄМО!

8:30, 18 серпня 1990 року

Місце: парк Каньйон-бульвар + «Bandshell», якщо погода ГАРНА

Глядацька зала в парку Чотоква, якщо погода ПОГАНА

ПІСЛЯ ЗБОРІВ – ЧАСТУВАННЯ

Нижче були намальовані дві примітивні мапи – для новеньких і тих, хто не дуже добре дослідив Боулдер. Далі доволі дрібно значився список осіб, який Стю з Гленом узгодили напередодні:

Тимчасовий комітет:

Нік Андрос

Глен Бейтман

Ральф Brentner

Річард Елліс

Френ Голдсміт

Стюарт Редман

Сьюзен Стерн

Нік показав на повідомлення про частування й звів брови догори.

– А, то Френні прийшла й сказала, що ми ймовірніше всіх зберемо, якщо ім щось пообіцяємо. Вони з подругою Патті Крогер організують. Буде печиво і «За-Рекс», [67 – Солодкий розчинний напій.] – Ральф зробив гримасу. – Якби мені запропонували на вибір пити «За-Рекс» або волячі сцяки, я б іще поміркував... Можеш мое випити, Нікі.

Нік усміхнувся.

– Тільки от одне, – серйозніше промовив Ральф, – ви, хлопці, мене в комітет поставили. Я знаю, що значить це слово. Воно означає: «Вітаємо, уся найважча робота на вас!» Ну, я не те щоб заперечую, я все життя працював будь здоров. Але в комітетах мають бути ті, хто все придумує, а з придумкою в мене не дуже.

У своєму блокноті Нік швидко накидав великий радіопристрій, а на його тлі вежу з радіопередавачем, від якого навсібіч розліталися блискавки.

– Ну, та то ж зовсім інша річ, – похмуро промовив Ральф.

«У тебе все вдасться, – написав Нік. – Не сумнівайся».

– Якщо ти так кажеш, Ніку, то я спробую. Але все ж мені думається, що з тим Андервудом у вас би краще пішло.

Нік похитав головою й поплескав Ральфа по плечу. Ральф сказав йому «на добраніч» і пішов нагору. Коли він вийшов, Нік довго й замислено дивився на листівку. Якщо Стю і Глен бачили список – а на цей момент, певне, побачили – то вони вже знають, що він самовільно викреслив Гарольда Лодера з їхнього списку комітету. Нік не знав, як вони це сприймуть, але те, що вони досі до нього не прийшли – певне, добрий знак. Може, вони

захочуть, щоб він щось поміняв, і, якщо буде така необхідність, він поміняє, якщо їм аж так потрібен Гарольд. Якщо буде необхідність, то він віддасть Ральфа. Ральф, власне, не дуже й хоче в той комітет, хоча, хай йому грець, у Ральфа від природи гострий розум і практично безцінна здатність зазирати за ріг проблеми. Такого добре було б тримати в постійному комітеті, і він відчував, що Стю і Глен уже набрали повний комітет своїх друзів. Якщо він, Нік, хоче, щоб Лодер не був у списку, то їм просто доведеться з цим змиритися. Щоб акуратно повернути фокус із владою, потрібна єдність у думках. Мамо, скажи, а як дядько кролика з капелюха дістає? Ну, синку, я точно не знаю, але, гадаю, що він міг вдатися до старого трюку «приспати пильність за допомогою печива і напою "За-Рекс"». Він практично завжди спрацьовує.

Він перегорнув сторінку, по якій водив фломастером, коли прийшов Ральф. Він подивився на слова, обведені не раз і не два, а тричі – наче з бажання будь-що втримати їх: «Влада. Організація». Він раптом написав під ними ще одне: місця якраз вистачало. Тепер у потрібному колі було написано:

«Влада. Організація. Політика».

Але він не тому хотів прибрати Лодера з цієї картини, що відчував, ніби Стю і Глен Бейтман намагаються перехопити його м'яч. До певної міри, звичайно, це зачіпало його самолюбство. Було б дивно, коли б не так. Адже це він із Ральфом і матінкою Ебігейл, можна сказати, заснували Вільну зону Боулдера.

«Тут зараз сотні людей, і ще будуть тисячі, якщо Бейтман має рацію, – міркував він, постукуючи олівцем по обведених словах. Що довше Нік на них дивився, то потворнішими вони йому здавалися. – Але коли я, Ральф, матінка, Том Каллен і решта наших прибули сюди, то в Боулдері лишалися з живих істот тільки коти й олені, що прийшли з національного парку від'їдатися по садках... і навіть крамницях. От згадати, як один якось забрів у супермаркет у районі Тейбл Меса і не міг знайти вихід. Він божевільно бігав туди-сюди рядами, все перевертав, падав, підводився і знову бігав.

Ми тут, звісно, новенькі, ми тут ще менш ніж місяць, але ж ми були перші! Так що є трохи ревнощів, але не з цієї причини мені хочеться прибрати Гарольда зі списку. Я прибрав, бо йому не довіряю. Він усе всміхається, але в нього якийсь водонепроникний

(усмішконепроникний?)

відсік між ротом і очима. Між ним і Стю було якесь тертя через Френні, і всі троє кажуть, що все вже скінчено, але в мене щодо цього є питання. Іноді я бачу, як Френні дивиться на Гарольда, і погляд у неї насторожений. Немов вона намагається зрозуміти, чи воно дійсно вже «все». Він досить розумний, але мене хвилює те, що він якийсь нестабільний».

Нік похитав головою. Це ще не все. Не раз він замислювався, чи не збожеволів Гарольд Лодер.

«Здебільшого справа в його посмішці. Я не хочу мати спільні секрети з людиною, яка так шкіриться і має такий вигляд, наче вночі не спала.

Ніякого Лодера. Хай якось це переживуть».

Нік закрив свій блокнот і поклав у нижню шухляду столу. Потім встав і почав роздягатися. Нік хотів прийняти душ. Чомусь він сам собі здавався брудним.

От світ, думав він: не очима Гарпа, [68 - «Світ очима Гарпа» - назва роману Джона Ірвінга.] а після супергрипу. Новий прекрасний світ. Тільки от ні особливо новим, ні особливо прекрасним він не здавався. Сталося щось таке, наче хтось підклав велику ракету для феєрверка в коробку з дитячими іграшками. Бухнуло - і все розлетілося по кімнаті. Щось зламалось і не підлягає ремонту, щось можна полагодити, але здебільшого речі просто розкидано. Вони, може, ще занадто гарячі, але коли охолонуть, то за них можна взятися.

Тим часом їхня справа - все посортувати. Те, що вже не годиться, повикидати. Відкласти ті цяцьки, які можна полагодити. Зробити для іграшок нову коробку, гарну, новеньку. Міцну. Від того, як легко все розкидало, - відчуття водночас і до нудоти жаске, і чимось привабливе. Непросто все зібрати знову. Сортувати. Лагодити. Записувати. І, звичайно, викидати непотріб.

Тільки от... чи можна взагалі наважитися повикидати те, що стало непотребом?

Нік зупинився на півдорозі до ванної, голий, з одягом в руках.

О, ніч була така тиха... але хіба не кожна ніч - це симфонія тиші? Чому ж у нього раптом пішли мурашки поза шкірою?

А тому, що він раптом відчув: Комітет Вільної зони має відповідати за збирання зовсім не іграшок. Він несподівано відчув, що вступив до якогось химерного гуртка крою й шиття людського духу: він, Редман, Бейтман, матінка Ебігейл, так, навіть Ральф зі своїм здоровим радіо й підсилювачами, які розсилають сигнали Вільної зони по всьому вимерлому континенту. У кожного з них голка, і, може, гуртом, вони справляють ковдру, яка зігріє всіх узимку... а може, через невеликий час знову починають шити великий саван для людства - починаючи з ніг і підіймаючись дедалі вище.

* * *

Після любовців Стю заснув. Останнім часом він недосипав, а всю попередню ніч пиячив із Гленом Бейтманом і планував майбутнє. Френні вдягнула халат і вийшла на балкон.

Вони мешкали в будинку в центрі, на розі Перл-стріт і Бродвею. Їхня квартира розташовувалася на третьому поверсі, і внизу видніло перехрестя: Перл-стріт ішла зі сходу на захід, а Бродвей - з півночі на південь. Їй тут подобалося. Компас просто перед очима. Ніч стояла тепла і тиха, чорний камінь неба був пощерблений мільйонами зірок. У їхньому слабкому, холодному світлі на заході здіймалися хмарочоси-праски.

Френні провела рукою від шиї до стегон. Халат на ній був шовковий, вдягла вона його на голе тіло. Рука легко пройшла по грудях, а потім, замість того щоб рівно й прямо спускатися до лобка, вона погладила вигин живота, який ще два тижні тому не був такий помітний.

Її вагітність ставала помітна, ще не дуже, але Стю сьогодні ввечері про це сказав. Його питання було доволі невимушене, навіть кумедне.

- А наскільки довго ми можемо цим займатися... е-е... так, щоб не придавити його?

- Її, - весело відказала вона. - Як тобі чотири місяці, шефе?

- Порядок, - відказав він і ковзнув у неї.

До того розмова була серйозніша. Невдовзі після того, як вони дісталися Боулдера, Стю сказав їй, що поговорив про дитину з Гленом, і Глен дуже обережно висловив думку, що збудник супергрипу може ще бути живий. У такому разі дитина може загинути. То була тривожна думка (у Глена Бейтмана, подумала вона, завжди дешиця тривожних думок знайдеться), але, якщо мати має імунітет, то...?

А проте чимало з їхніх людей втратили дітей в епідемію.

Так, але це означає...

А що це означає?

Ну, з одного боку, це може означати, що всі ці люди - просто епілог людського роду, його коротка кода. Вона не хотіла, не могла в це вірити. Якщо це правда...

Хтось ішов вулицею, завертав убік, щоб проскочити між сміттєвозом, який стояв двома колесами на тротуарі, і стіною ресторану під назвою «Кухня Перл-стрит». На одному плечі в нього була легка куртка, а в руці - чи то пляшка, чи то вогнепальна зброя з довгим дулом. У другій руці в нього був папірець, можливо, з адресою, судячи з того, як він поглядав на номери будинків. Урешті він зупинився перед їхнім. Зупинився і якийсь час дивився на двері, наче замислився, що робити далі. Френні цей чоловік нагадував приватного детектива з якогось старого телесеріалу. Вона стояла менш ніж у двадцяти футах[69 - Приблизно 6 м.] над його головою і опинилася в делікатній ситуації. Якщо вона гукне цього чоловіка, той може злякатися. Якщо ні, то він почне стукати й розбудить Стюарта. І що це він робить зі зброєю в руці... якщо це справді зброя?

Він раптом підняв голову й подивився вгору - може, щоб перевірити, чи горить світло. Френні й далі дивилася вниз. Їхні погляди зустрілися.

- Боже милосердний! - закричав чоловік на тротуарі. Він несамохіть зробив крок назад, потрапив ногою в канаву і впав на сідниці.

- Ой! - одночасно вигукнула Френні і теж відсахнулася на своєму балконі. За її спиною у глиняній вазі на підставці ріс великий хлорофітум. Френні, не бачачи, зачепила рослину. Та похитнулася, майже прийняла рішення пожити ще трохи - і раптом кинулася на плитку балкону з гучним тріском.

Стю в спальні хропнув, перевернувся на другий бік і продовжив спати.

На Френні - що, мабуть, можна було передбачити - напав сміх. Вона затисла рот обома руками й щосили стиснула ними губи, але сміх усе одно прорвався тихим хрипким шепотом. Оце так грація, подумала вона й знову зайшлася безгучним сміхом у долоні. Коли б він припхався з гітарою, можна було б цю чортову вазу на нього скинути. «О соле міо...» - БАБАХ! Від стриманого сміху в неї аж живіт заболів.

Знизу почувся змовницький шепіт.

- Гей, там... на балконі... цить!

- «Цить», - прошепотіла до себе Френні. - Яка краса - «цить!»

Їй конче треба вийти, доки вона не почне іржати, як коняка. Френні ніколи в житті не вдавалося як слід стримати сміх, якщо він уже її розбирав.

Вона швидко пробігла темною спальнею, схопила більш солідний (і скромний) халат із гачка на дверях ванної і побігла коридором, долаючи сміх, утримуючи обличчя, наче гумову маску. Вона вискочила на сходовий майданчик і пройшла один проліт униз, доки сміх вирвався на волю. І ще два поверхи вона пробігла з диким реготом.

Чоловік – молодий, як вона тепер помітила, – уже підвівся і обтрушувався. Він був худий і доброї тілобудови; більша частина його обличчя заросла бородою, яка при світлі дня могла виявитися білявою чи, може, рудуватою. Під очима в нього були темні кола, але на губах грала сумна усмішка.

– Що ти там перевернула? – спитав він. – За звуком – так наче рояль!

– То був вазон із квіткою, – пояснила Френні. – Він... він... – але тут її знову розібрав сміх, і вона змогла лише показати на нього пальцем і схопитися за живіт, який уже болів. По її щоках бігли сльози. – Ти мене насмішив! Розумію, що це дико невиховано – так казати про людину, яка щойно зустрілася, але... мамо моя! Насмішив-таки!

– За старих часів, – посміхнувся він, – я б після цього одразу подав на тебе в суд десь так на чверть мільйона, не менше. Травма хребта... Ваша честь, я подивився вгору – і ця молода жінка дивилася на мене. Так, я переконаний: вона зробила гримасу. Так, гримаса точно була. Справу буде вирішено на користь позивача! А також на користь суду! Далі буде десятихвилинна перерва...

Вони трохи посміялися разом. Чоловік був одягнений у чисті линялі джинси й темно-синю сорочку. Літня ніч була тепла й лагідна, і Френні вже раділа, що вийшла надвір.

– Чи ти часом не Френ Голдсміт?

– Часом я. А тебе я не знаю.

– Ларрі Андервуд. Ми сьогодні щойно приїхали. Власне, я шукаю такого собі Гарольда Лодера. Він стверджує, що мешкає в будинку 261 по Перл-стріт зі Стю Редманом, Френні Голдсміт і ще якимись людьми.

Від цих слів сміх як рукою зняло.

– Гарольд був у цьому будинку, коли ми щойно приїхали в Боулдер, але доволі давно звідси пішов. Він зараз на Арапаго, це в західній частині міста. Коли хочеш, дам його адресу й поясню, як дістатися.

– Буду вдячний. Але почекаю до завтра, тоді до нього вирушу, певне. Я другий раз так ризикувати не буду.

– Ти знайомий з Гарольдом?

– І так, і ні: так само, як і з тобою. Хоча, правду кажучи, я тебе уявляв зовсім по-іншому. Як таку блондинку-валькірію з картини Френка Фразетти, [70 – Відомий американський художник, працював у стилі фентезі та наукової фантастики; малював комікси, плакати, ілюстрації, був мультиплікатором тощо.] може, з парочкою 45-каліберних пістолетів на поясі. Але в кожному разі радий знайомству.

Він простяг руку, і Френні, заскочено всміхаючись, її потисла.

– Боюся, я геть не уявляю, про що ти говориш.

– Сідай-но на бордюрик, розкажу.

Френні сіла. Примарний вітерець прокотився вулицею, женучи перед собою папірці й ворущачи листя в'язів перед будинком суду в трьох кварталах від них.

- У мене є дещо для Гарольда Лодера, - сказав він. - Але це має бути сюрприз, так що якщо побачиш його раніше - мовчок і теде.

- Добре, домовилися, - сказала Френні, ще дужче заінтригована.

Ларрі підняв свою зброю - і то виявилася зовсім не зброя, а довгошия пляшка вина. Він розвернув її під кутом, так що можна було прочитати напис на етикетці: «Бордо» вгорі, а нижче дата - 1947 рік.

- Найкраще з витриманого бордо цього століття, - оголосив Ларрі. - Ну принаймні так казав мій старий друг. Руді його звали. Прийми й упокой Господи його душу.

- Але 1947 рік... це ж сорок три роки тому. Воно... цей саме... не зіпсувалося?

- Руді казав, що гарне бордо не псується. Хай там як, а я його від самого Огайо віз. Коли вже це вино погане, то це погане вино здалеку.

- І це для Гарольда?

- Це і ще отаких купа, - він витяг щось із кишені куртки і дав їй. Френні не треба було читати напис, щоб зрозуміти, що то за штука. Вона розреготалася.

- Батончик «Пейдей»! - вигукнула вона. - Гарольдів улюблений... але як ти здогадався?

- То ціла історія.

- Так розкажи!

- Розкажу. Жив собі колись такий Ларрі Андервуд, і приїхав він із Каліфорнії до Нью-Йорка навідати свою любу матусю. Це була не єдина причина його приїзду, але решта були дещо неприємніші, то хай буде красива і шляхетна причина, гаразд?

- Чом би й ні? - погодилася Френні.

- І дивіться, якась зла чаклунка чи то якісь довбодятли з Пентагону напустили на країну велику чуму, і не встигнеш сказати: «Ось прийшов Капітан Трипс» - як майже всі у Нью-Йорку померли. І матуся Ларрі теж.

- Співчуваю. Мої тато з мамою теж.

- Так - усі мами і тати. Коли б ми всі надіслали іншим листівки зі співчуттями, то всі листівки б на це пішли. Так от, Ларрі виявився одним із щасливців. Він вибрався з міста з дамою на ім'я Рита, яка не була дуже готова до того, що сталося. І Ларрі, на жаль, теж не був готовий їй із тим допомогти.

- Ніхто готовий не був.

- Тільки дехто швидше пристосувався. Хай там як, а Ларрі з Ритою прямували до узбережжя штату Мейн. Вони дісталися до Вермонта, і тут дама отруїлася снодійним.

– О, Ларрі, як шкода.

– Ларрі це дуже тяжко пережив. Власне, він це сприйняв як мовби Божий присуд щодо сили свого характеру. Та й до того ж йому вже один-двоє тямущих людей казали, що його найнезнищенніша риса характеру – ясна смужка егоцентризму, що просвічується, як та флуоресцентна Мадонна на приладовій панелі «кадилака» 59-го року.

Френні трохи посовалася на бордюрі.

– Маю надію, я тебе не змусив занудьгувати, але це все стояло в мені вже довгий час, і таки це пов'язане з тією частиною історії, де з'явиться Гарольд. Окей?

– Окей.

– Дякую. У мене таке враження, що відколи ми зупинилися перед цією привітною бабусею сьогодні, я шукаю дружнього лица, щоб поділитися з ним. Я гадав, це буде Гарольд. Хай там як, а Ларрі рушив далі в Мейн, бо більше не знав куди йти. Йому тоді почали снитися дуже кепські сни, але оскільки він був сам-один, то не знав, чи сниться те саме ще комусь. Він просто розцінив це як симптом наростання нервового зриву. Але врешті він дістався до маленького прибережного містечка Веллс, де зустрів жінку на ім'я Надін Кросс і хлопчика, якого, як оце виявилось, звати Лео Роквей.

– Веллс... – тихо здивувалася Френні.

– Ну от, і трое мандрівників щось ніби підкинули монетку, куди йти трасою US-1. Випала решка, і вони рушили на південь, а тоді потрапили...

– В Оганквіт! – у захваті втрутилася Френні.

– Точно. І там на сараї з напису здоровими літерами я вперше дізнався про Гарольда Лодера і Френсіс Голдсміт.

– Гарольдів напис! О, Ларрі, йому буде так приємно!

– Ми поїхали за його вказівками до сараю коло Стівінгтона, а звідти – до Небраски, а на будинку матінки Ебігейл прочитали про Боулдер. Дорогою людей зустрічали. Серед них була і Люсі Свонн, моя жінка. Я був би радий тебе з нею познайомити. Тобі вона, мабуть, сподобається... Ну а потім сталося таке, чого Ларрі не дуже хотілося. Його невеличка групка з чотирьох зросла до шести. Ті шестеро зустріли ще чотирьох у штаті Нью-Йорк, і вони теж приєдналися. Коли ми дісталися до Гарольдового напису у дворі матінки Ебігейл, нас було вже шістнадцять, і, від'їжджаючи, ми підібрали ще трьох. Ларрі очолював весь цей веселий балаган. Ніяких виборів чи що не було. Просто так склалося. І йому насправді й не хотілося відповідальності. То був тягар. Він ночами через це не спав. Почав пити тамс і ролейдс.[71 – «Tums», «Rolaids» – види таблеток від підвищеної кислотності: очевидно, у Ларрі від хвилювання болів шлунок.] Але просто чудасія, як голова сама себе обмежує. Я не міг скинути це з себе. То було питання самоповаги. І я – він – завжди боявся, що круто облажається, що встане як-небудь зранку – а хтось так помре вві сні, як тоді Рита у Вермонті, і всі стоятимуть і показуватимуть на нього пальцем: «Це ти винен! Ти нічого не придумав, як зарадити – і це сталося через тебе!» Про таке я просто й говорити не міг ні з ким, навіть із Суддею...

– А хто такий Суддя?

– Суддя Фарріс. Старий з Піорії. Мабуть, справді колись був суддею, років до п'ятдесяти; окружним чи що, але на пенсію вийшов задовго до грипу. А

дід розумний. Дивиться на тебе – наче рентгеном просвічує. Хай там як, а Гарольд для мене важливий. І ставатиме дедалі важливішим, бо люди ще прибуватимуть. Прямо пропорційно до того, – він тихо захихотів. – Отой сарай... Офігіти! Останній рядок того напису, там, де твоє ім'я, так низько, що він, певне, по саму сраку висунувся, щоб його намалювати!

– Так. Я тоді спала. А то б зупинила.

– У мене на нього просто чуйка виробилася, – сказав Ларрі. – Я знайшов обгортку від «Пейдею» під стріхою того сараю в Оганквіті, потім прочитав, що вирізано на балці...

– Що там було?

Вона відчула, що Ларрі придивляється до неї в темряві, й сильніше загорнулася в халат... не від скромності... вона не відчувала в цьому чоловікові жодної загрози – а просто нервуючись.

– Тільки його ініціали, – невимушено відказав Ларрі. – «Г. Е. Л». Коли б на тому все й скінчилося, я б тут не був. А потім у мотосалоні у Веллсі...

– Ми там були!

– Я знаю. Бачив, що двох не вистачає. А ще більше враження на мене справило те, що Гарольд зміг набрати бензину з підземного бака. Ти, певне, йому допомагала, Френ. Мені там ледве пальці не відхопило.

– Ні. Мені не було потрібно. Гарольд понишпорив і знайшов якусь штуку, яку назвав вентиляційний клапан...

Ларрі застогнав і ляснув себе по лобі.

– Клапан! Боже! А я ж навіть не шукав, де в них у баку вентиляція! То ти хочеш сказати, він там побродив... відкрив клапан... і засунув туди шланг?

– Ну... так.

– О Гарольд, – захоплено промовив Ларрі; такого захоплення Френ не чула ще ніколи, принаймні у зв'язку з ім'ям Гарольда Лодера. – Ну, оцю штуку я не розкусив. Хай там як, ми приїхали у Стівінгтон. А Надін так засмутилася, що знепритомніла.

– Я плакала, – зізналася Френ. – Ревла, думала, ніколи не зможу зупинитися. Я тоді вже налаштувалася: приїдемо, а там хтось вийде назустріч і скаже: «Здрастуйте, заходьте, будь ласка! Дезінсекція праворуч, ідальня ліворуч...» – Френ похитала головою. – Це зараз такими дурницями здається.

– А я у відчай не впав. Хоробрий Гарольд уже там побував до мене, залишив знак і поїхав далі. Я відчув себе недосвідченим білошкірим, який іде слідами індіанця в «Слідопиті».

Такий погляд на Гарольда вразив і зачарував Френні. Хіба не Стю насправді вів усю компанію до того часу, як вони залишили Вермонт і попрямували до Небраски? Чесно, вона не могла пригадати. Тоді всі були занадто стурбовані снами. Ларрі нагадував їй те, що вона забула... ба гірше, сприймала як належне. Гарольд ризикував життям із тим написом на сараї – їй це видавалося дурним ризиком, але ж урешті допомогло. А набирати бензин з-під землі... то для Ларрі була непросто справа, а Гарольд зробив це взагалі між ділом. Від цього Френні відчула себе малою і винною. Вони всі так чи інакше сприймали Гарольда просто як людину, що шкириться на

всі тридцять два. Але Гарольд за останні шість тижнів повернув не одну штуку. Це вона так закохалася в Стю, що для того, аби зрозуміти банальну правду про Гарольда, їй виявився потрібен оцей повний незнайомець? Від цього їй стало ще більш незручно: щойно Гарольд став як слід на ноги, він цілком по-дорослому сприйняв стосунки між нею і Стюартом.

Ларрі продовжив.

– То ось і наступний акуратний знак, маршрут вказано, у Стовінгтоні, ага? А поряд – у траві шурхотить ще одна обгортка від «Пейдею». У мене виникло відчуття, що я йду слідом Гарольда не по прим'ятих травинках чи поламаних паличках, а по обгортках від шоколадок «Пейдей». Ну, ми не повністю йшли вашим маршрутом. Ми завернули на північ біля Гері, штат Індіана, бо там була пекельна пожежа, де-не-де ще не згасла. Наче в місті всі баки з нафтою на хрін повибухали. Хай там як, а ми у процесі підібрали Суддю, зупинилися біля Гемінгворт-Гоума – ми вже знали, що вона звідти поїхала, – сні, розумієш, – але ми все одно хотіли побачити це місце. Кукурудза... гойдалка з шини... ти розумієш, про що я?

– Так, – тихо промовила Френні. – Так, я розумію.

– І в мене весь час дах іхав, я все думав, що ж буде, чи на нас якась банда на мотоциклах нападе, чи вода скінчиться, чи не знаю.

– У моєї мами була така книжка, від бабусі дісталася чи щось таке. Називалася «Його слідами». І там були всякі історії про людей зі страшними проблемами. Здебільшого етичними. І автор книжки каже, що розв'язати будь-яку проблему можна спитавши: «Що зробив би Ісус?» Від цього одразу розвіюються всі тривоги. Знаєш, що я собі думаю? Це дзенське питання – узагалі не питання, а спосіб прочистити голову, на зразок сказати «ом» і подивитися на кінчик носа.

Френ усміхнулася. Вона уявила собі, що би про таке сказала її мати.

– То коли я починав себе накручувати, Люсі – моя дівчина, я тобі казав? – от Люсі мені казала: «Ану швидко, Ларрі, постав питання».

– Що зробив би Ісус? – усміхнулася Френ.

– Ні. Що зробив би Гарольд? – серйозно відповів Ларрі. Френ просто остовпіла. Вона просто-таки захотіла опинитися поряд, коли Ларрі справді зустріне Гарольда. Як він зреагує?

– Ми розбили табір на фермі, і одного дня в нас справді майже скінчилася вода. Там був колодязь, але воду з нього набрати було неможливо – без електрики насос не працював. І Джо – тобто, вибач, Лео, його насправді звати Лео – от Лео усе ходив навколо мене і казав: «Ларрі, пити, дуже пити хочу». Я від цього просто здурів. Відчув, як напружуюся, що ось-ось його стукну. Отакий я молодець, еге? Готовий вдарити нещасну дитину. Але людина не за одним махом міняється. До мене це довго доходило.

– Ти їх усіх цілими довів із самого Мейну, – сказала Френні. – А в нас один загинув. Апендицит. Стю пробував зробити операцію, але не вдалося. Так що, Ларрі, загалом, у тебе дуже непогано вийшло.

– У нас із Гарольдом, – поправив він. – От Люсі й казала завжди: «Швидко, Ларрі, став питання». Я так і робив. Там був вітряк, який підіймав воду до хліва. Крутився як слід, але в хліві вода не йшла. То я відкрив здоровий ящик під вітряком і побачив, що головний вал вискочив зі своєї дірки. Я його назад поставив – і готово! Води скільки хочеш. Холодна, смачна. Завдяки Гарольду.

- Завдяки тобі. Там же Гарольда не було, Ларрі.

- Так у мене в голові він був. І ось я тут і привіз йому вина й цукерок, - він скося глянув на неї. - Ну, розумієш, я гадав, ніби він твій мужик.

Вона похитала головою і подивилася на складені руки.

- Ні, не він... не Гарольд.

Ларрі довго мовчав, а потім вона відчула, що він на неї дивиться. Урешті, Ларрі сказав:

- Гаразд, я неправильно зрозумів? Про Гарольда?

Френні встала.

- Мені час іти. Рада була познайомитися, Ларрі. Приходь завтра, познайомишся зі Стю. Приводь Люсі, коли вона не зайнята.

- А що з ним таке? - не відступався він, стоячи перед нею.

- Ой, та не знаю, - хрипко промовила вона. Раптом до очей підступили сльози. - Ти в мене викликаєш таке відчуття... наче я з Гарольдом дуже негарно повелася і, не знаю... чому і як я це зробила... і чи можна мене звинувачувати, що я не кохаю його так, як Стю? Я маю бути в цьому винна?

- Ні, звичайно, ні. - Ларрі мав заскочений вигляд. - Слухай, вибач, будь ласка. Я не у своє лізу. Я піду.

- Він змінився! - вихопилося у Френні. - Не знаю, як і чому, й іноді я думаю, що навіть на краще... але я не знаю... правда не знаю. А іноді я боюся.

- Боїшся Гарольда?

Вона не відповіла, просто дивилася собі під ноги. Френні подумала, що, мабуть, і так забагато сказала.

- Ти мені скажеш, як туди дістатися? - лагідно спитав він.

- Це просто. Іди прямо по Арапаго, доки дійдеш до маленького парку... здається, він називається парком Ібена Дж. Файна. Парк буде праворуч. Будиночок Гарольда ліворуч, якраз навпроти.

- Добре, дякую. Приємно було познайомитися, Френ, вазу розбити і так далі.

Вона усміхнулася, але натягнуто. Усі її дурнуваті веселощі з цього вечора вивітрилися.

Ларрі підняв пляшку й хитро посміхнувся.

- І якщо побачиш раніше за мене... ти ж мовчи, ага?

- Авжеж.

- Добраніч, Френні.

Він пішов назад тим самим шляхом, що й прийшов. Вона провела його поглядом, потім пішла нагору і тихенько примостилася коло Стю, який усе спав без задніх ніг.

«Гарольд!» – подумала вона, натягуючи ковдру до підборіддя. І як їй розказувати про це Ларрі, такому славному, трохи розгубленому (але чи розгублений він зараз?), що Гарольд Лодер – товстий хлопчисько, який втратив себе? Чи мала вона йому розказувати про той не такий уже й давній день, коли цей мудрий Гарольд, винахідливий Гарольд, Гарольд-«що-зробив-би-Ісус?» косив свій газон у самих плавках і плакав? Чи треба їй розповідати йому, що колись вайлуватий, іноді й наляканий Гарольд, прибувши в Боулдер з Оганквіта, перетворився на міцного політика, який плескає всіх по плечах, кожному радий: «Привіт, друже!» – а водночас дивиться на тебе порожніми, без тіні усмішки, очима отруйного ящера?

Вона подумала, що сьогодні дуже довго чекатиме сну. Гарольд безнадійно закохався в неї, а вона так само безнадійно – в Стю Редмана, і так, звичайно, і влаштований світ. І тепер кожного разу, коли я бачу Гарольда, у мене мурашки бігають. Хоча й вигляд у нього такий, наче він на десять фунтів схуд, і прищів у нього вже не стільки, мені...

У неї відчутно перехопило подих, і вона підвелася на ліктях, широко розплющивши очі в темряві.

Щось у неї всередині ворухнулося.

Її руки наблизилися до трохи підрослого живота. Звичайно, ще зарано. Це тільки плід її уяви. Тільки от...

Тільки от це був плід не уяви.

Френні повільно лягла, її серце шалено калатало. Вона майже розбудила Стю, а потім передумала. Якби ж це він зробив їй дитину, а не Джесс. Якби це було так, то вона б його розбудила й поділилася б із ним новиною. Із наступною дитиною вона так зробить. Якщо вона, звичайно, буде.

І тут знову відчувся рух, такий легенький, що то могли б бути просто гази. Але Френ розуміла, що це не так. То була дитина. І дитина була жива.

– О, слава Богу, – пробурмотіла вона до себе і лягла. Вона забула і про Ларрі Андервуда, і про Гарольда Лодера. І про все, що сталося, відколи її мати померла. Вона чекала нового руху, наслухала оцю істоту всередині себе і, наслухаючи, заснула. Її дитина була жива.

* * *

Гарольд сидів на стільці на газоні перед будиночком, який вибрав для себе сам, дивився на небо й думав про стару рок-н-рольну пісню. Року він терпіти не міг, але одну пісню пам'ятав буквально слово в слово, і навіть назву групи, яка її виконувала – Кейті Янг і «The Innocents». [72 – Ідеться про пісню «A Thousand Stars in the Sky».] У солістки, співачки чи як там її, був високий, сповнений жадання, крихкий голос, що якимсь чином повністю захопив його, заволодів його увагою. Золотий хіт минулих років, як сказав про цю композицію ді-джей. «Вибух із минулого». «Золотий диск». Співачка за голосом здавалася шістнадцятирічною, блідою, білявою і не дуже вродливою. Співала вона так, ніби зверталася до фотографії, яку таємно зберігала в шухляді комода і виймала тільки вночі, коли в домі всі спали. Її голос був сповнений безнадії. Фотографію ту вона, мабуть, вирізала з календаря-щорічника старшої сестри – портрет місцевого

Великого Джо, капітана футбольної команди чи голови учнівської ради. Цей Великий Джо, напевне, зараз вставляє головній чирлідерці де-небудь у відлюдному куточку парку – а тим часом далеко-далеко некрасива дівчинка без грудей і з прищем у кутку рота співає:

«Тисяча зір у небесах... їх бачу, знаю я... що ти – любов моя... скажи, що ти мій... скажи, скажи...»

Цієї ночі в небі було понад тисячу зір, але то не були зорі закоханих. Не було ніжної плівки Чумацького шляху. Тут, у милі над рівнем моря, вони були такі гострі й жорстокі, як мільярд дір у чорному оксамиті, пробитому Господнім льодорубом. То були зорі ненависників, і саме тому Гарольд відчував, що має право загадати бажання, дивлячись на них. Зірko-зіркo з небокраю, дай бажання загадаю! А здохніть усі!

Він сидів мовчки, закинувши голову, мов замислений астроном. Волосся у Гарольда відросло найдовше в житті, але тепер воно не було брудне, сплутане й патлате. Від нього вже не смерділо кабаном. Навіть прищі в нього минули, бо він зав'язав із солодким. А від праці й довгих переходів він схуд. Гарольд почав виглядати доволі класно. Останні кілька тижнів він, бува, коли йшов повз яку-небудь скляну вітрину, сахався, озирнувшись через плече, не впізнаючи власного відображення.

Гарольд засовався на стільці. На колінах у нього лежала книжка, висока, товста, з мармурово-синім обрізом і в палітурці зі штучної шкіри. Він ховав її за цеглиною, що виїмалася з каміна, коли десь ішов. Коли б хтось знайшов тут книжку, у Боулдері він би більше жити не міг. На обкладинці золотом було написано тільки одне слово: «Головна книга». То був щоденник, який він почав вести, прочитавши щоденник Френ. Він уже списав шістдесят сторінок густим почерком, який заповнював сторінку від берегів до берегів. Абзаців не було – одне суцільне письмо, вилив гніву – так гній виливається з чиряка. Гарольд і не уявляв, що в ньому вміщується стільки ненависті. Здавалося, її потік уже мав би зміліти, а виходило, що він невичерпний. То як у старому анекдоті. Чому після останнього протистояння Кастера[73 – Ідеться про битву при Літтл-Біггорн (1876 р). Битва закінчилася перемогою індіанців, які знищили п'ять рот американського полку, і загибеллю його знаменитого командира Джорджа Кастера.] земля вся стала біла? Бо індіанці все кінчали, кінчали...

А чому він ненавидів?

Він сів рівно, наче це питання прийшло ззовні. Відповідь на нього дати було непросто – її знали тільки нечисленні, обрані. Чи не Ейнштейн сказав, що у світі є шість людей, які розуміють, який висновок можна зробити з його формули $E=mc^2$

»? А рівняння в його власній черепній коробці хто розуміє? Відносність Гарольда. Швидкість темряви. О, він і вдвічі більше сторінок міг би заповнити словами ще загадковішими, ще більш таємничими, доки сам загубиться у власних механізмах, але ще й близько не дійде до головного. Можливо, він... себе гвалтує. Так? Доволі близьке зіставлення. Непристойний, постійний акт содомії. Індіанці все кінчали й кінчали...

Мабуть, він скоро залишить Боулдер. За місяць-два, не більше. Коли він нарешті обере метод звести рахунки. Тоді рушить на захід. А коли вже дістанеться туди, то відкриє рот і викладе все, що знає про це місце. Скаже, про що йшлося на громадських зборах, і, навіть важливіше, – що обговорювалося приватно. Без сумніву, він буде в Комітеті Вільної зони. Йому там будуть раді, його тамтешній головний винагородить... не завершенням ненависті, а ідеальною машиною для неї – «кадилаком»

ненависті, лімузином жаху – довгим, із тьмяним блиском. Вони з Флеггом рознесуть це нещасне поселення як той мурашник. Але спочатку він поквитається з Редманом, який збрехав йому і вкрав у нього жінку.

Так, Гарольде, але чому ти ненавидиш?

Ні. На це питання немає задовільної відповіді, тільки... якесь виправдання самої ненависті. Та чи це взагалі прийнятне питання? Він вважав: ні. Це все одно що питати жінку, чому вона народила дитину-інваліда.

Був колись час, година чи тільки мить, коли він міркував над тим, щоб скинути свою ненависть, як баласт. Це сталося після того, як він прочитав щоденник Френ і виявив, що вона незворотно одержима Стю Редманом. Ця раптова новина подіяла на нього, як холодна вода на стоногу: він скрутився у тверду кульку замість того, щоб лишатися розгорнутим організмом, який вільно повзає і шукає чогось. У ту годину чи мить до нього дійшло, що він може просто прийняти все як є, – і це водночас привело його в захват і жакнуло. У той період він розумів, що може перетворитися на нову людину, оновленого Гарольда Лодера, клонованого зі старого гострим скальпелем епідемії супергрипу. Він відчув – чіткіше, ніж будь-хто інший, – що саме в цьому полягає сенс і призначення Вільної зони Боулдера. Люди вже не такі, як були раніше. Спільнота цього маленького містечка не схожа на жодну зі спільнот Америки до епідемії. Вони цього не помічали, бо не виходили за межі так, як він. Жінки й чоловіки жили разом без жодного помітного бажання відновити шлюбну церемонію. Цілі групи людей живуть маленькими громадами, подібними до комун. Сварок практично немає. Люди, здається, добре ладнають між собою. А що найдивніше, ніхто, здається, не сумнівається в глибокому теологічному сенсі своїх снів... і самої епідемії. Боулдер – теж клоноване суспільство, «tabula» настільки «grasa», що навіть не відчуває своєї нової краси.

Гарольд це відчував, і це викликало в нього відразу.

По той бік гір, удалині, чаїлося інше клоноване створіння. Вирізьблене з чорного зла, єдина здичавіла клітина, взята з помираючого тіла старої тілесної політики, самотній представник тієї карциноми, що іла живцем старе суспільство. Одна-єдина клітина, але вона вже почала ділитись і давати інші дикі клітини. Для суспільства це буде давня боротьба, протистояння здорової тканини злоякісному втручанню. Але перед кожною окремою людиною поставало старе, стародавнє питання, яке бере початок ще в райському саду: з'їсти яблуко чи облишити його? Отам, на Заході, перед кожним уже на столі стоїть і яблучний пиріг, і яблучний коблер. Убивці Едема вже тут – темні стрільці.

Та й він сам, Гарольд, коли вповні зрозумів, що вільний прийняти все як є, відкинув нову можливість. Схопитися за неї було б самогубством. Привид кожного пережитого приниження кричав до Гарольда, застерігаючи від такого кроку. Убиті мрії й амбіції надприродним чином повернулися до життя і спитали: «Чому ти так легко нас забув?» У суспільстві Вільної зони він може бути лише Гарольдом Лодером. А там він міг би стати князем.

Його гнала вперед злість. Чорний карнавал: чортові колеса з вимкненою ілюмінацією оберталися над чорним пейзажем, з проектора нескінченно показували зображення таких виродків, як він, а в головному наметі леви іли глядачів. Його кликала до себе саме ця безладна музика хаосу.

Він відкрив щоденник і чітко написав при зоряному світлі:

12 серпня 1990 р. (ранній ранок)

Кажуть, що двома людськими гріхами є гордіня і ненависть. Чи так це? Я обираю для себе вважати їх двома великими чеснотами. Відмовитися від гордіні й ненависті означає сказати, що змінюєшся заради блага світу. А прийняти їх, дати їм вихід – річ благородніша: цим ти кажеш, що світ повинен змінитися заради твого блага. У мене попереду велика пригода.

ГАРОЛЬД ЕМЕРІ ЛОДЕР

Він закрив записник. Увійшов до будинку, сховав щоденник і обережно поклав цеглину на місце. Пішов у ванну, поставив на край раковини свій ліхтар «Коулмен» так, щоб добре бачити дзеркало, і п'ятнадцять хвилин тренувався усміхатись. У нього виходило дедалі краще.

Розділ 51

Плакати Ральфа, де йшлося про збори 18 серпня, розійшлися по всьому Боулдеру. У містечку почалися бурхливі розмови, здебільшого про чесноти й вади комітету з семи осіб.

Матінка Ебігейл лягла спати втомленою ще засвітла. Цілий день до неї нескінченним потоком ішли відвідувачі з питаннями про її думку. Вона підтримала це, бо вважала: загалом людей у комітет обрано цілком хороших. Люди переймалися, чи увійде вона до Постійного комітету, якщо на великих зборах такий сформується. Матінка відповідала, що для неї це занадто втомливо, але вона, звичайно, постарается допомагати обраному комітету, якщо люди цього від неї хочуть. Її знову й знову запевняли, що будь-який комітет, якому вона не захоче допомагати, буде відхилено цілком і повністю дуже швидко. Матінка Ебігейл лягла спати втомлена, але задоволена.

Так само того вечора ліг спати й Нік Андрос. За один день, за допомогою одного-єдиного плаката, надрукованого на ручному мімеографі, люди Вільної зони з просто безформної групи втікачів перетворилася на потенційних виборців. Їм це сподобалося: це дало їм ґрунт під ногами після довгого вільного падіння.

Того вечора Ральф повіз його на електростанцію. Він, Ральф і Стю домовилися провести попередню зустріч у домі Стю і Френні післязавтра. Так усі семеро за два дні встигнуть почути, що кажуть люди.

Нік усміхнувся й приклав руки до своїх непотрібних вух.

– А по губах читати – ще краще! – сказав Стю. – Знаєш, Ніку, я починаю думати, що ми справді кудись заїдемо з цими поламаними турбінами. Цей Бред Кічнер працює як звірка. Коли б нам десяток таких Бредів, то до вересня у нас би в місті все запрацювало.

Нік показав йому «окей», і вони разом зайшли до будівлі.

Того вечора Ларрі Андервуд і Лео Роквей пішли на захід вулицею Арапаго до будинку Гарольда. На Ларрі був рюкзак, який проїхав з ним усю країну, але зараз у ньому лежала тільки пляшка вина й шість «Пейдеїв».

Люсі поїхала з бригадою з шістьох людей – вони взяли два евакуатори й почали розчищати вулиці Боулдера від машин, які їх захарашували. Лихо

було в тому, що вони працювали самі по собі – робота велася безсистемно: щось робити можна було лише тоді, коли кілька людей були готові об'єднатися й працювати гуртом. «Суботник би якийсь зробити чи що», – подумав Ларрі – і йому в око впав прибитий цвяхом до стовпа плакат «ЗАГАЛЬНІ ЗВОРИ». Мабуть, то й буде відповідь. Чорт, та люди ж тут хочуть працювати – їм тільки й треба, щоб хтось усе координував і казав, що кому робити. Він подумав, що передусім їм хотілося стерти всі сліди того, що сталося на початку літа (та невже ж уже кінець літа?), – так ганчіркою стирають зі шкільної дошки погані слова. Може, ми не здатні подбати про всю Америку, думав Ларрі, але нам треба все влаштувати тут, у Боулдері, до першого снігу, якщо матінка-природа допоможе.

Дзенькіт скла змусив його озирнутися. Лео витяг великий камінь із чийогось саду каміння і кинув у заднє вікно старого «форда». На задньому бампері «форда» виднілась наклейка: «СРАКУ ГЕТЬ З ДОРОГИ – КОЛД-КРІК КАНЬЙОН».

– Не роби так, Джо!

– Я – Лео.

– Лео, – виправився він, – не роби так.

– Чому? – зухвало спитав Лео, і Ларрі довго не міг знайти з відповіддю.

– Бо звук некрасивий, – урешті сказав Ларрі.

– А. Добре.

Вони пішли далі. Ларрі сунув руки в кишені. Лео зробив те саме. Ларрі підгилів ногою бляшанку з-під пива. Лео замахнувся, щоб так само вдарити по камінцю. Ларрі став насвистувати. Лео підтримав його тихим шелестливим звуком. Ларрі скуйовдив хлопчикові чуба, і той подивився на нього своїми химерними китайськими очима й усміхнувся. І Ларрі подумав: «Господи Боже мій, я його починаю любити. Он як далеко зайшло».

Вони дійшли до того парку, про який казала Френні, і навпроти стояв зелений будинок із білими віконницями. На бетонній доріжці, що вела до парадних дверей, стояв візок із цеглою, поряд – смітцеве відро, повне розчинного цементу «просто додай води». Біля цього всього навпочіпки сидів широкоплечий хлопака без сорочки і з рештками поганої засмаги, яка облазила зі спини. У руці він тримав кельму. Хлопець мурував низеньку вигнуту огорожу навколо клумби.

Ларрі подумав про слова Френ: «Він змінився! Не знаю, як і чому, й іноді я думаю, що навіть на краще... але я не знаю... правда, не знаю. А іноді я боюся».

Тоді він зробив крок уперед і промовив саме так, як і планував довгі дні, перетинаючи Америку.

– Гарольд Лодер, чи не так?

Гарольд смикнувся з подиву – і розвернувся з цеглиною в одній руці й кельмою, з якої капав цемент, – у другій. Інструмент він підняв, як зброю. Краєм ока Ларрі помітив, як відсахнувся Лео. Перша думка Андервуда, без сумніву, була: Гарольд зовсім не такий, яким я його уявляв. Друга стосувалася кельми: «Боже мій, він що, зібрався мені зараз дати оцією штукаю?» Обличчя Гарольда було похмуре, очі – вузькі й темні. Волосся гладенькою хвилею падало на спитнілий лоб. Губи, міцно стиснуті, майже побіліли.

І тут відбулося настільки раптове й докорінне перетворення, що Ларрі так потім і не міг до кінця повірити, що бачив такого напруженого, неусміхненого Гарольда – обличчя людини, яка скоріше ладна замурувати когось у підвалі, ніж мурувати огорожку навколо клумби.

Гарольд усміхнувся широкою, безкривдною усмішкою, від якої на його щоках утворилися глибокі ямочки. Очі припинили загрозливо мружитися (вони виявилися зеленими, як пляшкове скло, – і як такі ясні й добрі очі могли здатися загрозливими та навіть темними?). Він увіткнув своє знаряддя у цемент – шух! – витер руки об джинси і простягнув правицю. Ларрі подумав: «Боже милосердний, він же дитина, молодший за мене. Йому ж і вісімнадцяти, певне, нема – щоб я з'їв усі свічки з його останнього іменинного торта!»

– Здається, я вас не знаю, – шкірячись, промовив Гарольд, коли вони тисли один одному руки. Руку Ларрі було стиснуто й порухано вгору-вниз рівно три рази. Йому це нагадало рукостискання з Джорджем Бушем, коли старий проводив президентську кампанію. Це було на політичному з'їзді, де він двічі побував на пораду матері, давненько. Якщо немає грошей на кіно, сходи до зоопарку. Як нема й на зоопарк, сходи подивитися на політика.

Але усмішка в Гарольда була заразлива, і Ларрі й собі всміхнувся. Дитина перед ним чи ні, політичне це рукостискання чи ні, але та усмішка справила на нього враження абсолютно широї – та й ось, через стільки часу, через стільки обгортки від цукерок, перед ним сам живий Гарольд Лодер.

– Ні, не знаєте, – сказав Ларрі. – Але я знаю вас.

– Правда?! – вигукнув Гарольд і заусміхався ще ширше. Якщо ще ширше, засміявся про себе Ларрі, то в нього кутики рота зійдуться на потилиці й нижня третина голови просто відпаде.

– Я йшов вашими слідами з Мейну, – промовив Ларрі.

– Що, правда?

– Правда-правда, – Ларрі зняв торбу з плечей. – Ось я дещо вам приніс.

Він дістав пляшку бордо і вручив Гарольдові.

– Бути не може! – промовив Гарольд, вражено роздивляючись пляшку. – Сорок сьомий рік?!

– Хороший рік був, – сказав Ларрі. – І ось ще таке.

І вклав у руку Гарольдові всі шість «Пейдеїв». Одна з цукерок вислизнула крізь пальці на траву. Гарольд нахилився її підібрати, і в цей момент Ларрі помітив тінь того попереднього виразу обличчя.

Потім Гарольд підвівся, і на його обличчі була усмішка.

– Як ви здогадалися?

– Я йшов за вашими написами... та обгортками від цукерок.

– А щоб мене! Заходьте в дім! Треба щось на зуб покласти, як мій тато любив казати. Ваш хлопчик колу буде?

– Авжеж. Лео, будеш...

Він роззирнувся, але Лео вже поряд не було. Він повернувся на тротуар і роздивлявся якісь тріщини на дорозі, наче вони його дуже цікавили.

– Агов, Лео, колу будеш?

Лео пробурмотів щось, що Ларрі не почув.

– Гучніше! – роздратовано крикнув він. – Нащо тобі Бог голос дав?

Ледь чутно Лео промовив:

– Мабуть, я сходжу перевірю, чи повернулася мама Надін.

– Якого? Ми ж шойно сюди прийшли!

– Я хочу назад! – вигукнув Лео, підводячи очі від дороги. Сонце дуже виразно відбилося в його очах, і Ларрі подумав: «Боже мій, та що це? Він ледь не плаче!»

– Секундочку, – сказав він Гарольдові.

– Звичайно, – усміхнувся Гарольд. – Діти, бува, соромляться. Я теж такий був.

Ларрі підійшов до Лео й нахилився, щоб їхні очі були на одному рівні.

– Що таке, хлопче?

– Я просто додому хочу, – відповів Лео, не глянувши йому в очі. – Хочу до мами Надін.

– Ну ти... – Ларрі не знав, що сказати.

– Хочу назад піти, – Лео кинув короткий погляд на Ларрі, блиснувши очима повз нього – у бік Гарольда, який стояв позаду на своєму газоні. Потім хлопчик знову опустив очі. – Будь ласка...

– Тобі Гарольд не подобається?

– Не знаю... з ним усе нормально... я просто додому хочу.

Ларрі зітхнув.

– Дорогу сам знайдеш?

– Звісно.

– Добре. Але я був би радий, коли б ти пішов з нами, коли попив. Я так давно чекав зустрічі з Гарольдом. Ти ж знаєш, правда?

– Та-ак.

– І ми б тоді назад разом пішли.

– Я в цей дім не піду, – прошипів Лео, і на мить знову перетворився на Джо з порожнім і диким поглядом.

– Добре, – квапливо погодився Ларрі. – Іди просто додому. Я прийду перевірю, чи ти повернувся. І на проїзду не виходь.

- Добре, - і раптом Лео ледь чутно прошепотів: - А чому ти зі мною не підеш? Просто зараз? Разом би пішли. Ну, будь ласка, Ларрі! Добре?

- Господи, та, Лео, чого...

- Та нехай, - сказав Лео. І не встиг Ларрі бодай щось іще сказати, хлопчик уже швидко йшов геть. Ларрі провів його поглядом. Тоді розвернувся до Гарольда, стурбовано насупившись.

- Та все добре, - сказав Гарольд. - Діти - вони чудні.

- Ну, оцей точно чудний, але, гадаю, має право. Він багато пережив.

- Не сумніваюся! - відказав Гарольд, і лише на мить Ларрі відчув недовіру: швидке співчуття Гарольда до незнайомої дитини видалося йому таким ерзацом, як яечний порошок.

- Ну то прошу до хати! - сказав він. - Знаєте, а ви, можна сказати, мій перший гість. Френні зі Стю кілька разів заходили, але хіба вони рахуються? - його вишкір став усмішкою, трохи печальною, і Ларрі раптом стало шкода цього хлопчика - адже Гарольд таки був ще хлопчик. Він самотній, і ось перед ним Ларрі, той самий старий Ларрі, від якого доброго слова не діждешся, і судить про нього, щойно вперше побачив. Це несправедливо. Час уже йому перестати отак по-свинськи не довіряти людям.

- Дуже приємно, - відказав він.

Вітальня була маленька, але затишна.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25198670&lfm=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

Кролик Роджер – персонаж книжок Гері К. Вулфа, першу з яких у 1988 р. чудово екранізував Роберт Земекіс («Хто підставив кролика Роджера?»). Має антропоморфний вигляд і затинається навіть коли кричить.

2

Джеймс Едвард «Джим» Райс (1953 р. н.) – американський бейсболіст-хітер (відбивальник), який грав за команду «Бостон Ред Сокс». Фастбол – основний різновид подач у бейсболі.

3

Іфрит – різновид джина в арабській та мусульманській міфології. Певне, під «йогами» Бейтман має на увазі щось лавкрафтіанське – у міфології, яку створив Лавкрафт, є зле божество, яке звуть Йог-Сототом.

4

Грем-крекери виготовляються з борошна Грема, яке у 1829 році винайшов священик Сільвестр Грем: після першого, грубого помелу відділяються зародки, вторинний ендосперм і висівки, після чого ендосперм дрібно мелеться – він і являє собою основу муки. Решта мелеться грубо й додається до основи. Хліб з муки Грема виходить пухким і має довгий термін зберігання.

5

Іржавий пояс («Rust Belt») – регіон, що охоплює Північний Схід, Великі Озера та Середній Захід. Раніше відомий як промислове серце США, однак із середини XX ст. почав занепадати. Сьогодні ситуація покращилась, однак багато населених пунктів так і не оклигали.

6

Назви фільмів в оригіналі: «Captain from Castile» (1947 р.), «Dark Passage» (1947 р.), «Bullitt» (1968 р.) «Play It Again, Sam» (1972 р.).

7

Мається на увазі фільм «Хижа в заростях бавовнику» («The Cabin in the Cotton», 1932 р.). Бетт Девіс прославилася ролями зловісних дам.

8

Одноногий, або Кульгавий, Джон Сілвер – персонаж «Острову скарбів» Р. Л. Стівенсона.

9

Філіп Кент – вигаданий персонаж серії історичних романів Джона Джейкса (1932 р. н.) про сім'ю Кентів. У першому романі серії, «Байстрюк» («The Bastard»), Філіп Шарбоно, позашлюбний син герцога кейтлендського, змінює прізвище й вирушає до Америки на пошуки кращої долі – дія відбувається на початку американської революції (1775–1783 рр.).

10

Едгар Райс Берроуз (1875–1950) – один із засновників сучасної фантастики. Відомий як «батько» Тарзана й Джона Картера.

11

Роберт Ірвін Говард (1906–1936) – техаський письменник, відомий усьому світу як автор циклу про Конана-варвара. Один із засновників героїчного фентезі.

12

Сім золотих міст, або Сібола, – міф, що зародився в XVI ст. Ходили чутки, що серед індіанських поселень Північної Америки можна натрапити на сім міст, де накопичені неосяжні багатства, і чимало авантюристів кинулися на їх пошуки, однак знайшли лише звичайні селища. Подібне міфічне місто – Ельдорадо.

13

Сироко – потужний, теплий, сповнений піщаним пилом вітер, що дме з Сахари до країн Середземномор'я.

14

Горнпайп (англ. hornpipe – волинка) – народний танець, що складається зі стрибків, махів ногами та подібного до чечітки вистукування підшвами по підлозі, а руки при цьому або висять по швах, або складені на грудях, як у гопаку. Зародився на території Великої Британії та Ірландії на початку XVII ст.

15

«Down to the Nightclub» – пісня гурту «Tower of Power» в стилі фанк з альбому «Bump City», 1972 р. Слово «bump» у сленгу означає багато речей, у тому числі «врубати музику на повну», «ширнутися» й «зробити комусь дитину».

16

Гра з киями і шайбами на розміченому столі або корті.

17

Міна Теллера – протитанкова міна, яку виробляли на території Німеччини в часи Другої світової війни.

18

Сирета – одноразовий медичний інструмент, подібний до шприца. Складається з тюрника та голки для впорскування.

19

Чотири міста (The Quad Cities) – регіон, що охоплює штати Іллінойс (північний захід) та Айова (південний схід). Утворений чотирма округами – Скотт, Мерсер, Генрі та Рок-Айленд.

20

Купе-двійка – сленгове прізвисько чотирициліндрового «форда-купе» 1932 року випуску. Улюбленець майстрів тюнінгу, які часто перетворювали (і перетворюють) ці автівки на хот-роди. Прямоточний глушник дає гучний, басовитий звук.

21

«Гуд'єр вайд овалз» (англ. «Goodyear Wide Ovals») – неіснуюча марка шин. Насправді Кінг поєднав назви двох справжніх марок шин із широким протектором – «Гуд'єр поліглас» («Goodyear Polyglas») і «Фаерстоун вайд-овалз» («Firestone Wide-Ovals»), – які були популярними серед автолюбителів до 1975 року.

22

? 160 см.

23

7,62 см.

24

Кінг розписує так звані бітлівки – черевики, які набули популярності в 1960-х роках завдяки гурту «Бітлз». Останнім часом вони знову почали входити в моду. 5 футів 9 дюймів ? 175 см.

25

95 миль ? 153 км.

26

«Бекінз вен лайнз» (англ. «Bekins Van Lines») – транспортна компанія. У 2012 р. куплена більшою компанією «Вітон ворлд вайд мувін» («Wheaton World Wide Moving»).

27

Джон Вейн (1907–1979) – славетний американський актор, відомий ролями у вестернах. Зіграв також у багатьох фільмах про Другу світову війну, у тому числі в «Палаючому польоті» («The Flying Leathernecks», 1951 р.) про льотчиків-винищувачів.

28

Бос – прізвисько Брюса Спрінгстіна. Пацан цитує пісню «Женемо вулицею» («Racing in the Street»).

29

Поворотом мерця (dead man's curve) у США називають небезпечний відрізок дороги або поворот, на якому загинуло багато людей.

30

Ранчо «кадилаків» – арт-інсталяція в місті Амарилло, штат Техас. Являє собою низку «кадилаків», закопаних носами в землю в послідовності року випуску, завдяки чому простежується занепад моди на хвостові плавники – декоративний елемент, розташований над задніми фарами. Інсталяцію розміщено посеред поля, просто неба.

31

Лас-Вегас-Стрип – семикілометровий відрізок бульвару Лас-Вегас, на якому знаходиться величезна кількість готелів та казино. Розташований за межами самого Лас-Вегаса й належить до його передмість Парадайз та Вінчестер.

32

«Роллс-ройс сільвер гоуст» (англ. «Rolls-Royce Silver Ghost») – автомобіль класу люкс, який випускали в період з 1906 р. до 1924 р. Вважається однією з найкращих машин за всю історію автомобілебудування.

33

«MGM Grand Las Vegas» – найбільший готель США (6852 кімнати), на території якого розташоване й казино. Входить до мережі «MGM Resorts International», яку заснував Кірк Керкорян, колишній власник кіностудії «Метро-Голдвін-Маєр», знаком якої є морда лева, що рикає.

34

Ідеться про правила картярської гри блекджек: дилер (круп'є) зобов'язаний брати карти, доки сума його очок не доходить до 17-ти – в цьому випадку він мусить зупинитися.

35

«Ер-Сі-Ей корпорейшн» (англ. «Radio Corporation of America») – американська компанія, що виробляла побутові електричні прилади. Одна з перших розробників повністю електронного телевізора. Існувала в період з 1919 до 1986 рр.

36

НВО («Home Box Office») – американський кабельно-супутниковий телеканал, заснований 1972 р. Транслює телесеріали, спортивні матчі, концерти й телешоу.

37

Експансивні кулі – кулі, які, влучаючи в ціль, «розкриваються». Мають низьку пробивну дію, однак завдають чималої шкоди в разі влучення в незахищене тіло.

38

Слова пісні 1964 року «Кручуся-верчуся» («I Get Around») гурту «Біч бойз».

39

Відьомськими колами в народі називають кола та півкола грибів, що розростаються від центральної грибниці. Часто трава всередині кола відмирає, а гриби виявляються отруйними – звідси й моторошна назва, хоч існує чимало видів їстівних грибів, що можуть утворювати такі ж кола. У фольклорі країн Заходу їх називають колами фей, ельфів, піксі тощо.

40

Сірий вовк із північних Скелястих гір («Canis lupus irremotus») – підвид сірого вовка, що водиться на північних схилах Скелястих гір та навколишніх рівнинах. Характерні особливості: більші габарити, ніж у сірого вовка; світло-сіре хутро; пласка лобова кістка. Кілька разів потрапляв до переліку вимираючих видів, та наразі популяція виду визнана стабільною. Існує також сірий вовк із південних Скелястих гір («Canis lupus youngi»).

41

«На борту чудового судна "Льодяник"» («On the Good Ship Lollipop») – пісня про корабель «Льодяник», який доправляє слухняних дітей до країни цукерок. Уперше прозвучала у фільмі «Яскраві очі» («Bright Eyes», 1934 р.) у виконанні американської акторки Ширлі Темпл (1928-2014) і зрештою стала її коронною піснею.

42

Гагат – різновид лінгїту (бурого вугілля), який не встиг перетворитися на кам'яне вугілля. Вважається коштовним каменем, хоча насправді є не мінералом, а мінералоїдом, бо має органічне походження. Під час перегонки дає дьоготь. Має чорний блискучий вигляд.

43

? 27 °C.

44

? 145 км/год.

45

? 97 км/год.

46

? 257 км/год.

47

Балакуча Кеті (англ. Chatty Cathy) – лялька, яку випускала компанія «Маттел» (виробник ляльок Барбі) у 1959–1965 рр. Мала нитку з кільцем – потягнеш за неї, і Кеті говорить одну з 11 фраз на кшталт «я тебе люблю», «візьми мене з собою» тощо.

48

? 1,8 м.

49

? 9,1 м.

50

Перегони на виживання – різновид автоспорту. Правила різняться від одного змагання до іншого, та в кожному з них беруть участь кілька машин, які спеціально таранять одна одну, і переможцем обирають уціліле авто.

51

Джимхана – різновид автоспорту, подібний до автокросу: траси джимхани дуже складні, і учасники мусять запам'ятовувати їх, щоб показати кращий результат швидкості.

52

Гірський часовий пояс – часовий пояс, час у якому дорівнює – 7 годин від середнього часу за Гринвічем (найкоротші дні зими та осені) або – 6 годин від літнього часу (весна, літо, рання осінь). Отримав свою назву завдяки тому, що Скелясті гори майже повністю лежать у цьому поясі.

53

«Юго» (англ. «Yugo») – бренд, яким користувалася компанія «Застава отомобілз» (сьогодні вона зветься ФІАТ) для розповсюдження своїх машин на території Північної та Південної Америк і Європи.

54

Ідеться про спосіб позначення розташування об'єкта відповідно до цифр годинникового циферблата. Наприклад, 12 година – це просто вгорі, 3 година – на 90° праворуч.

55

Сидіння-ківшик – глибоке одномісне сидіння.

56

Пацан співає «Пісню родео» («The Rodeo Song»), яку написав у 1980 р. канадець Гей Делорм. Пісня здобула шалену популярність у виконанні гурту «Garry Lee and the Showdown» – сингл досяг подвійно платинового статусу (продано понад 2 млн примірників). Сам Кінг дуже любить цю пісню – вона з'являється ще й у «Сновидах», фільмі за його сценарієм. Алеманда – старовинний німецький танець.

57

? 54 °C.

58

Цитата з «Першого послання до коринтян».

59

Озеро Мід – найбільше водосховище США, утворене на річці Колорадо в 48 км від Лас-Вегаса. Тягнеться на 180 км.

60

Ціаноз – синюшний колір шкіри та слизових оболонок, що з'являється внаслідок накопичення у верхніх шарах епітелію гемоглобіну еритроцитів, недостатньо насичених киснем.

61

Мелвін Горас Пьюрвіс Другий (Melvin Horace Purvis II, 1903–1960) – агент Федерального бюро розслідувань. Відомий як очільник розшуку таких злочинців, як Пацан Нельсон, Красунчик Флойд і Джон Діллінджер. Застрелився зі зброї, подарованої його колегами на згадку про службу. За однією з версій, це сталося випадково. У тексті роману вказано помилкову дату.

62

Тут знову йдеться про годинникові позиції.

63

Table Mesa – район Боулдера у південній частині міста.

64

Культурне відставання, або культурний лаг (culture lag), – поняття, що запровадив соціолог В. Огбьорн. Описує ситуацію, в якій одні частини культури розвиваються швидше за інші, що може позначитися на моральному стані суспільства.

65

Huey Pierce Long – радикальний демократ, губернатор Луїзіани у 1928–1932 роках. Жорстко контролював справи штату, заслуживши прізвисько Цар-Риба. Був убитий у 1935 році.

66

Персонаж популярних комедійних фільмів 1980-х років, дорослий із наївно-дитячим поглядом на життя. Роль виконував актор Пол Рубенс.

67

Солодкий розчинний напій.

68

«Світ очима Гарпа» – назва роману Джона Ірвінга.

69

Приблизно 6 м.

70

Відомий американський художник, працював у стилі фентезі та наукової фантастики; малював комікси, плакати, ілюстрації, був мультиплікатором тощо.

71

«Tums», «Rolaids» – види таблеток від підвищеної кислотності: очевидно, у Ларрі від хвилювання болів шлунок.

72

Ідеться про пісню «A Thousand Stars in the Sky».

73

Ідеться про битву при Літл-Біггорн (1876 р). Битва закінчилася перемогою індіанців, які знищили п'ять рот американського полку, і загибеллю його знаменитого командира Джорджа Кастера.